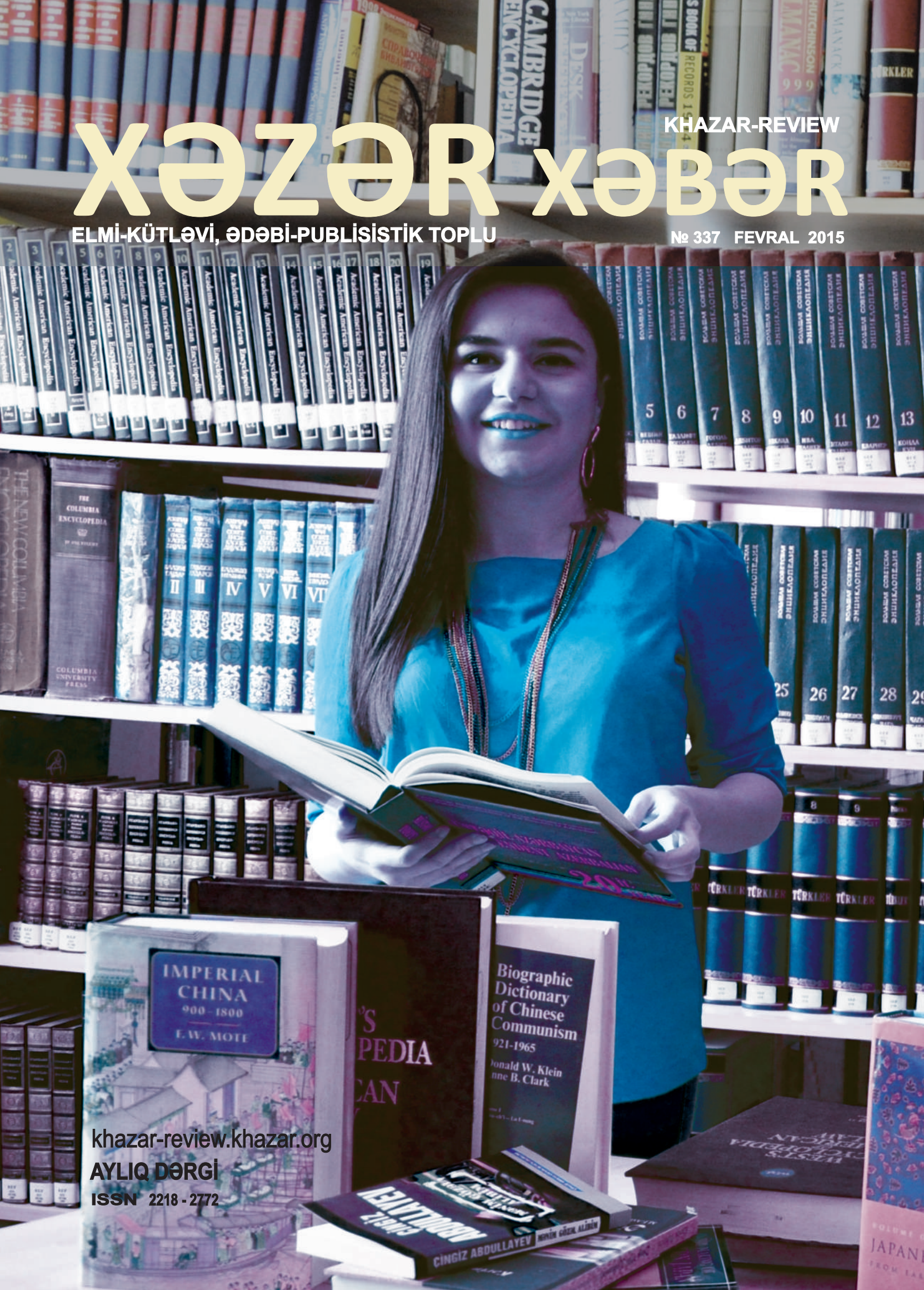

KHAZAR-REVIEW

XƏZƏR XƏBƏR

ELMI-KÜTLƏVİ, ƏDƏBİ-PUBLİSİSTİK TOPLU

№ 337 FEVRAL 2015

khazar-review.khazar.org
AYLIQ DƏRĞİ
ISSN 2218 - 2772

“XƏZƏR”İN TİKİNTİ PLANI NİDERLAND MEMAR - DİZAYN ŞİRKƏTİNİN SAYTINDA

Fevralın 6-da Xəzər Universitetinin yeni layihəsi olan “Xəzər Sarayı”nın tikinti planı “Maxwan” (Niderland) memar-dizayn şirkətinin veb saytında dərc olunmuşdur. Plan ilə bu saytda tanış ola bilərsiniz:

http://maxwan.nl/selectedprojects/khazar-saray/#/t_4170

İÇİNDƏKİLƏR

Universitet xəbərləri	4
<i>Sevinc Mürvətqızı. “Azərbaycanda ali təhsilin inkişafı və dünya reyting cədvəlləri” müzakirə olunub</i>	12
<i>Елена Остапенко, Л.А. Людей с инвалидностью в Азербайджане будут привлекать к высшему образованию.</i>	21
Hamlet İsaخانlı: “Yaradıcılıq ehtirası sevgidən qat - qat böyükdü” (<i>Aygün Aslanlı</i>)	26
Mədəniyyət.	34
Hamlet İsaخانlı: “33 şairlə ruhən necə yaxın ola bilərəm?” (<i>Qızılgül Abdin</i>)	41
Dünya	46
<i>Eldar Shahgaldiyev, Jeyhun Karimov, Zarifa Aliyeva. About Some Measures to be Taken to Improve Pre-service and in-Service Education in Azerbaijan (Organizational Approach)</i>	48
Türk dünyası	49
2015-2025-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin inkişaf strategiyası	50
Linqvistikə	55
<i>Rabindranat Taqor. Poçtmeyster.</i>	56
Sosial.	60
<i>Jamala Mammadova. Tragic Love: a Review of the Pursuit of Happiness by Douglas Kennedy</i> ...	62
Turizm	65
<i>Altuntaj Mammadova. Publications of Ahmad Jafaroghlu About the Folklore of Azerbaijan in Europe</i>	66
Təbabət.	71
Mozaika	73
İdman	76

1995-ci ilin
yanvarından nəşr olunur

Təsisçi:
Xəzər Universiteti

Baş redaktor:
Hamlet İsaخانlı

Baş redaktor müavini:
Əlirza Balayev

Redaksiya heyəti:
Camal Mustafayev
Əjdər Ağayev
Alla Axundova
Knyaz Aslan

Rəssam:
Mir Rafiq Əbdülrahimov

Kompüter tərtibatçısı:
Nigar Aydəmirova

Foto:
Multimedia Mərkəzi

Address:
41 Mahsati str., Baku
(near the “Neftçilər” metro)
Tel.: (+99412) 323 93 13
(+99412) 421 10 93 (209)
GSM: (+99450) 321 31 69
Faks: (+99412) 493 93 79
E-mail: xazarxabar@khazar.org

Certificate: 376
Index: 67178
Copies: 3000

It has been published
since January 1995

Founder:
Khazar University

Editor-in-chief:
Hamlet İsaخانlı

Associate editors:
Alirza Balayev

Editorial member:
Jamal Mustafayev
Ajdar Aghayev
Alla Akhundova
Knyaz Aslan
Design by:
Mir Rafiq Abdulrahimov

Computer graphics:
Nigar Aydəmirova

Photo:
Multimedia Centre

**XƏZƏR UNİVERSİTETİ
TEKNOPARKI – MİTEK:
BİRGƏ FƏALİYYƏTƏ HƏSR EDİLMİŞ
KONFRANS**

Fevralın 6-da universitetin Mərmər salonunda Xəzər Universiteti Texnoparkı və Türkiyə MİTEK şirkətlər qrupunun birgə fəaliyyətinə həsr edilmiş konfrans keçirildi.

Təhsil Nazirliyi və Rəbitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin dəstəyi ilə keçirilən konfransda Türkiyə Respublikasının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri, Bakı şəhəri Nizami Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı, digər rayonların icra hakimiyyətlərinin müavinləri, Təhsil Nazirliyi və Rəbitə və Yüksək Texnologiyalar nazirlərinin müavinləri və digər əməkdaşları, millət vəkilləri, Azərbaycan və Türkiyənin iş adamları, Xəzər universitetinin əməkdaşları iştirak edirdilər.

Konfrans Xəzər Universitetinin Kamera orkestrinin müşayiəti ilə Azərbaycan Respublikasının Himni və Türkiyə Cumhuriyyətinin İstiqlal Marşının oxunması ilə başladı. Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı tədbiri açaraq, iştirakçıları salamladı və konfranın mövzusu ilə əlaqədar geniş çıxış etdi.

(Ardı səh. 9 - da)

**CONFERENCE ON KHAZAR UNIVERSITY
TEKNOPARK AND MITEK GROUP OF
COMPANIES**

On February 6, a conference on Khazar University Technopark and MITEK Group of Companies (Turkey) was held in

the university's Marble Hall with the support of the Ministry of Education and Ministry of Communications and High Technologies.

Participants included the Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Turkey to Azerbaijan, senior officials including the deputy ministers from the Ministry of Education and Ministry of Communications and High Technologies, the Head of the Baku City Nizami District Executive Body along with the Deputy Heads of several Baku administrative districts, members of parliament, businessmen from Azerbaijan and Turkey, and Khazar University faculty and staff members.

The conference began with the Hymn of the Azerbaijan Republic and the Independence March of the Republic of Turkey, played by the Khazar University Chamber Orchestra and sung by the audience.

Then Prof. Hamlet Isaxanlı, Khazar University's founder and Chairman of the Board of Directors and Trustees, made an opening speech to greet participants and give them detailed information about the conference theme. Dinner was served for the guests at a local restaurant.

(Continued on page 9)

TEXNOPARK: POZİTİV - NEQATİV TƏCRÜBƏLƏR VƏ REALİST BAXIŞ

6 fevral 2014, Mərmər salon, Xəzər Universiteti
Hamlet İsaev

Sayın Böyük elçi, hörmətli nazir müavinləri, hörmətli Millət vəkilləri, hörmətli İcra başçısı və İcra başçısı müavinləri, Mitek şirkətlər qrupunun sayın başkanı, Türkiyə və Azərbaycanın hörmətli iş adamları, sənayeçilər, elm və texnologiya adamları!

Bizə şərəf verib konfransımızda iştirak etdiyiniz, bu mühüm görüşə gəldiyiniz üçün minnətdaram və konfransın təşkilatçıları - Təhsil Nazirliyi, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi, "Mitek" şirkətlər qrupu və Xəzər Universiteti adından sizləri salamlayıram! Xoş gəlmisiniz!

"Texnopark" (və ya "Elm və texnologiya parkı") universitet və sənayeni bir-birinə yaxınlaşdıran, araşdırma və inkişaf yönlü biznes işi ilə məşğul olan qurumdur, yenilikçi fikirlərə ehtiyac duyan "şirkətlər evi"dir. Texnopark tətbiqi sahələrlə məşğul olan elm adamı, mühəndis, iş adamları və sərmayəçilərin/yatırımcıların işbirliyi məkanıdır və yeni ideyaları həyata keçirmək üçün şirkət qurma fəaliyyəti ilə seçilir. Texnopark tətbiqi bilik mərkəzidir, çoxu kağız üzərində olan ideyaların həyata keçdiyi yerdir. Texnopark hökumətin doğru siyasəti və dəstəyi ilə güc qazanır. Texnopark bazar iqtisadiyyatının zəfəri və əlbəttə ki, həm də elm və texnologiyanın zəfəri sayılır!

Silicon Valley (Silikon/Silisium vadisi) dünyada ilk və ən məşhur universitet texnologiya parkıdır. **Stanford Universiteti** öz maliyyə problemlərini həll etmək və həmçinin məzunlarını perspektivli işlə təmin etmək üçün öz geniş torpaq sahələrini yüksək texnologiya sahəsində fəaliyyət göstərən şirkətlərə kirayə verməklə Silikon vadisinin əsasını qoydu. **1953-cü ildən başlayaraq şirkətlər bura gəlməyə başladılar. Beləliklə, texnopark tarixi təqribən 60 ili əhatə edir.** Əslində isə, 1939-cu ildə təsis edilmiş **Hewlett-Packard** Silikon vadisi adlanacaq bu məkanın ilk yüksək texnologiya

şirkəti sayıla bilər. İki Stanford elektrik mühəndisliyi məzunu William R. Hewlett və David Packard 1938-ci ildə Palo Alto'da Packard'ın qarajında ilk audio ossilyator hazırladılar, onlar öz adları ilə gələcəyin nəhəngi olacaq şirkəti də burada təsis etdilər. **İndi həmin qaraj tarixi yer - Silicon Valley'in doğum yeri elan olundu!** Maraq üçün qeyd edim ki, Disney, Apple, Google, Amazon.com kimi nəhəng şirkətlər də qarajda işə başlamışlar...

Mikroelektronika inqilabı zamanın şəklini və ruhunu dəyişdirdi. San Francisco'dan cənubda böyük ərazidə yerləşən **Silikon vadidə təqribən yarım milyon insan çalışır** (və çalışanların, **dördü birindən çoxu hindistanlıdır!**). Intel, Yahoo!, Oracle burada yarandı. General Electric və Kodak bura gəldi. Xerox, Cisco sistemləri, Apple (Makintosh, iPod, iPhone, iPad, iTunes), Microsoft burada böyük vüsət aldılar. 1998-ci ildə iki Stanford PhD tələbəsi texnoloji cəhətdən əvvəlkilərdən daha effektiv internet axtarış sistemi nəhəngi olacaq **Google** şirkətini təsis etdilər. Yarımkeçiricilər sahəsində böyük uğurlar qazanan Silikon vadi kompüter proqramları (software) və internet işində də dünya mərkəzinə çevrildi. ABŞ üzrə vençur sərmayənin təqribən 40%-i Silikon vadidədir (2012, may). Silikon vadi **adambaşına düşən milyardər və milyonlərin sayına görə də dünya birincisidir.**

ABŞ, Avropa, Yaponiya, Çin, İsrail, Taiwan, Singapore, Yaponiya, Cənubi Koreya, Hong Kong və digər yerlərdə qurulan texnoparklar böyük uğur qazandılar. Hindistan yüksək texnologiyalar, elektronika, xüsusilə informasiya texnologiyaları sahəsində dünyanın ən qabaqcıl məkanlarından birinə çevrildi. **"Fil rəqs/dans etməyi öyrəndi"**, üstəlik hamıdan yaxşı – kiminsə söylədiyi bu ifadə həqiqəti əks etdirir. **Bangalore Elektron Şəhəri** Hindistan silikon vadisi, "2-ci Silikon Vadi" adlandırıldı. Amma 2-cilik uğrunda böyük yarış var.

Rusiyanın acı/neqativ təcrübəsi (Rus sindromu). Bu neqativ təcrübə haqqında MIT-nin professoru Loren Graham'ın müşahidələri maraqlıdır. Rusiyada elm yüksək olub. 1950-60-cı illərdə əsasən rus alimləri Basov və Proxorov'un və ABŞ-lı Charles Townes'un əməyi sayəsində **Lazer kəşf olundu**, hər üç alim bu kəşfə görə Nobel mükafatına layiq görüldülər. Ch. Townes tez patent aldı, satdı, nəticədə Amerika şirkətləri lazerin tətbiqləri üzrə böyük işlər gördülər. Ruslar nə etdilər? Onlar lazerin kommersiyalaşması üçün heç cəhd etmədilər. Rus alim və ixtiraçılarına görə biznes korrupsiya, çirk deməkdir, alim ona yaxın getmək istəmir və ya gedə bilmir. Amerikada uğurlu iş adamı milli qəhrəmandır (Edison, Bill Gate, Steve Jobs,...). Rusiyada isə böyük biznesə dövlət rəqib kimi baxır. Daha bir misal olaraq indi "fracking" adlandırılan **Dərin qazma sistemini** göstərmək olar (su, qum və kimyəvi maddələrin təzyiqlə vurulmasına əsaslanır). Ruslar bu barədə elmi jurnallarda hamıdan əvvəl yazdılar, lakin bunları həyata keçirən, tətbiq edənlər BP, Chevron, Exxon kimi şirkətlərdir; indi onlar ruslara (və dünyaya) dərs keçirlər. Nə üçün yüksək elmi olan Rusiyanın adı ilə rus kompüter, rus mobil telefonu,...yoxdur?! Elm var, amma ölkə tam xarici texnologiyadan asılıdır (bu

səbəbdən Rusiyaya qarşı tətbiq edilən sanksiyalar ciddi təsir gücünə malikdir). Rusiyada qurulmaqda olan **Skolkovo** adlı mərkəzi dövlət texnoparkı dövlət təşəbbüsüdür, biznesin öz təşəbbüsü deyil, özəl sərmayə deyil və bu baxımdan böyük nəticə əldə ediləcəyi şübhə doğurur (bu işə MIT də dəstək verir). Yüksək texnologiyalarla bağlı tətbiqi sahələrdən uzaq qalan ruslar ədəbiyyat, musiqi, software kimi sahələrdə, yəni zehnin, zəkanın məhsulu ilə güclüdürlər; bunları korrupsiyasız, böyük sərmayə və ya böyük komanda işi olmadan etmək mümkündür.

Öz yaxın dünyamıza qayıdaq. Xəzər Universiteti keyfiyyətli, dünya ilə səsleşən tədrislə yanaşı elm və texnologiyanın inkişafı sahəsində, Azərbaycanın maraqlarını mərkəzə qoymaqla beynəlxalq aləmə inteqrasiya sahəsində ciddi işlər görür, zəruri olan sahələrdə xaricdən mütəxəssislər cəlb edir. Xəzər Universiteti, təsadüf deyil ki, “Meydana çıxan Avropa və Mərkəzi Asiya”/Emerging Europe and Central Asia adlandırılan (yəni Şərqi Avropa, Keçmiş Sovet ölkələri və Türkiyənin yer aldığı) geniş bölgənin **yüz ən yaxşı universiteti** sırasında yer aldı (2014, dekabr). Xəzər Universiteti mühəndislik və tətbiqi elmlərin inkişafını üstün/prioritet sahə elan edib, laboratoriyalar yaradır, yüksək texnologiyalar üzrə mütəxəssisləri (xariciləri, həmçinin xaricdə yaşayan azərbaycanlı alimləri) işə dəvət edir. Elektronika, tibb mühəndisliyi, yenilənəbilən enerji, inşaat materialları, neft mühəndisliyi, hüceyrə araşdırmaları və əsas təbiət elmləri üzrə laboratoriyalar qurulmuş və ya qurulmaq üzrədir. Software/Yazılım işi üzrə vacib və maraqlı işlər görmüşük, Tələbə İnformasiya Sistemi (Student Information System) və onu üçün alan İnformasiya Menecment Sistemi qurulmuş, Shlumberger şirkətinin hədiyyə etdiyi çox qiymətli (hər mənada) sistem Neft mühəndisliyi sahəsində başlanğıcdan sona qədər bütün iş prosesinin modelidir, tədqiqat və yüksək dərəcələr almaq üçün tədrisdə istifadə olunur, həmçinin Xəzər Universitetində inkişaf etdirilən Kimya mühəndisliyi, Film və Animasiya kimi sahələrdə də kompüter proqramlaşdırma işi ilə sıx bağlı işlər görülür. Virtual sahibkarlıq üzrə simulyasiya təlim mərkəzimiz fəaliyyət göstərir, o, gerçək dünya şəbəkəsinə qoşulub. Laboratoriyalar və texnoparkla bağlı bu ilk qurumlarımız hər 3 kampusumuzda (Nizami, Binəqədi və Yasamal rayonlarında) yer almışlar.

Azərbaycanda yüksək texnologiya mədəniyyətinin inkişafı üçün nə etməliyik?

Uşaq bağçalarından başlayaraq, ibtidai və orta məktəblərdə yüksək texnologiya ideyasını təbliğ və nümayiş etdirmək, təcrübi, praktik yönümlü dərslərə daha çox fikir vermək (ancaq nəzəriyyələri ön plana çəkən Rus sindromundan xilas olmaq) lazımdır.

Mühəndislik fakültələrində “əllə yaratmaq”, məşğələləri tətbiqi layihələr üzərində qurmaq vacibdir. Ortaya yaratmaq problemi qoymaq, robot, elektromobil, günəş enerjisi ilə işləyən maşın/avtomobil, orijinal proqramlar yazılması, kiçik peyk düzəltmək, tullantıların yeni üsullarla emalı üzərində fikirləşmək,... – budur mühəndislik təhsili, müəllim, mütəxəssis və tələbələrin iş-məşğələ birliyi!

Azərbaycanda gerçək texnopark fəaliyyəti üçün nə lazımdır?

Sənaye müəssisələri (orta və kiçik/dinamik) olmasa, universitet-sənaye münasibətləri inkişaf etməz və texnopark fəaliyyəti ciddi nəticə verməz. Universitet (öz mühəndislik, tətbiqi elmlər, iqtisadiyyat və menecment sahələri ilə) + sənaye + laboratoriyalar + texnopark! Tətbiqi elmi işlərin əsas nəticəsi kommersiyalaşmadan ibarət olmalıdır. Biz texnoparkı sənaye ilə iç-içə qurmaq istəyirik. Sənaye mərkəzli texnopark! Tələbələr də burda təcrübə keçir, burda yetişirlər.

Texnoparkın texnoloji transfer və kommersiyalaşdırma ofislərində yeni məhsul yaradılması, keyfiyyət və məhsuldarlığın artırılması, xərclərin azaldılması, konsultasiya xidməti (reklam, marketing, training/təlim, təhsil, biznes planlama və strateji inkişaf xidməti,...) göstərilməsi nəzərdə tutulur. **Azərbaycanı istehsal və ixrac ölkəsi edək!** Türkiyə təcrübəsindən bəhrələnməklə, Türkiyə şirkətlərini də cəlb etməklə çox irəli getmək imkanımız var. Ankara Orqanizə Sənaye bölgələrini gəzdik, gördük. Bu işin böyük vüsət almasını, istedadlı insanların özlərini və bununla Türkiyəni irəli apardıqlarını gördüm. Qürur duydu!

Ankarada MİTEK şirkətlər qrupu və Xəzər Universitetinin, Atılım Universiteti və bank sektorunun iştirakı ilə konfransımız oldu. İkinci konfransımızı Bakıda, texnopark qurmaq və universitet-sənaye işbirliyini həyata keçirmək istədiyimiz məkanda təşkil etdik. **Diqqətlə işlənmiş planlarımız var, onları həyata keçirmək mexanizmi hazırlamışıq.** Biz gərək dünyadakı yaxşı təcrübələrdən faydalanaq, bölgəmizin ehtiyaclarını ortaya qoyaq, effektiv-neqativ təcrübələri təkrar etməyək...

Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət strategiyasında (2013, 24 oktyabr, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı), bu çox dəyərli sənəddə Təhsilin məzmunu, İnsan resurslarının formalaşdırılması, Səmərəli idarəetmə mexanizminin yaradılması (beynəlxalq təcrübə), Maliyyələşdirmə mexanizminin təkmilləşdirilməsi kimi məsələlərlə yanaşı **Təhsil infrastrukturunun yaradılması (şəbəkə! kampuslar!)** da əsas strateji inkişaf istiqamətləri sırasındadır. Bu, aydındır ki, universitetlərin, texnoparkların və laboratoriyaların yaradılmasını təşviq edir. Ümumiyyətlə, yüksək texnologiyaların, sənayenin, texnoparkların **dövlət inkişaf planları** mövcuddur və bu sahələrdə müəyyən addımlar atılıb.

Hökumətdən istədiklərimiz var! Kampus və texnopark üçün böyük ərazi, vergi güzəştləri (maraq üçün qeyd edim ki, Şekspir vergilərdən qaçırmış, biçin vaxtı taxılı gizlədirmiş - ailəsinə saxlamaq üçün...Time, 2013, April 02), gömrük güzəştləri, qanunvericilikdə dəyişmələr istəyirik Hüquqi statusuna görə "gəlir güdməyən"/"not-for profit" (yəni bütün maddi və maliyyə resurslarını təhsil ocağının inkişafına sərf etməli olan, şəxsi qazanc üçün istifadə hüququ olmayan) təhsil ocağı niyə mənfəət vergisi verməlidir? Biz onun əvəzinə universitetimizi və Azərbaycanı inkişaf etdirmək istəyirik.

Əziz dostlar! Hər iki nazir dünən axşam mənə zəng etdilər, mühüm dövlət tədbirində iştirak etmələri səbəbilə gələ bilmədiklərini, ancaq nazir müavinlərini və digər məsul şəxsləri, mütəxəssisləri konfransımıza göndərdiklərini dedilər və bizi dəstəkləyəcəklərini təkrarladılar. Mühüm məsələləri ayrıca görüşüb müzakirə etmək fikrində razılaşdıq. Sabah Rəbitə və Yüksək Texnologiyalar naziri ilə görüşümüz nəzərdə tutulub.

Ankara konfransının və Bakı konfransının işində bizə yardım etmiş hər kəsə və qarşıda görmək istədiyimiz işlərdə bizimlə bir olacaq, bizə yardım edəcək hər kəsə, uyğun nazirliklərə, şirkətlərə, sərmayəçilərə, şəxslərə **təşəkkür edirəm!**

*Bakı şəhəri Nizami Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı
Tahir Budaqov*

XƏZƏR UNIVERSİTETİ TEXNOPARKI – MİTEK: BİRGƏ FƏALİYYƏTƏ HƏSR EDİLMİŞ KONFRANS

Sonra MİTEK İdarə Heyətinin sədri Cenk Polat, Havelsan şirkətlər qrupunun baş direktoru Sadık Yamaç, Türkiyə Respublikasının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri İsmail Alper Coşkun, Təhsil Nazirinin müavini Firudin Qurbanov, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirinin müavini Elmır Vəliyev, Bakı şəhəri Nizami Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Tahir Budaqov Xəzər Universitetində universitet və MİTEK şirkətlər qrupunun birgə fəaliyyəti ilə yaradılacaq texnoparkın əhəmiyyətindən danışdılar və bu işdə uğurlar arzuladılar.

Xəzər Universiteti ilə MİTEK Şirkətlər Qrupu arasında birgə fəaliyyət haqqında müqaviləni Hamlet İsaخانlı və Cenk Polat imzaladılar.

Konfransdan sonra “Şəki” restoranında konfrans iştirakçılarının şərəfinə ziyafət verildi.

CONFERENCE ON KHAZAR UNIVERSITY TECHNOPARK AND MITEK GROUP OF COMPANIES

Then speeches were made by Cenk Polat, Chairman of the Executive Board of MITEK Group of Companies (Turkey); İsmail Alper Coşkun, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Turkey to Azerbaijan; Firudin Qurbanov, deputy to the Minister

of Education; Elmır Valiyev, deputy to the Minister of Communications and High Technologies; Tahir Budagov, Head of the Baku City Nizami District Executive Body. Finally, an agreement was signed between Khazar University and MITEK Group of Companies. After the conference, a di

*Türkiyə Respublikasının Azərbaycandakı Fəvqəladə və
Səlahiyyətli səfiri İsmail Alper Coşkun*

MİTEK İdarə Heyətinin sədri Cenk Polat

Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov

Rabitə və yüksək texnologiyalar nazirinin müavini Elmir Vəliyev

Havelsan Şirkətlər Qrupunun baş direktoru Sadık Yamaç

MİTEK
Makine ve İleri Teknolojiler
Sanayicileri Derneği

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
RABİTƏ VƏ YÜKSƏK
TEKNOLOGİYALAR NAZİRLİYİ

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NAZİRLİYİ

**AZƏRBAYCANIN İLK SƏNAYE MƏRKƏZLİ
TEKNOPARKINI YARADIRIQ
XƏZƏR UNİVERSİTETİ / BAKI. 6 FEVRAL 2015**

XƏZƏR UNİVERSİTETİNDƏ KEÇİRİLMİŞ MƏTBUAT KONFRANSI ÖLKƏ MEDIASINDA GENİŞ İŞIQLANDIRILMIŞDIR

Xəbər verdiyimiz kimi, 2015-ci il yanvarın 15-də Xəzər Universitetində universitetin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı tərəfindən **“Azərbaycanda ali təhsilin inkişafı və dünya reyting cədvəlləri”** mövzusunda mətbuat konfransı keçirilmişdi. Mətbuat konfransı Azərbaycan mediasında - AzTV, İctimai TV, Space TV, İnteraz televiziya kanallarında

AzərTAc, APA, Xeber365, Salamnews, SİA agentlikləri tərəfindən, “Exo”, “525-ci qəzet”, “Azadlıq”, “Bizim yol”, “Təzadlar” qəzetlərində və digər kütləvi informasiya vasitələrində geniş işıqlandırılmışdır.

(“Mətbuat konfransı haqqında “525-ci qəzet”də verilmiş məqalə jurnalın 12-ci səhifəsində dərc olunur).

“XƏZƏR”İN MƏTBU NƏŞRLƏRİ SIRASINA ƏLAVƏ: “DÜNYA” JURNALI

Xəzər Universitetinin mətbu nəşrləri sırasına “Dünya” məktəbinin “Dünya” jurnalı da əlavə olundu. İlk nömrəsi çapdan çıxmış dərginin təsisçiləri Xəzər Universiteti və “Dünya” məktəbidir. Jurnalın baş redaktoru Xəzər Universiteti Direktorlar və Qəyyumlar Şurası sədrinin müşaviri Nailə İsayevadır.

“Dünya” jurnalının nəşrə başlaması münasibətilə “Dünya” məktəbinin kollektivini və yurnalın yaradıcı heyətini təbrik edir, onlara yeni uğurlar arzulayırıq.

AZƏRBAYCAN DİLİ VƏ ƏDƏBİYYAT DEPARTAMENTİNDƏ İCLAS

Yanvarın 15-də Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlının iştirakı ilə Azərbaycan dili və ədəbiyyat departamentinin növbəti iclası keçirilmişdir. İclasda Azərbaycan dili və ədəbiyyat fənnləri üzrə keçirilmiş imtahanların nəticələri və qarşıda duran vəzifələr, yaz semestri üçün sillabusların hazırlanması məsələləri müzakirə edilərək, müvafiq qərarlar qəbul olunmuşdur. Sonra departamentin doktorantı Qardaşxan Əzizxanlının “Azərbaycan poeziyasında vətəndaşlıq lirikası (M.Araz, S.Tahir və M.İsmayıl yaradıcılığı əsa-

sında)” adlı filologiya üzrə fəlsəfə doktoru dissertasiya işinin adı, plan-prospekti müzakirə edilmişdir. Müzakirə zamanı deyilən qeydlər nəzərə alınmaqla dissertasiya işinin adı və plan-prospekti təsdiq olunmuşdur.

İclasın davamı olaraq Təhsil fakültəsinin dekanı, fəlsəfə doktoru Elza Səmədli və Keyfiyyət təminatı mərkəzinin müdiri Lyudmila Sotovanın iştirakı ilə təhsilin keyfiyyətini daha da yüksəltmək məqsədilə nəzərdə tutulmuş silsilə seminar-müzakirələrin “Fənnin planlaşdırılması və gözlənilən təlim nəticələri” mövzusunda ilk məşğələsi keçirilmişdir.

“AZƏRBAYCANDA ALİ TƏHSİLİN İNKİŞAFI VƏ DÜNYA REYTING CƏDVƏLLƏRİ” MÜZAKİRƏ OLUNUB

*Rektor Hamlet İsaخانlı universitetin
son uğurlu nəticələri haqqında
mətbuatı geniş məlumatlandırıb*

Ötən gün Xəzər Universitetində media nümayəndələrinin iştirakı ilə "Azərbaycanda ali təhsilin inkişafı və dünya reyting cədvəlləri" mövzusunda mətbuat konfransı keçirilib. Konfransı Xəzər Universitetinin təsisçisi və rektoru, professor Hamlet İsaخانlı açaraq öncə təhsilin vacibliyindən, eləcə də ali təhsil müəssisələrinin, təşkilatların media ilə əlaqələrinin səmərəli təşkilinin faydasından danışdı: "Təhsil geniş və mürəkkəb sahədir. Müasir dünyada yaxşı ali məktəb elmi tədqiqat gücü, maddi-texniki bazası, kadr potensialı və keyfiyyətli təhsil verməsi ilə tanınır. Müasir dünyada ali məktəb də müasir, modern olmalı, yeni inkişaf meyillərini nəzərə almalı, əslində bu inkişafın hazırlanmasında iştirak etməli, dünyada görünməli, yeri olmalıdır. Bir ali məktəbin adı-sanı onun beynəlxalq aləmdə tanınması, dünyanın digər ali təhsil və elm ocaqları, böyük şirkətlər və dünya mediası tərəfindən bəyənilməsi ilə birbaşa bağlıdır. Əvvəllər ölkəmizdə fəaliyyət göstərən ali məktəblərin müasirləşməsi çox yavaş getdiyi üçün onlar beynəlxalq

aləmdə az tanınır və müxtəlif kriteriyalar əsasında dünyada aparılan güc sıralanmasında, yəni, reyting araşdırmalarında Azərbaycan ali məktəbləri, demək olar ki, görünmürdü.

SON İLLƏRDƏ NÜFUZLU BEYNƏLXALQ TƏŞKİLATLARIN REYTING CƏDVƏLLƏRİNDƏ AZƏRBAYCAN UNİVERSİTETLƏRİNİN YER ALMASI ÖLKƏMİZDƏ CİDDİ UĞURLARIN GÖSTƏRİCİSİDİR

Lakin müxtəlif kütləvi informasiya vasitələrində - saytlarda, qəzetlərdə və digər KİV-də bu haqda verilən məlumatlarda qeyri-dəqiq fikir, şərh və təhlillər yer alır, ali məktəblərin reyting cədvəllərindəki yerləri yanlış göstərilir. Bəzi nüfuzlu təşkilatların reyting cədvəlləri isə ümumiyyətlə diqqətdən kənar qalır, bu haqda ictimaiyyətə məlumat çatdırılmır.

Ali təhsil müəssisələrinin, universitetlərin mətbuatla, media resursları ilə əlaqələrinin səmərəli təşkilinin həm həmin təşkilata, həm də cəmiyyətə faydası böyükdür. Çünki bu zaman ali təhsil ocağı öz uğurları, irəliləyişləri, nəticələri barəsində ictimaiyyətə məlumat verir, cəmiyyət isə bu informasiyalardan xəbərdar olaraq universitetlərin potensialı haqqında əyani təsəvvürə malik olur. Hər sahədə olduğu kimi təhsildə də məlumatların dəqiq, doğru çatdırılmasının böyük əhəmiyyəti var. Xəzər Universiteti həmişə media ilə dost olub. Nə zaman bizə mətbuatdan müraciət olunsa, zamanında cavab vermişik".

Rektor Azərbaycan ali məktəblərinin, xüsusən, Xəzər Universitetinin son dövrlərdə nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların reyting cədvəllərində tutduğu mövqə barəsində ətraflı məlumat verib: "Dünyada universitetlərin reytinginin müəyyənləşdirilməsi sahəsində tanınmış təşkilatlardan biri "QS" təşkilatıdır.

"QS" təşkilatı 2014-cü il dekabr ayının 17-də özünün böyük maraq kəsb edən yeni reyting cədvəlini açıqlayıb. Bu dəfə "QS" təşkilatı ilk dəfə olaraq Şərqi Avropa, Keçmiş Sovet ölkələri və Türkiyə daxil olmaqla dünyanın çox böyük regionunun 100 ən yaxşı ali məktəbini elan edib. Bu reyting cədvəlində Azərbaycandan yalnız 3 ali məktəb yer alıb.

XƏZƏR UNİVERSİTETİ 39.6 BALLA 100 ƏN YAXŞIALI MƏKTƏB ARASINDA 71-Cİ YERDƏ QƏRARLAŞIB

Bakı Dövlət universiteti 39.4 balla Çexiyanın Palacky-Olomous universiteti ilə 72-73-cü yerləri bölüşdürüb. Qafqaz Universiteti isə 38.5 balla 75-ci yerdədir. "QS" reyting cədvəli universitetlərin dünyada nüfuzu (30%), məzunların nüfuzlu təşkilatlarda işlə təmin olunması (20%), müəllim - tələbə nisbəti (15%), xarici müəllimlər (2,5%), xarici tələbələr (2,5%), Ph.D dərəcəsi olan müəllimlər (5%), elmi məqalələrin sayı (10%), məqalələrə edilən istinadlar

(5%), universitet saytlarının gücü (10%) kimi meyarlara görə formalaşdırılır. Onu da qeyd edək ki, xarici mütəxəssislərin işə cəlb edilməsi indikatoru üzrə Xəzər Universiteti ilk 5 ən yaxşı universitet sırasındadır. Universitetə ən istedadlı, bacarıqlı, peşəkar mütəxəssisləri cəlb etməyə çalışırıq. Bu proses davamlı şəkildə aparılır.

HAZIRDA XƏZƏR UNIVERSİTETİNDƏ ABŞ, YENİ ZELANDİYA, AVSTRALIYA, HİNDİSTAN, İRAN VƏ DİGƏR ÖLKƏLƏRDƏN NÜFUZLU MÜTƏXƏSSİSLƏR ÇALIŞIR

H. İsaخانlı dünyanın nüfuzlu təşkilatlardan olan EDUNİVERSAL və WEBOMETRICS-in Xəzər Universiteti ilə bağlı reyting nəticələrini də açıqlayır: "Ali məktəblərin reytinginin müəyyənəndirilməsi sahəsində fəaliyyət göstərən nüfuzlu təşkilatlardan biri də EDUNİVERSAL Beynəlxalq Elmi Cəmiyyətidir.

Bu təşkilat hər il dünyada 12000-dən çox magistr proqramlarını tədqiq edir, qiymətləndirir və "Ən Yaxşı Magistr Proqramları"nı elan edir. Bu qiymətləndirmə perspektivli tələbələrə daha yaxşı seçim imkanı verir. 2014-cü il dekabr ayının 24-də EDUNİVERSAL 2014-2015-ci il üçün "Ən Yaxşı Magistr Proqramları" (Eduniversal Best Masters) reyting cədvəli açıqlanıb.

Bu dəfə EDUNİVERSAL dünyanı 9 əsas məkana ayırır və hər məkan üçün ayrı reyting araşdırması aparır. İqtisadiyyat və Biznesin idarə edilməsi sahəsində müxtəlif ixtisaslar üzrə magistr proqramları araşdırılıb, nəticədə Xəzər Universitetinin Menecment, İqtisadiyyat, Mühəsibat uçotu və audit ixtisasları üzrə MBA proqramları Avrasiya və Yaxın Şərq bölgəsinin ən yaxşı 10 (on) magistr proqramı siyahısında yer alıb: Menecment - 9-cu yer, İqtisadiyyat - 9-cu yer, Mühəsibat uçotu və audit - 10-cu yer. Azərbaycandan digər bir ali təhsil ocağı - Qafqaz Universitetinin Dövlət və bələdiyyə idarəetməsi üzrə magistr proqramı da 200 "Ən Yaxşı Magistr Proqramları" sırasındadır.

Xəzər Universitetinin İqtisadiyyat və Menecment fakültəsi 2007-ci ildən bəri iqtisadiyyat və biznesin idarə olunması üzrə ixtisas hazırlığı sahəsində dünyanın ən yaxşısı arasında yer almış, bu sıralamada 7 dəfə yüksək yer tutub. Son reyting cədvəllərində Xəzər Universitetinin dünyanın ən nüfuzlu ali məktəbləri ailəsinə daxil olduğunu nümayiş etdirir.

WEBOMETRIX təşkilatının reyting cədvəlində Yüksək liqada (təxminən ilk 1/4) Azərbaycandan yalnız bir universitet - Xəzər Universiteti yerləşib (5836-cı yer).

Xəzər universitetindən sonra növbəti 3 yeri Qafqaz Universiteti (6923-cü yer), Bakı Dövlət Universiteti (7238-ci yer), Azərbaycan Diplomatıya Akademiyası (8376-cı yer) tutur. Azərbaycanın digər ali məktəbləri isə daha aşağı sıralarda yerləşib.

Universitetin layihələri haqqında məlumat verən

rektor hazırda 15 beynəlxalq layihədə iştirakından söz açıb, gələcəkdə bu rəqəmin daha da artacağını istisna etməyib.

H.İsaخانlı rəhbərlik etdiyi ali təhsil müəssisəsinin maliyyə resursları bəzəndə danışarkən bu sahədə daha çox beynəlxalq layihələrin rol oynadığını vurğulayıb: "Beynəlxalq layihələrdə iştirakımız bizə bəzən 700 min manat qiyməti olan avadanlığı ödənişsiz əldə etmək imkanı yaradır.

TƏLƏBƏLƏRİN TƏHSİL HAQQI SON QƏPIYİNƏCƏN UNIVERSİTETİN İNKİŞAFINA SƏRF OLUNUR

Bizim Universitetdə bir sıra fakültələr xüsusilə öndədir. Məsələn, Xəzər Universitetinin sərmayəsinin yarısından çoxu Mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültəsinə yatırılır. Bu fakültədə çox istedadlı tələbə və müəllim heyəti var. Fakültənin dekanı ABŞ-dən dəvət olunmuş mütəxəssisdir. Onlar hal-hazırda mühüm kəşflər üzərində iş aparırlar. İnanıram ki, yaxın gələcəkdə onlar önəmli ixtiralarla bizi sevindirəcəklər. Günəş enerjisi ilə işləyən maşınla bağlı ciddi bir layihə üzərində hazırda iş gedir. Eləcə də robot texnikası, alternativ enerji mənbələri, yalnız Xəzər Universitetinin adı ilə bağlı kompüter proqramlarının hazırlanması da mühüm layihələrimizdəndir.

Müasir dünya standartlarına cavab verən laboratoriyalar qururuq. Məzunlarımız dünyanın nüfuzlu şirkətlərində işlə təmin olunur. BP şirkəti ilə geniş əməkdaşlığımızı qeyd edə bilərəm. Bunu da vurğulayım ki, əgər məzunumuz bizdən diplom alırsa, deməli, mütləq şəkildə oxuyub alıb, başqa cür ola bilməz. Məhz buna görə xarici şirkətlər bizim məzunlarımıza daha çox üstünlük verirlər. Əlbəttə, arzuolunandır ki, nüfuzlu şirkətlərlə, zəngin insanlarla əməkdaşlığımız daha da genişlənsin, belə şirkətlər, insanlar təhsilimizin gələcəyinə sərmayə yatarsınlar, universitetimizdə onlarla istedadlı, bacarıqlı tələbənin təhsil almasına sponsorluq etsinlər. Düşünürük ki, yaxın zamanlarda mətbuatı həm layihələrimiz, həm laboratoriyalarımız, həm də müəllim-tələbə kontingentimizlə tanış etmək imkanı olacaq".

H.İsaخانlı sonda jurnalistlərin suallarını cavablandırır.

*Sevinc Mürvətqızı,
"525-ci qəzet"
16.01.15*

XƏZƏR UNİVERSİTETİ AZƏRBAYCANDA YENƏ BİRİNCİDİR

Xəzər Universitetinin Psixologiya departamentinin koordinatoru Ülkər İsayeva yanvarın 16-da Xəzər TV-də yayımlanan “Yeri gəlmişkən” verilişində “Dayə, yoxsa valideyn?” mövzusunda çıxış etmişdir. Canlı efir zamanı dayə seçimində nələrə diqqət yetirilməsi, uşaqların aldığı tərbiyədə valideyn və dayənin üstünə düşən məsuliyyət və bununla bağlı bir sıra məsələlər geniş müzakirə olunmuşdur.

“ELM ÜÇBUCAĞI” PROQRAMININ NÖVBƏTİ VERİLİŞİ

Yanvarın 18-də İctimai TV-də Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlının “Elm üçbucağı” proqramının növbəti verilişi oldu. “Böyük dostluq və böyük ayrılıq” adlanan veriliş Friedrich Bodenştedt və Mirzə Şəfiyə həsr edilmişdi.

ƏMƏKDAŞIMIZ XƏZƏR TV-NİN “YERİ GƏLMİŞKƏN” VERİLİŞİNDƏ

2015-ci il fevral ayında növbəti Webometrics Dünya ali məktəblərinin reytingi (sıralaması) elan olunmuşdur. Reyting cədvəlində Xəzər Universiteti Azərbaycanda birincidir.

Qeyd edək ki, Webometrics universitet kitabxanalarının reytingini də elan etmişdir. Xəzər Universiteti kitabxanası Azərbaycanda 1-ci olmuş, Mərkəzi-Şərqi Avropa kitabxanaları reytingində 70-ci yerdə qərar tutmuşdur.

Ətraflı məlumatı

<http://www.webometrics.info/en/Europe/Azerbaijan> linki vasitəsilə əldə etmək olar.

GÜNƏŞ ENERJISI İLƏ İŞLƏYƏN KİÇİK AVTOMOBİL HAZIRLANIR

Yanvarın 21-də Xəzər Universitetinin Mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültəsinin bir qrup tələbəsi tərəfindən günəş enerjisi ilə işləyən kiçik avtomobilin hazırlanmasına start verildi. Layihənin gerçəkləşməsində rəhbər kimi Elektronika, telekommunikasiya və radiomühəndislik departamentinin müdiri Nuru Səfə-

rov, tələbələrdən Lamiyə Məmmədova, Şəfa Abbasova, Lətif Quliyev, Tər-lan Həsənlı, Nicat Rəcəbli, Mirvüsəl Miriyev, Nahid Cəfərov, Ələvəz Qədimov iştirak edirlər.

Layihənin mart ayının əvvəllərində yekunlaşacağı nəzərdə tutulur.

“AZƏRBAYCAN ARXEOLÖGİYASI” JURNALI REDAKSİYASININ İCLASI

Yanvarın 21-də Tarix və arxeologiya departamentində “Azərbaycan arxeologiyası” jurnalının baş redaktoru Qüdrət İsmayılzadə, redaksiya heyətinin üzvləri – Tarix Dostiyev və Roza Arazovanın iştirakı ilə iclas keçirildi. İclasda Xəzər Universiteti nəşriyyatının əməkdaşı Zakir Nəbiyev, Elektron

media üzrə koordinator Alik Əlioğlu da iştirak edirdilər. İclasda “Azərbaycan arxeologiyası” jurnalının saytının yaradılması, jurnalın yeni nömrələri üçün hazırlanan elmi məqalələrin keyfiyyəti və jurnalla bağlı digər məsələlər ətrafı müzakirə olundu.

XEBER 365. COM SAYTINDA HAMLET İSAXANLININ MÜSAHİBƏSİ

Yanvarın 21-də *xeber 365.com* saytında Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlının müsahibəsi (video variantından müəyyən ixtisarla) dərc olunmuşdur. Müsahibədə Xəzər Universiteti, Azərbaycanda təhsil sistemi haqqında söhbət açılmışdır. Müsahibə ilə bu linkdə tanış ola bilərsiniz:

<http://www.xeber365.com/cgi-bin/site2/main2.cgi?choice=article&s=155&d=3462>

(Müsahibənin tam mətni jurnalın 26-cı səhifəsində dərc olunur).

TƏLƏBƏLƏRİMİZ MAGİSTR DISSERTASIYASI MÜDAFİƏ ETMİŞLƏR

Yanvarın 23-də İngilis dili və ədəbiyyatı departamentinin tələbələri – Leyla Rəhimova “Zərflərin və sifətlərin müqayisəli linqvistik analizi” (elmi rəhbər Eldar Şahgəldiyev), Fidan Əliyeva “A.S.Puşkinin “Yevgeni Onegin” əsərində təşbəhlərin rus dilindən ingilis dilinə tərcüməsi” elmi rəhbər Daniel Paul mövzularında dissertasiya müdafiə etmişlər.

L. Rəhimovanın dissertasiyasında zərf və sifətin qrammatik, morfoloji, sintaktik və semantik xüsusiyyətləri, habelə bəzi xüsusi sifət və zərflərin cümlədə yeri, onların istifadəsində yaranan ümumi səhvlər və sifətlərin substansivizasiyası adlandırılan spesifik fenomen, F. Əliyevanın dissertasiyasında isə G.Conston və G.Ledcerin tərcüməsində “Yevgeni Onegin”də təşbəhlərin seçilməsi məsələləri araşdırılmışdır.

Bəylər Hacıyevin sədrliyi ilə müdafiə komissiyası hər iki işi müsbət qiymətləndirmişdir.

“XƏZƏR XƏBƏR” JURNALININ 20 İLLİYİ MÜNASİBƏTİLƏ YOU TUBE-DƏ VİDEOÇARX

Xəzər Universitetinin Multimedia mərkəzi “Xəzər Xəbər” jurnalının 20 illiyi münasibətilə videoçarx hazırlayaraq, özünün You Tube kanalında (Media center of Khazar) yerləşdirmişdir.

HAMLET İSAXANLININ GÜRCÜSTAN MEA-DA MƏRUZƏSİ

Gürcüstan Milli Elmlər Akademiyasının dəvəti ilə Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı fevralın 9-11-də Gürcüstanın paytaxtı Tiflis şəhərində işgüzar səfərdə oldu.

Gürcüstan MEA-da keçirilən toplantıda akademiyanın həqiqi və müxbir üzvləri, universitetlərdən gəlmiş professorlar, Gürcüstan parlamentinin üzvləri, elm və sənət adamları, ictimai xadimlər, tələbələr, həmçinin Gürcüstanın müxtəlif bölgələrindən gəlmiş Azərbaycan dilli ziyalıların iştirak edirdilər. Toplantı geniş əks-səda doğurdu, Gürcüstan və Azərbaycan mediası toplantı haqqında məlumat verib, onu geniş şərh etdilər.

Toplantını Gürcüstan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti Giorgi Kvesitadze açdı. O, H.İsaxanlının yaradıcılığı haqqında qısa məlumat verərək, Azərbaycan və Gürcüstan elm adamlarının əlaqəsinin xüsusilə vacib olduğunu vurğuladı. O, H.İsaxanlının bu sahədə fəallığından məmnuniyyət duyduğunu dilə gətirdi və Gürcüstan MEA ilə Xəzər Universiteti arasında bu yaxınlarda əməkdaşlıq müqaviləsi imzalandığını yada saldı. G.Kvesitadze H.İsaxanlının müraciət etdiyi mövzunun Qafqazşünaslıq və xüsusilə Gürcüstanın sosial həyatı və mədəniyyəti baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini dedi. Prezident G.Kvesitadze H.İsaxanlın Gürcüstan MEA-ya hədiyyə etdiyi "Azərbaycan Milli Atlası"nı toplantı iştirakçlarına göstərdi, öz təşəkkürünü bildirdi və sözü H.İsaxanlıya verdi.

H.İsaxanlı "Mirzə Şəfi və F.Bodenstedtin Tiflis görüşü- Qafqazşünaslıq məsələləri" mövzusunda məruzəsinə hər kəsin anlaması üçün rus dilində etdi.

HAMLET İSAXANLI'S LECTURE AT GEORGIAN NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES

Upon the invitation of the Georgian National Academy of Sciences (GNAS), Prof. Hamlet Isaxanli, founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees, visited Tbilisi, the capital of Georgia, on February 9-11.

On February 10th, he spoke at a meeting of GNAS. Participants included active and corresponding members of GNAS, university professors, members of the Georgian Parliament, artists, scholars, public servants, students, and Azerbaijani-speaking intellectuals from various regions of Georgia. The event was widely covered by Georgian and Azerbaijani media.

The president of GNAS, Giorgi Kvesitadze, opened the meeting. He gave brief information about the scholarly activities of H.Isaxanli and emphasized the critical importance of Georgian-Azerbaijani scholarly relations. He said that he was especially pleased with H.Isaxanli for his efforts in this area, citing a recently-signed agreement between GNAS and Khazar University. G.Kvesitadze stated that the topic of H.Isaxanli's lecture was extremely important from the perspective of Georgian social and cultural studies and Caucasus studies in general. Then President Kvesitadze showed the audience the Azerbaijani National Atlas, which H.Isaxanli had given to GNAS, and he thanked H.Isaxanli and gave him the floor.

H.Isaxanli made his presentation on "The Meeting of Mirza Shaffy and F.Bodenstedt in Tbilisi: Issues of Caucasus Studies" in Russian so the whole audience would understand.

H.İsaxanlı məruzəsinə Qafqaz xalqlarının zəngin tarixi və mədəniyyəti, insan münasibətləri və dövlətlərarası münasibətlərə aid fikirlərlə başlayıb, Tiflisin 19-cu əsrdə və birinci dünya savaşına qədər Qafqazın paytaxtı olduğunu, Azərbaycan mədəniyyətinin, ədəbiyyat, musiqi və incəsənətinin, jurnalistika və teatrının inkişafında müstəsna rolu olduğunu qeyd etdi.

H.İsaxanlı Abbasqulu ağa Bakıxanov və M.F. Axundov/Axundzadənin Tiflis şəhərindəki fəaliyyətlərinə də toxunaraq, onları izləyib Tiflisə gələnlər arasında şair, xəttat/kalliqraf və tatar/Azərbaycan və fars dili müəllimi olan Mirzə Şəfi haqqında söhbətə keçdi. F.Bodenştedtin Tiflisə gəlməsi, M. Şəfidən dərs alması, onun şeirlərini almancaya çevirməsi haqqında məlumat verdi. Bodenştedtin “Şərqdə 1001 gün” adlı əsəri üzərində xüsusi dayanmağın vacibliyini qeyd etdi. Bu əsərin Azərbaycan dilinə ancaq bir hissəsinin tərcümə edildiyini, gürcü dilinə isə heç tərcümə edilmədiyini təəssüf hissi ilə qeyd edərək, əsərin mühüm saydığı məqamlarına toxundu. Bu əsərdə Qafqaz xalqları, onların adət-ənənələri, mədəniyyəti, tarixi və ədəbiyyatı haqqında dəyərli məlumatlar olduğunu göstərdi, xüsusilə Gürcüstan tarixi, coğrafiyası, etnoqrafiyası, ədəbiyyat və mədəniyyəti haqqında əsərdən misallar gətirdi.

H.İsaxanlı Mirzə-Şəfişünaslıqdan söhbət açdı. O, Adolf Bergə və onun Azərbaycan ədəbiyyatı və Mirzə Şəfi haqqında yazıları barədə danışdı.

H.İsaxanlı F.Bodenştedtin Mirzə Şəfinin şair olmaması və “Mirzə Şəfi nəğmələri”nin Bodenştedtin özünə məxsus olması fikrinə necə gəlib çıxdığını və sonrakı cərəyanları təhlil etdi.

H.İsaxanlı Tiflisdə M.F. Axundov muzeyində olmuşdur.

(Ardı səh. 18 - də)

H.Isaxanli began by sharing his views on the rich history and cultures of the Caucasus peoples including human interactions and international relations. He noted that Tbilisi played an exceptional role in the development of Azerbaijani culture, literature, music, art, journalism and theater because of its status as the capital of the Caucasus from the 19th century until World War I. Then, touching on the works of Abbasgulu Agha Bakikhanov and M.F.Akhundov in Tbilisi, he began to speak about Mirza Shaffy, who had moved to Tbilisi following those scholars. Mirza Shaffy was a poet, calligrapher and teacher of Tatar/Azerbaijani and Persian. H.Isaxanli also spoke about how F.Bodenstedt came to Tbilisi, studied under M.Shaffy, and translated his poetry into German. He emphasized the importance of Bodenstedt's book “Tausend und Ein Tag im Orient” (1001 Days in the Orient). He touched on important parts of the book, expressing the unfortunate circumstance that the book has only been partially translated into Azerbaijani and has not been translated into Georgian at all. He used examples from the book to show that it was a source of valuable information about Caucasus peoples and their traditions, cultures, histories and literature, especially including the history, geography, ethnography, literature and culture of Georgia.

H.Isaxanli spoke about Mirza Shaffy Studies, including the writings of Adolf Bergé on Azerbaijani literature and Mirza Shaffy.

H.Isaxanli also traced the history of the idea that “Songs of Mirza Shaffy” were Bodenstedt's own creation, not Shaffy's, and he analyzed the schools of thought that followed.

(Continued on page 18)

Salman Mümtaz, Həmid Məmmədzaadə və digər tədqiqatçıların Mirzə-Şəfişünaslığa verdiyi töhfələrdən söz açdı. H.İsaxanlı öz yeni tədqiqatları barədə də məlumat verdi. Məruzə böyük diqqətlə dinlənilirdi. Gürcüstan MEA-nın üzvləri və digər yerlərdən gəlmiş elm adamları bir sıra suallarla müraciət etdilər, H.İsaxanlı onlara müfəssəl cavab verdi. Sonra Gürcüstan MEA-nın vitse - prezidenti Roin Metreveli və digər görkəmli tarixçilər, ədəbiyyatşünaslar, etnoqraflar H.İsaxanlının məruzəsini yüksək qiymətləndirdilər.

Məruzədəki faktların onlar üçün yeni olduğunu etiraf etməklə bu məruzənin Gürcüstan MEA jurnalında dərc olunmasının, həmçinin Mirzə Şəfi və F.Bodenstedtə aid orijinal qaynaqların gürcü dilinə tərcüməsinin çox vacib olduğunu xüsusi qeyd etdilər. Gürcüstan MEA prezidenti G.Kvesitadze çox məzmunlu və dəyərli məruzəsinə görə H.İsaxanlıya təşəkkür etdi, bu cür əlaqələrin davam etdirilməsinin vacib olduğunu dedi.

G.Kvesitadze və H.İsaxanlı toplantını işıqlandırmağa gəlmiş müxbirlərə müsahibə verdilər. Gürcüstan MEA H.İsaxanlının şərəfinə banket təşkil etdi.

He also spoke about the contributions of Salman Mumtaz, Hamid Mammadzade and other researchers in the field of Mirza Shaffy Studies. He spoke about his own recent research on the topic.

The lecture was met with great interest by the audience. After the lecture, members of GNAS and scholars from other institutions asked questions, which H.Isaxanli answered. Then Roin Metreveli, Vice President of GNAS, and other well-known historians, literary scholars and ethnographers highly evaluated the lecture.

They noted that the presentation contained information that was new to them and that it would be published in the GNAS proceedings.

They also noted the importance of translating original materials of Mirza Shaffy and F.Bodenstedt into Georgian.

GNAS President G.Kvesitadze thanked H.Isaxanli for the very rich and valuable lecture, stating the importance of continuing this kind of academic cooperation.

Then G.Kvesitadze and H.Isaxanli gave interviews to the media at the event. A banquet was served in H.Isaxanli's honor.

During his trip, H.Isaxanli also visited the M.F.Akhundov museum in Tbilisi.

TƏLƏBƏ MƏCLİSİ PARLAMENTİNİN İLK İCLASI

Yanvarın 26-da Xəzər Universitetinin Mərmər salonunda Tələbə Məclisi Parlamentinin (TMP) ilk iclası keçirildi. İclasda TMP üzvləri, Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı, İdarəetmə və tələbə işləri üzrə prorektor İsaخان İsaخانlı, , Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor Fərda Əsədov, İctimai əlaqələr və media üzrə direktor Ələvsət Əmirbəyli, fakültə dekanları və departament müdirləri iştirak edirdilər. İclas Humanitar və sosial elmlər fakültəsinin 2-ci kurs tələbəsi Anar Rüstəmovun xatirəsinin 1 dəqiqəlik sükutla yad edilməsi ilə başladı.

İclasda Tələbə Məclisinin prezidenti Mirzəğa Sə-

mədov, vitse-prezidenti Əzizə Cəfərli, parlament üzrə muavin Ruslan İsmayılov, Tələbə Məclisinin web saytı üzrə muavin Nuranə Quluzadə, təlimlər və tələbə işləri üzrə muavin Cəlal Hüseynbəyli, ATGTİ işləri üzrə muavin Nilufər Əlizadə, təşkilatı işlər üzrə muavin Ceyhun Cabayev çıxış etdilər.

İclasda Tələbə Məclisinin təlimlərlə bağlı planları açıqlandı, final imtahanlarının nəticələri, *sims.khazar.org* saytının müsbət və mənfi cəhətləri, imtahan zamanı nəzarətçilərin işi, imtahan materiallarının elan olunması və tələbələrə maraqlandıran digər məsələlər müzakirə edildi.

Sonda H. İsaخانlı tələbələrin suallarını cavablandırdı.

XOCALI SOYQIRIMI YAD EDİLDİ

Fevralın 24-də Xəzər Universitetinin Konfrans zalında Tarix və arxeologiya departamentinin təşkilatçılığı ilə Xocalı faciəsinə həsr olunmuş tədbir keçirildi. Tarix üzrə fəlsəfə doktoru, BDU-nun Azərbaycan tarixi (humanitar fakültələr üzrə) kafedrasının dosenti Boran Əziz tələbələrə Xocalı faciəsi haqqında ətraflı məlumat verdi, onların suallarını cavablandır-

dı, xüsusi videoçarx təqdim olundu.

Tədbirdə Tarix və arxeologiya departamentinin müdiri Roza Arazova, departamentin müəllimi Ülviyyə İbrahimova, Təhsil fakültəsinin dekanı Elza Səmədova, Azərbaycan dili və ədəbiyyat departamentinin müdiri Vurğun Əyyub, İctimai əlaqələr və media üzrə direktor Ələvsət Əmirbəyli iştirak edirdilər.

TƏHSİLDƏ İDARƏETMƏ: NƏZƏRİYYƏ VƏ TƏCRÜBƏ

UNICEF və Xəzər Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə Xəzər Universitetinin Neftçilər kampusunda başlamış Potensial məktəb direktorlarına məktəbin idarə edilməsi üzrə təlim kursunda “Qonaq Mühazirəçilər Səminarları” yanvarın 27-də professor Hamlet İsaخانlının “Təhsildə idarəetmə: nəzəriyyə və təcrübə” adlı mühazirə-müzakirə formatındakı ilk seminarı ilə başladı. Xəzər Universitetinin quruluşu və idarə edilməsi təcrübəsindən bəhs edən H. İsaخانlının mühazirəsi potensial və mövcud məktəb direktorları üçün çox əhəmiyyətli oldu.

Müzakirəyə qoşulan məktəb direktorları bu seminardan və kursdan əldə etdikləri nəzəri və təcrübə bilikləri öz işlərinə tətbiq edəcəklərini və “öyrənmənin yaşı olmadığına” bir daha bu kurslarda inandıqlarını səmimiyyətlə ifadə etdilər. Görüşün sonunda təşkil olunan çay süfrəsində seminar iştirakçılarına H. İsaخانlının Azərbaycan, rus və ingilis dillərində çap olunmuş “Xəzərin soragında” kitabı təqdim olundu.

ЛЮДЕЙ С ИНВАЛИДНОСТЬЮ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ БУДУТ ПРИВЛЕКАТЬ К ВЫСШЕМУ ОБРАЗОВАНИЮ

В Азербайджане запущен проект по интеграции людей с ограниченными физическими возможностями к обучению в университетах страны

Инициатором идеи выступил университет «Хазар», который работает над проектом совместно с Азербайджанским государственным экономическим университетом, а также Госуниверситетами в Сумгайыте, Гяндже, Лянкяране и Нахчыване.

Как рассказала **1news.az** руководитель проекта Улькер Исаева, его авторы видят целью базовую подготовку университетов Азербайджана к приему и обучению людей с различными видами инвалидности.

Также целью ставится и повышение осведомленности в азербайджанском обществе о желаниях, мечтах и нуждах людей, ограниченных в зрении, передвижении и т.п.

Проект под названием «Создание основы для интеграции людей с инвалидностью в вузы» реализуется благодаря гранту Евросоюза и рассчитан на 2014-2016 годы.

По словам Улькер Исаевой, уже составлены руководящие принципы, как для студентов с инвалидностью, так и для руководящего состава вузов.

«К примеру, согласно международной практике, студент с инвалидностью по слуху вправе рассчитывать в процессе обучения на помощь ассистента, которого ему предоставляет университет также из числа студентов вуза», - поясняет она.

Работа ассистента оплачивается университетом, а в его обязанности входит запись всех лекций для своего коллеги в полном объеме. На экзамене студенту с инвалидностью по слуху также предоставляется ассистент, но уже другой, так как считается, что тот же человек в силу дружеской привязанности или по иным мотивам может повлиять на результаты экзамена.

Таких принципов совместной работы со студентами, имеющими какую-либо форму инвалидности, множество, отмечает Улькер.

Для подготовки профессорско - административного персонала вузов будут проводиться и специальные тренинги, вести которые будут специалисты из университетов Европы, выступающих партнерами в данной инициативе.

Проект предусматривает открытие в каждом из университетов-партнеров специальных центров для студентов с инвалидностью. Эти центры, по словам руководителя проекта, будут обеспечены всем необходимым оборудованием для помощи студентам в процессе обучения.

«На сегодняшний день составлены списки обо-

рудования, которое планируется закупить для университетов. Оно включает в себя, в том числе, аппаратуру, способную переводить учебники из текстового формата в аудио, что является незаменимым для обеспечения процесса обучения людей с проблемами зрения», - сказала Улькер Исаева.

Осуществлению проекта содействуют Общество людей с инвалидностью, а также Министерство образования и Министерство труда и соцзащиты населения Азербайджана.

Европейскими партнерами проекта выступают три университета (в Греции, Польше и Австрии) и консалтинговая компания в Голландии. По словам Улькер, они выбраны на основе высокого уровня подготовки к работе со студентами, ограниченными в физических возможностях.

Проект включает и затраты на базовое переустройство вузов под нужды людей с инвалидностью. В частности, будут обустроиваться пандусы и специальные подъемные лифты, подъезд к университету, кабинки в туалете и т.д. Затраты на эти нужды берут на себя сами университеты.

По словам Улькер Исаевой, оценочная миссия специалистов завершила в том, что базовое переустройство инфраструктуры вузов не повлечет глобальных финансовых затрат и возможно в достаточно небольшие сроки.

Планируется и повысить осведомленность общества о людях с ограниченными физическими возможностями, информируя о том, как они живут, чего хотят в жизни, с какими трудностями сталкиваются, и как можно помочь им максимально реализовать свой потенциал.

Улькер сообщила, что по мере осуществления проекта будет снят видеоролик, а также создан вебсайт, посвященный проекту. Все эти меры направлены на то, чтобы снизить стереотипы в отношении людей с ограниченными физическими возможностями.

По ее словам, небольшой опрос в университетах-партнерах показал, что многие студенты не осведомлены, как живут люди с инвалидностью в Азербайджане, учатся ли они, могут ли работать. Многие студенты также затруднились в ответе на вопрос, какие существуют разновидности инвалидности.

*Елена Остапенко, Л.А.
26.01.2015*

MOSKVADA MÜƏLLİMİMİZİN KİTABININ TƏQDİMATI KEÇİRİLİB

Yanvarın 31-də Rusiya paytaxtında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurucularından olan Məhəmməd Əmin Rəsulzadə Ensiklopediyasının təqdimat mərasimi keçirilib

Ümumrusiya Azərbaycan Konqresi (ÜAK), Rusiya Azərbaycanlı Gənclər Birliyi və Məhəmməd Əmin Rəsulzadə Məclisinin təşkilatçılığı ilə keçirilən mərasimdə Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyinin nümayəndələri, diaspor üzvləri, Rusiya və Azərbaycandan ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Mərasimdə çıxış edən Məhəmməd Əmin Rəsulzadə Ensiklopediyasının müəllifi, tarix elmləri doktoru, Xəzər Universitetinin Tarix və arxeologiya departamentinin müəllimi Nəsiman Yaqublu ensiklopediyanın Azərbaycan dilində artıq nəşr olunduğunu bildirib: "Bu ilin fevral ayında isə Türkiyədə türk dilində nəşr olunacaq".

Ensiklopediyanın nəşrinə göstərdiyi dəstəyə görə Heydər Əliyev Fonduna təşəkkürünü bildiren N. Yaqublu Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin 130 illiyinin qeyd edilməsi ilə bağlı verdiyi sərəncamın vacibliyini xüsusilə qeyd edib: "Bu əsəri ona görə ensiklopediya adlandırdıq ki, müasir gənclər oxumaqdan daha çox görməyə üstünlük verirlər. Ona görə də biz kitabda 675 foto-

material və arxiv sənədi çap etmişik. Bu materiallar mənim dünyanın müxtəlif ölkələrində 25 illik tədqiqatımın nəticəsində toplanıb. Bunların içərisində mənim şəxsi sərəncamımda olan 500-ə yaxın orijinal sənəd də var. Ensiklopediyada Rəsulzadənin pasportu da çap edilib".

N. Yaqublu Rəsulzadənin həyatı boyu 27 kitab, 1774 məqalə, 9 şeir yazdığını qeyd edib: "Bunları o, Azərbaycan, Türkiyə, Fransa və Almaniyada yazıb. Azərbaycan milli hərəkatının baş ideoloqu olan Rəsulzadə çoxlu sayda xarici dil bilib. Onun rus dili də mükəmməl olub. Rəsulzadə 15 ədəbi tərcüməni nəşr edib. Bunların içərisində rus ədəbiyyatının klassikləri olan Tolstoy, Lermontov, Dostoyevski, Krılov və digərlərinin əsərləri olub".

M. Ə. Rəsulzadə Ensiklopediyası haqqında Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin müşaviri Məhəmməd Ağayev Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyinin müşaviri Aqşin Əliyev Filologiya elmləri namizədi Anar Həsənov ÜAK icraçı direktoru İlqar Hacıyev, tarix elmləri doktoru Əşrəf Hüseynli, rusiyalı tanınmış tarixçi Rudolf İvanov, Moskvadakı Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin direktoru Nisə Mustafayeva və digərləri də fikirlərini bölüşüblər.

YOL

HAMLET İSAXANLININ MÜSAHİBƏSİ "AYDIN YOL" QƏZETİNDƏ

Fevralın 6-da "Aydın Yol" qəzetinin 05(14)-cü sayında Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlının müsahibəsi dərc olunmuşdur. "33 şairlə ruhən necə yaxın ola bilərsiniz?" sərlövhəli müsahibə ilə bu linkdə tanış ola bilərsiniz:

<http://aydinyol.az/az/posts/id:532>.

(Müsahibə jurnalın 41-ci səhifəsində dərc olunur).

PAKİSTAN SƏFİRİ XƏZƏR UNİVERSİTETİNDƏ

Pakistan Respublikasının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Xalid Usman Qaiser fevralın 2-də Xəzər Universitetində qonaq olmuş və siyasi elm, beynəlxalq münasibətlər və regionşünaslıq ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr qarşısında “Regionalizm və Qloballaşma: Azərbaycan və Pakistan üçün çağırışlar və gələcəyə gedən yol” (“Regionalism and Globalization: Challenges for Azerbaijan and Pakistan and Way Forward”) mövzusunda çıxış etmişdir. Görüşün sonunda səfir tələbələrin mövzu ilə bağlı suallarını cavablandırmışdır.

Fevralın 3-də Xəzər Universitetinin Mərkəz kampusunda “Elm və Sənət Məclisi”nin növbəti 63-cü məşğələsi keçirildi. Məşğələni giriş sözü ilə universitetin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı açaraq, məruzəçi - bolqarıstanlı alim, professor Stoyan Dinkov haqqında geniş məlumat verdi.

S. Dinkov “Genetik miqrasiyaların coğrafiyası və tarixi” mövzusunda maraqlı məruzə ilə çıxış etdi. Sonra məclis iştirakçılarının müxtəlif suallarını cavablandırdı. Məruzə ilə bağlı müzakirələrdə Fərdə Əsədov, Hamlet İsxanlı, Orxan Zamanov, Seymur Rzayev, Roza Arazova (Xəzər Universiteti), Sevda Süleymanova, Şahin Mustafayev (AMEA-nın Şərşünaslıq İnstitutu), Vaqif Əmirkişiyev (Azərbaycan Pedaqoji Universiteti), İsmixan Osmanlı (AMEA-nın Ədəbiyyat İnstitutu), İradə Bağirova (AMEA-nın Tarix İnstitutu), Elmira Muradəliyeva (BDU) və digər alimlər çıxış etdilər. Sonda xatirə şəkilləri çəkildi.

“ELM VƏ SƏNƏT MƏCLİSİ”NİN
NÖVBƏTİ MƏŞĞƏLƏSİ

POTENSİAL MƏKTƏB DİREKTORLARINA MƏKTƏBİN İDARƏ EDİLMƏSİ ÜZRƏ TƏLİM KURSLARI UĞURLA DAVAM EDİR

UNICEF və Xəzər Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə Xəzər Universitetində təşkil olunan Potensial məktəb direktorlarına məktəbin idarə edilməsi üzrə təlim kursları uğurla davam edir.

Bu dəfəki xəbərimiz və fotolarımız Təhsil fakültəsinin dekanı Elza Səmədlinin “Təhsil programlarının tətbiqi və idarə edilməsi” dərslərindədir. Yanvarın 29-unda keçirilən dərslər kurs iştirakçılarının böyük həvəslə müzakirə etdikləri “Məktəbdə kurikulumun səmərəli tətbiqi: məktəb direktoru təlim - tədris prosesinin rəhbəri kimi” mövzusunda olmuşdur.

Fevralın 3-də layihə çərçivəsində növbəti seminar keçirilmişdir.

TƏLƏBƏLƏRİMİZ GƏNCLƏRİN I BEYNƏLXALQ MƏDƏNİ İRS VƏ TURİZM FORUMUNDA

Fevralın 1-2-də Bakıda Gənclərin I Beynəlxalq Mədəni İrs və Turizm Forumu keçirilib. “Miras” Mədəni İrsin Öyrənilməsinə Kömək İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə “Araşdır, qoru və təbliğ et!” devizi altında keçirilən tədbirdə Azərbaycan, Türkiyə, Rusiya, İran, Gürcüstan, Norveç, Tacikistan, İtaliya, Misir, İspaniya və digər ölkələrdən nümayəndələr iştirak ediblər. Xəzər Universiteti Təhsil fakültəsinin tələbələri bu forumda dinləyici kimi iştirak etmiş və sertifikat almışlar.

Təhsil fakültəsinin sonuncu kurs tələbəsi Vüsal Həsənova isə tədbirin təşkilində fəaliyyətinə görə sertifikat verilmişdir.

**RABİTƏ VƏ YÜKSƏK TEXNOLOGİYALAR NAZİRLİYİNDƏ
KEÇİRİLMİŞ GÖRÜŞDƏ XƏZƏR UNİVERSİTETİNDƏ
TEKNO PARKIN YARADILMASI MƏSƏLƏSİ MÜZAKİRƏ OLUNDU**

Fevralın 7-də Rabitə və Yüksək Texnologiyalar naziri Əli Abbasov "Xəzər Universitetində sənaye mərkəzli texnoparkın inkişafı" barədə beynəlxalq konfransın bir qrup iştirakçısını qəbul etdi.

Görüşdə Xəzər Universitetindən universitetin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı, Mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültəsinin dekanı Hassan Niknafs, Texnoparkın direktoru Özden Doyuran, MİTEK (Makina İnşaat Tesissat Elektrik Klima A.Ş) İdarə Heyətinin sədri Cenk Polat, Havelsan şirkətinin baş direktoru Sadık Yamaç, TİKA (Türk İsbirligi ve Koordinasyon Ajansı Baskanligi) Azərbaycan qurumunun başçısı Mustafa Haşim Polat iştirak edirdilər.

Nazir qonaqları salamlayıb, Xəzər Universitetinin həmişə mühüm layihələr üzərində işlədiyini xatırladı, yüksək texnologiyalar üzrə dövlət siyasətinin müəyyən məqamlarına toxundu və Xəzər Universiteti və onun birgə iş gördüyü şirkətlərlə işbirliyinə hazır olduqlarını bildirdi.

Hamlet İsaخانlı çıxışında Azərbaycan hökumətinin, xüsusilə Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin texnoparkların inkişafı siyasətinə uyğun olaraq Xəzər Universitetində mühüm addımlar atıldığını, o cümlədən Türkiyənin MİTEK şirkətlər qrupu və Havelsan şirkəti ilə birgə iş planladıklarını söylədi.

Görüşdə Cenk Polat, Sadık Yamaç, Mustafa Haşim Polat çıxış edərək şirkətlərin uğurları, universitetlə şirkətlər arasındakı işbirliyi və görmək istədikləri işlər haqqında məlumat verdilər. Onlar müəyyən maliyyə dəstəyi olacağını da bildirdilər.

Sonda nazir Əli Abbasov çıxış edərək, Xəzər Universiteti ilə MİTEK və Havelsan'ın əməkdaşlığını bəyəndiyini, Azərbaycan hökumətinin bu cür layihələri məmnuniyyətlə dəstəklədiyini bildirdi, Xəzər universitetinin sənaye ağırlıqlı texnoparkının əhəmiyyətindən və bu sahədə qarşıda duran vəzifələrdən danışdı, ətraflı iş planının hazırlanıb nazirliyə təqdim olunmasını təklif etdi.

**CREATION OF KHAZAR UNIVERSITY
TECHNOPARK DISCUSSED AT MEETING OF MINISTRY OF
COMMUNICATION AND HIGH TECHNOLOGIES**

On February 7th, the Minister of Communication and High Technologies, Ali Abbasov, hosted a group of participants from an international conference on "Development of a Technopark at Khazar University."

Prof. Hamlet Isaxanli, Founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees; Dr. Hassan Niknafs, Dean of the School of Engineering and Applied Sciences; Ozden Doyuran, Director of the Khazar University Technopark; Cenk Polat, the Chairman of MITEK's Executive Board; Sadik Yamac, Director of the Havelsan group of companies; and Mustafa Hasim Polat, Head of the TİKA (Turkish State Development Agency)-Azerbaijan organization, were present at the meeting.

The Minister greeted the guests, noting that Khazar University is constantly working on important projects. He mentioned that high technology is one of the key elements of state policy and said that he and the ministry are ready to partner with Khazar University and the companies working with it. He also said that Prof. Hamlet Isaxanli, Founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees, has taken significant steps at Khazar University in accordance with the Technopark Development policy of the Azerbaijani government and especially of the Ministry. He also mentioned the work that H.Isaxanli has planned with MITEK group of companies (Turkey) and the Havelsan company.

Presentations were made by Cenk Polat, Sadik Yamac, and Mustafa Hasim Polat, who spoke about the companies' achievements, partnerships with the university, and future plans in these areas. The companies also stated that they will provide a certain amount of financial support.

Finally Ali Abbasov, the Minister of Communication and High Technologies, also made a presentation, stating that he approves of the partnership between Khazar University and MITEK. He stated his support for these types of projects and spoke about the significance of the technopark for Khazar University's industry relations. He also mentioned work that remains for the future and suggested that the technopark write a detailed work plan and present it to the Ministry.

HAMLET İSAXANLI:

"YARADICILIQ EHTİRASI SEVGİDƏN QAT-QAT BÖYÜKDÜ"

Müsaibimiz Xəzər Universitetinin rektoru, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor Hamlet İSAXANLIDIR. Hamlet müəllim rəhbərlik etdiyi təhsil müəssisəsi, Azərbaycanda elm və mədəniyyətin hazırkı vəziyyəti və dünyanın gündəmində olan aktual mövzularla bağlı suallarımızı cavablandırır

-Hamlet müəllim, Xəzər Universiteti - Azərbaycan mustəqilliyini elan etdikdən qısa müddət sonra fəaliyyətə başlayan bir neçə özəl universitetlərdən biridir. Bu müddət ərzində nəinki rəqiblərini geridə qoyub, hətta günü gündən böyüyür. Dünya məktəbi, kitabxana...

-Kampus tikmişik. Orda olmusuz? Çox fantastik kitabxanası, gözəl idman mərkəzi var. Şənbə günləri gəlib futbol oynayırıq.

-Yox, amma kadrları gördüm. Doğrusu, kitabxananın dizaynına valeh oldum. Başqa nələr var və nələr olacaq?

- Universitetin böyüməsi həm də elmi-yaradıcı gücünün artması və maddi bazasının genişlənməsi deməkdir. Bizim hazırda yeddi binamız var: ikisi burda - indi olduğumuz yerdə, biri şəhər mərkəzində. Dörd dəne də yeni kampus tikirik - biri səkkiz, biri altı,

biri də dörd mərtəbəli olacaq. İdman kompleksimiz olacaq. Orda üzgüçülük hovuzu, basketbol meydanı, güləş və digər döyüş növləri üçün salonlar nəzərdə tutmuşuq. Yeni tikilən binalardan biri uşaq bağçası üçündür, biri ibtidai, biri də orta məktəb üçün. Orda həm də texnopark və laboratoriyalar quraçağıq. Əcnəbi müəllimlərimizin yaşaması üçün də yer düzəltmişik. Faktiki olaraq, ilk baxışda universitetimizin funksional fəaliyyəti üçün bütün şərtlər var. Amma bunlarla kifayətlənmirik, daha da genişlənmək istəyirik. Əgər bizim toplantılarımızda iştirak etməsəniz, yalnız narazılıq eşidərsiniz. Çünki keyfiyyətli nəticə əldə etməyin yollarından biri kiçik də olsa, gözə görünən nöqsanları aradan qaldırmaqdır

-Mətbuat konfransında universitetin büdcəsindən danışanda dediniz ki, nə

vaxtsa imkanlı insanların da təhsil sahəsinə diqqət yönəldəcəyinə ümid eləyirsiz. Azərbaycanda belə insanlar heçmi yoxdu, yoxsa onlara mane olan nəşə var?

- Azərbaycanda imkanlı insanlar var və onlar qətiyyətlə insafsız deyillər. Sadəcə, biz elə bir dövr yaşamışıq ki, orda həm qanunlar, həm də digər baxımdan insanların böyük xeyriyyəçi işlər görmələrinə mane olublar. Onda "sən bu pulu hardan almısan, necə almısan" deyər, suallar və qorxular vardı. Amma düşünürəm ki, bu sürətlə dəyişəcək. Artıq dəyişir. Bəzi imkanlılar, böyük pullarla yardım eləməyələr də, müəyyən işlərimizə kömək eləyirlər. Məsələn, tikintidə müəyyən köməklər olunur bizə. Təşkilat gəlir ki, mən burda sizdən qazanmayacağam, işçilərin maaşını verin.

- Dünyanın başqa yerlərində bu tip fəaliyyətlər qanunla tənzimlənir, xeyriyyəçilər vergilərdən azad olunur...

- Doğrudur, bizdə də olacaq. Bu yaxınlarda Diplomatiya Akademiyasının rektoru ilə bu məsələni müzakirə eləmişik, təkliflərimizi Milli Məclisə göndərmək istəyirik ki, insanlar vergi güzəştləri hesabına universitetlərə yardım edə bilsinlər. Mən bir az nikbinəm. İslahata meyilli insanlar həmişə tələsirlər nəticə görməyə, hər şeyi irəli dartmağa çalışırlar. Dövlət isə həmişə bir az sabitlik istəyir. Dövlət bir az mühafizəkardır. Ola bilsin, biz başqa ölkələrdən daha çox mühafizəkariq. Bununla belə, gözüümüzün qarşısında bəzi dəyişikliklər, yeniliklər baş verir. Məsələn, xeyli vaxtdı deyirdik ki, pulu məktəblərə yox, tələbələrə verin, onları maliyyələşdirin. İndi Xəzər Universitetində tələbə gəlib pulsuz oxuya bilir. Magistraturada da, bakalavriatda da. İmtahandan yüksək bal topla, dövlət sənə pulunu ödəyəcək. Düzdü, o, istədiyimizdən az pul verir, amma biz etiraz etmirik, çünki universitetimizə çoxlu savadlı tələbələrin gəlməyini istəyirik. Elə özümüz də onlara güzəşt eləyirik. Daha bir yenilik: dövlət universitetlərdən əlavə dəyər vergisini götürdü. Bunun üçün çox çalışdıq, vuruşduq, əlləşdik və istəyimizə çatdıq.

Yəni müəyyən addımlar atılır. Məsələn, indi mən müraciət eləmişəm ki, kampus tikmək üçün bizə əlli hektar yer verin. Cavab gözləyirəm. Ümid eləyirəm ki, müsbət cavab olacaq. Yaxud, bizim təhsil fakültəmiz xeyli müəllimə təlim keçib. Hazırda Xəzər universiteti 90 məktəbin direktoruna və direktor olmaq istəyənlərə təhsilin idarə olunması mövzusunda üç aylıq təlim verir. Onların

hamısının pulunu dövlət ödəyir.

-Düzü, mətbuat konfransının mövzusu mənə bir az qəribə gəldi. Siz artıq dünyaya universitetlərinin reyting cədvəllərində yeri olan müəssisəsiniz. Yerli mətbuatın bir rəqəm yuxarı, bir rəqəm aşağı yazmağı sizə niyə təsir edib?

-Məlumat doğru olmalıdır, əks halda insanları çaşdırır bilər. Media bəzən bu məlumatları başa düşmədiyi üçün yanlış verir, bəzən də qəsdən. Ola bilsin ki, sabah biz o reyting cədvəllərindən çıxacaq, çünki bu sahədə böyük rəqabət var. Sabah başqa bir universitet bizdən daha güclü ola bilər. Olsun. Lakin hər şey doğru, olduğu kimi yazılsa, daha yaxşıdır. Bu çox vacibdir.

-Təxminən, iki, ya da üç il əvvəl sizinlə bir layihə çərçivəsində söhbət eləmişdik. O zaman Azərbaycan dilinə qarşı laqeyd münasibətdən şikayətlənmişdiniz. Deyəsən, təhsil komissiyasına "Azərbaycan və dünya dillərinin inkişafı" adlı layihə təklif etdiyinizi demisdiniz. Necə oldu o layihə?

- Heç nə olmadı. O vaxt xarici dillərin, xüsusilə də rus dilinin inkişafına kömək məqsədilə bir toplantı keçirilmişdi. Onda biz də "Azərbaycan və dünya dillərinin inkişafı" variantını təklif elədik. Həmişəki kimi, nəticəsi olmadı. Ancaq mən indi də o fikirdə qalırım: Azərbaycan dilinin qayğısına qalmağa çox ehtiyac var. Çıxın, küçələrimizə baxın. Bir çox müəssisələrin, idarə və təşkilatların adı ingiliscə, hətta bəzən türkcə yazılır. Türkiyə dost, qardaş ölkədir, amma bizim "ə" hərfimiz var və ondan istifadə olunmalıdır. Yəni, dilin qayğısına qalınmalıdır, əks halda, ana dilimiz unudulacaq.

Bizə tələbələr gəlir, onlar yaxşı yaza bilmirlər. Çünki məktəbdə dilə, yazıya az önəm verirlər. Bəzən eyni məktəbdən çox müxtəlif səviyyəli adamlar gəlir. İnkişaf edən insanların əksəriyyəti öz hesabına inkişaf edir. Bu da məktəbdən yox, daha çox insanın özü və ailənin təsirindən olur. Dilçilik dövlətin qayğısını tələb edən sahədir. Düzdü, hazırda Azərbaycan dilində çoxlu kitablar nəşr olunur. Ancaq son vaxtlar ingilis, rus dillərinə rəğbət xeyli artıb. Bu, Azərbaycan dilinin hesabına olmamalıdır. Söhbət təkcə danışıqdan getmir. Azərbaycanlı uşaq birinci sinifdən ingilis, ya da rus dilində oxuyanda, bu onun təfəkküründə, millətinə münasibətində özünü göstərir. O, folklorunu başa düşür,

musiqisini anlamır. Çünki tədris prosesində ona ingilis, rus mahnısı öyrədirlər. Yaxşı olar ki, insan əvvəlcə öz dilini və mədəniyyətini, sonra da onunla paralel dünyanı öyrənsin. İndi ortalama dövlət orta məktəblərində vəziyyət yaxşı olmadığına görə valideynlər xüsusi dövlət məktəbi və ya özəl məktəb axtarırlar.

İş orasındadır ki, bütün dünya bu vəziyyətdədir. Məsələn, İngiltərəni götürək – dünyanın ən inkişaf etmiş, ən güclü, maraqlı dövlətlərindən biri, tarixi ənənəsi və bugünü olan bir dövlət. İngiltərədə seçilmiş dövlət orta məktəbləri var, “grammar school” deyirlər ona, qrammatika məktəbləri. Onların keyfiyyətləri yaxşıdır, 6-cı sinfi qurtaranda imtahanla həmin məktəblərə qəbul olmaq mümkündür. Pulsuz və keyfiyyətli oxuyursan o məktəblərdə, ancaq onların sayı azdır. Bir də özəl məktəblər var, çox keyfiyyətli dərs keçilir, ancaq onlar çox bahalıdır. Məsələn, Londonda Eton deyilən bir məktəb var ki, illik təhsil haqqı 45 min pounddur, bütün baş nazirlər, görkəmli adamların hamısı o məktəbi bitirirlər. İnsanlar çalışır ki, pul yığıb öz uşaqlarını o məktəbə qoysunlar. Azərbaycanda da sovet dövrü, sovet məktəbləri yaxşı hesab olunurdu. Krizis başlayandan məktəb sistemi çökmüş vəziyyətdədir.

Bunun səbəbləri də aydındır, çox səbəbləri var: maliyyə səbəbləri, mənəvi səbəblər, dəyərlər məsələsi və ilaxır... Mən də bir valideyn kimi öz uşağım üçün yaxşı məktəblər axtarmalıyam, dövlət məktəbləri də ola bilər, amma ən əsası özəl məktəblərdir. Məsələn “Dünya” məktəbinə uşaqlarını gətirən valideynlər bəzən məndən soruşurlar ki, Hamlet müəllim, uşağımızı hansı bölməyə qoysaq yaxşıdır - Azərbaycan, rus, yoxsa ingilis? Deyirəm ki, mütləq Azərbaycan bölməsinə qoyun. Çünki Azərbaycan bölməsində ikinci dil ingilis dilidir. Bakıda böyüyən uşaq rus dilini də öyrənəcək. İmkan verin, övladınızda yaxşı bir ruh olsun, cəmiyyət içində, dağlara gedəndə, ya da kitab oxuyanda, özünü yaxşı hiss eləsin. Dil öyrənmək problem deyil, amma insan kimi formalaşmaq ağır prosesdir.

-“Xəzər”də Azərbaycan dilinin inkişafı üçün nələr edilir?

-Burda çox iş görülür. Hər yerdə olduğu kimi, burda da Azərbaycan dili fənni var. Amma biz bu fənni başqa cür qurmuşuq, Azərbaycan dilində gözəl yazmaq öyrədirik. Yazmağın üslubları var: adi dəftərxana dili, qəzet dili, yaradıcı yazı, esse, akademik yazı.

Bunların hamısı haqqında məlumat veririk. Bundan əlavə, “Xəzər” yeganə ali məktəbdə ki, Azərbaycan ədəbiyyatı məcburi fəndir. Heç bir ali məktəbdə belə şey yoxdur. Biz bu fənni uşaqların düşüncəsini və dilini inkişaf etdirmək üçün proqrama daxil eləmişik. Uşaqlar mütləq Nizaminin “Xosrov və Şirin”ini, Füzulinin “Leyli və Məcnun”unu, Axundovun əsərlərini oxuyurlar, Vaqifin şeirlərini əzbərləyirlər, XX əsr ədəbiyyatını, müasir ədəbiyyatı öyrənirlər. O fənni bir dəfə mən özüm demişəm. Bu dərstdə müəllimlərə proqrama əlavələr etmək imkanı yaradılır. Məsələn, Ramiz Rövşənin adı varsa, onun hansı əsərini öyrədəcəyinə müəllim özü qərar verir.

-Bəs Ramiz Rövşəndən sonrakı mərhələ? Ondan sonra da Azərbaycan ədəbiyyatı var axı...

-Ramiz Rövşəndən sonrakı mərhələ o qədər də tədris olunmur. Əvəzində kitab klubumuz var. Müəllimlər gənc şairləri, yazıçıları dəvət eləyirlər, tələbələr onlarla tanış olurlar. Çünki ədəbiyyat heç vaxt dayanmır. Amma mədəniyyətin bütün sahələri kimi ədəbiyyatın da renessans dövrü olur. Biz indi qısa zamanda yeni Qara Qarayevin, Fikrət Əmirovun yetişəcəyini gözləyə bilərik, bu mümkün deyil. Ancaq proses də dayanmır.

Mən özüm müasir müəllimlərin əksəriyyətini tanıyıram. Çünki bir neçə il ardıcıl keçirilən Milli Kitab Mükafatı müsabəqəsində münisflər heyətinin üzvü olmuşam və bizə gələn son on əsərin onunu da oxumuşam. Onların hər biri haqqında özüm üçün rəy hazırlayırdım: mən bu bədii əsəri hansı meyarlara görə qiymətləndirirəm? Dili, intriqası, süjeti, bədii dəyəri və sair haqqında yazırdım. Bunu ona görə eləyirdim ki, sonra müəllif məndən ona niyə, məsələn, doqquz yox, səkkiz bal verdiyimi soruşanda izahım olsun. Qabiliyyətli, istedadlı yazanlar var. Amma yazıçılıq, şairlik inkişaf tələb edir. Çoxlu adamlar olur ki, gənc yaşlarında parlayırlar, sonra işə sönüb gedirlər. Ya da əksinə. Ona görə də, gözləmək lazımdır. Məsələn, Səməd Vurğunun ilk gəncliyində yazdığı şeirlərə baxanda, onun böyük şair olacağı görsənmişəm, ancaq Cəfər Cabbarlının ilk yazılarına baxanda işə o görsənirdi. Hər dəfə inkişaf bir cür alınır.

-İki il əvvəl demişdiz ki, Azərbaycan elmi dəhşətli dərəcədə zəifləyib, mədəniyyətin, təhsilin, hətta ziyalılığın zəifləməyinə səbəb elmin zəifləməsidir. Keçən müddət

**ərzində fikriniz hansı tərəfə dəyişib?
Azərbaycan elmində nə baş verir?**

- Bəlkə cüzi dəyişikliklər baş verib, amma böyük mənada həmin fikrimdə qalırım. Bir misal çəkim: Tehran Universitetinin bir ildə çap etdirdiyi məqalələrin sayı Azərbaycandakı bütün universitetlərin və Elmlər Akademiyasının bütün alimlərinin çap etdirdiyi məqalələrdən beş dəfə çoxdur. Başqa bir misal: Finlandiyanın əhalisi Azərbaycandan iki dəfə azdır. Azərbaycan beş ildə beynəlxalq jurnallarda, təxminən, 2000-2500 məqalə çap etdirib, Finlandiya 80 000. Xahiş eləyirəm, rəqəmlərə fikir verin, fərqə baxın. Heç müqayisə eləmək mümkün deyil. Bu faciədir.

-Bu nədən irəli gəlir? Dünyada elm inkişaf edir, uçan kometaya cihazlar endirilir. Bu, sanki alimləri inkişafa ruhlandırmaqdır. Amma azərbaycanlı alim dinə meyli deyil, mələyin uçma sürətini ölçür...

- Sovet dövründə Azərbaycanda elmi məktəblər yaranırdı. Ancaq o dövrdə də xeyli şişirtmələr vardı. Məsələn, Azərbaycanın bütün riyaziyyatçılarını yığsan, Moskva Universitetinin bir kafedrası onlardan daha güclü idi. Bunu demək lazımdır. Ancaq yenə də o vaxt insanlar Moskvaya gedirdilər, oxuyub gəlirdilər. Elm adamının bir qədər nüfuzu var idi, maaşı var idi. Ona görə alim olmaq istəyənlər də çox idi. İndi isə elm nüfuzunu itirib. Hərçənd, insanların bir hissəsi yenə də "mən alim olum, diplom alım" xülyası ilə yaşayır. Buna görə plagiat baş alıb gedir.

Mənim tanıdığım bir adam, ortadan aşağı səviyyəli bir alim deyir ki, bir ildə beş adama eyni mövzuda dissertasiya yazır. Hərəsini 5 % dəyişir, adlarını dəyişir, 95 % eyni qalır. Hamısı gedir, müdafiə eləyir. Azərbaycanda alim belə yetişir. Elm isə fanatikləri sevir. Necə ki, bir qız bir oğlandan, bir oğlan bir qızdan ötrü ölür. Yaradıcılıq ehtirası sevgidən qat-qat böyükdür. Ondən dərin və gözəl heç nə yoxdur. İnsan o aləmə vurulanda, onun içində olanda o yaradır, yazır. Biz indi universitetdə qayda qoymuşuq ki, doktoranturada müdafiə etmək üçün mütləq xarici ölkələrdəki məşhur jurnallarda məqalə olmalıdır. Bizdə çox istedadlı bir qız var idi, əvvəl deyirdi ki, "ay müəllim, olmaz ki burda olan jurnal olsun? Yox, qayda hamı üçün eynidir - dedim və həmin qızın 3 məqaləsi xarici jurnalda dərc olundu. Amma bizdə məqalə yazmaq da, jurnallarda yer alması da çox asandır.

- Hamlet müəllim, burdan çeynənmiş bir sual yaranır: niyə bizdə belədir?

- Tək bizdə belə deyil. Sovet İttifaqı dağılanda dəyərlər də dəyişdi. Sovet hökuməti insanların ayıbını örtmüşdü. Necə ki qar yağanda hər tərəf dümağ olur və altındakı kələ-kötürləri görmürük, sosializm də qar kimi idi. İnsanların pis xasiyyətləri, bəd niyyətləri üzə çıxmağa imkan vermirdi. Çünki insanları imkan dairəsində işlə təmin eləyirdilər. Maaş alırdın, ev alırdın, səni oxutdururdu, səhiyyə də müəyyən dərəcədə var idi. Buna görə də, insanlar həyatlarına qismən qane olurdular. Hökumət incəsənətlə, elmlə məşğul olanları da qiymətləndirirdi. Şairin hər misrasına pul verirdi. Düzdü, o şair də sistemi təbliğ eləyirdi...

Amma indi şair kitab çıxarmaq üçün özü pul axtarmalıdır. Bu sistem çökəndə hər şey dəyişdi, viran oldu. Mənim bir amerikalı dostum deyir ki, sovetlər təzə dağılanda gəldim, buranı gördüm və artıq başa düşürəm ki, Roma imperiyası dağılanda vəziyyət necə olub. Yəni sosializm sistemi çökəndən sonra dəyərlər dəyişdi, insanlar acgözləşdi. Bu bir tərəfdən pozitivdi- insanlar daha çox qazanmağa, inkişaf etməyə çalışırlar. Ancaq bizdə mənfi istiqamətdə getdi proses. Dəyərlər - ədalət, humanizm, insaf bir az arxa plana keçdi. Belə yerdə isə elm cücərmir. Lakin ən geridə qalmış cəmiyyətdə, ən böhranlı dövrlərdə belə həmişə parlaq insanlar olub və olacaq. Xəzər Universitetinin əsas missiyası elmi dirçəltməkdir. Ona görə də, beynəlxalq atmosfer yaradırıq ki, cavanlar yetişsin və tərpəniş də var. Bunun bir səbəbi də odur, onun bir hissəsi elmə görədir. Çünki elmsiz yol yoxdur.

- Siz Azərbaycanda dünyəvi və demokratik təhsil sistemi ilə fərqlənən bir universitetin rektorusuz. Bu səbəbdən hazırda dünyanın əsas mövzularından biri olan "Şərli Hebdə"yə hücum və karikatürəçilərin qətli barədə fikrinizi öyrənmək istəyirəm. Dünyanı bir kənara qoysaq, Azərbaycanda iki münasibət oldu - hadisəni qınayanlar və söz azadlığını təhlükə kimi görənlər. İkinci, günahın karikatürəçilərdə olduğunu deyənlər...

- Bu asan deyil. Birinci, onu deyim ki, terror varsa, insan ölürsə, buna heç cür bəraət qazandırmaq olmaz. Biz də hər şeyi görürük, başa düşürük, qınayırıq, amma gedib heç kimi öldürmürük. İnsan öldürmək qorxunc əməldir, ondan dəhşətli cinayət yoxdur. Bir-mənalı şəkildə! Bu, işin bir tərəfi. Digər

tərəfdən, bir hadisə baş verəndə mütləq səbəblərini araşdırmaq, təhlil etmək lazımdır. Belə bir şey niyə baş verdi? Mən düşünürəm ki, söz azadlığı, ümumiyyətlə, azadlıq çox gözəl şeydir. Amma azadlıq “mən hər şeyi edə bilərəm” demək deyil. İnsan - kişi və ya qadın küçədə çılpaq gəzə biləmi? Halbuki, bu da azadlıqdır. Lakin gəzə bilmərik. Çünki yaşadığımız cəmiyyət qarşısında məsuliyyətimiz var. Onun müəyyən dəyərləri var - hətta səhv də olsa, ona qarşı çıxmaq olmaz. Ona görə də, kefirmiz istəsə belə, küçədə çılpaq gəzmirik. Məsələn, geylər parad keçirirlər. İnsansan, necə istəyirsən, yaşa. Ancaq bunu nümayiş etdirmək nəyə lazımdır? Bununla “mən sizdən yaxşıyam, üstünəm” deyirsən, axı?!

-Niyə məhz, “mən sizdən yaxşıyam”? Sadəcə, öz yaşamaq hüququnu tələb etmək kimi baxa bilmərikmi?

- Yaşamaq hüququndan istifadə eləsin. Ancaq çıxıb nümayişkarənə surətdə insanlara meydan oxumaq, qıcıqlandırmaq, təbliğ etmək yaxşı deyil. Mən düşünürəm ki, bu, cəmiyyətə hücum etməkdir və doğru deyil. Ya da, məsələn, mən ateistəm. Ancaq bu o demək deyil ki, inanlı bir adama hücum eləməliyəm. Buna ixtiyarım yoxdur. Eləcə də, onun mənə hücum eləməyə ixtiyarı yoxdur. Son hadisələrdə də... Əgər onlar Məhəmməd peyğəmbərin karikaturasını çəkməklə milyonlarla insanların özlərini təhqir olunmuş hiss edəcəklərini bilirdilərsə, bunu etməməli idilər. Ola bilsin, belə deyil, ola bilsin, onların heç kimi təhqir etmək fikri yox idi...

Ancaq nəticə budur ki, onlar həmin karikaturalarla kimlərisə təhqir etmiş oldular, yəni qisasa əsas verdilər. Ekstremist düşüncəli adamlar onlara öldürməklə cavab verdilər. Baxın, mən təhlil elədim. Birinci onu dedim ki, hər nə olur-olsun, insan öldürmək olmaz. Amma izah eləyirəm ki, bunun səbəbi milyonlarla insanın inancını təhqir eləməkləridir. Qafqazlının anasını söyəndə durub səni öldürəcəm, bu onun üçün böyük təhqir hesab olunur. Ruslarda isə ana söyüşü adi sözdü. Ona görə də, azərbaycanlının anasına söyməməlisən. Bunu nəzərə almaq pis deyil.

- Bu hadisəyə Aydın Talibzadə “Avropa daha çox birləşdikcə” adlı məqalə ilə münasibət bildirib və orda baş verənlərin alt qatında dayanan səbəblərdən biri kimi Boloniya sistemini göstərib. O, bu sistemin əslində Avropanı

birləşdirmək üçün yaradıldığını, digər insanlara, qeyri-avropalıya qarşı rasizmi təbliğ etdiyini bildirir. Doğrudanmı, Boloniya sistemi bu qədər təhlükəlidir?

-Aydın müəllimin birinci fikri ilə tamamilə razıyam: Boloniya sistemi Avropanı birləşdirmək üçündür. Mənim hələ 1995-ci ildən başlayaraq bu barədə çoxlu məqalələrim var. “Azərbaycan Boloniyayı unudub, bu sistemə qoşulmaq lazımdır” deyə hay-küyü bir zamanlar mən qaldırmışdım. O vaxt Avropa Şurası “Country report” adlı bir məruzə istədi- yəni ölkədəki vəziyyətin təhlili. Avropa Şurası üçün o məruzəni mən hazırlamışdım. Boloniya sistemini imzalamaq üçün də 2005-ci ildə Norveçə Misir Mərdanovla mən getmişdim. O sənədi imzalayırdı, mən də məruzə edirdim. Yəni mən Boloniya sisteminin təbliğatçılarından biriyəm.

Bəli, Boloniya Avropanı birləşdirən elementlərdən biridir. Avropa Şurası, Şengen zonası, avro kimi... Ancaq Aydın Talibzadənin fikirlərinin ikinci hissəsi ilə qətiyyənlə razı deyiləm. Boloniya sisteminin hədəfi təhsilin keyfiyyətini qaldırmaqdır. Deyir ki, bundan ötrü gücümüzü birləşdirməliyik. Avropanın Boloniyaya qoşulmayan ölkələr üçün də külli miqdarda proqramları vardı və bu gün də var. Avropa bu gün qonşu ölkələrin təhsil sisteminin, mədəniyyətinin inkişafı üçün böyük maliyyələr sərf eləyir. Deyir ki, mənim dəyərlərim - demokratiya, humanizm və s. - doğrudur. Qoy, qonşularımın da onlardan xəbəri olsun. Hazırda Azərbaycan həmin proqramlar üzrə xaricə xeyli tələbə göndərir, onlardan bizə tələbələr gəlir. Həminin pulunu Avropa Şurasının xüsusi komissiyası verir. Boloniya sisteminin rasizmə heç bir dəxli yoxdur. Əksinə, Boloniya sistemi Avropanın digər ölkələrlə münasibətlərinin hamarlaşmasına kömək eləyir.

- Bu sistem Azərbaycanda necə, özünü doğruldurmu?

-Yəni mən deyim ki, Boloniya dəhşətli dərəcədə dəyişiklik etdi, elə doğru deyil. Boloniya bir modeldir, tədrisi hesablayanda saati o cür hesablama, bu cür hesabla, o cür yazma, bu cür yaz, tələbələrə seçimi bir az çox ver. Amma dildə deyilir, verilmir o seçim. Mən Xəzər Universitetini amerikan sistemi üzərində qurmuşam. Çünki mən bildirdim ki, dünyanın ali təhsil lideri Amerikadır.

Boloniya bizdə 2005-ci ildə olacaqdı. Amma mən 1995-ci ildə bizim “Xəzər

Xəbər” dərgisində “kredit sistemi nədir, onu necə tətbiq etmək olar” – bu barədə məqalələr yazırdım. Amma keyfiyyət başqa bir şeydir. Məsələn, almanlar... Humbolt 1810-cu ildə Berlin Universitetində rektor oldu və prinsip qoydu, dedi ki, “Yaxşı universitet ona deyilir ki, çox yaxşı alimi götürürsən və ona sərbəstlik verirsən ki, tələbələrini yetişdir. Ona heç bir yol göstərmirsən. Ona görə də, mən tədris proqramlarının hazır göndərilməsinin əleyhinəyəm. Çünki tədris proqramları hər il dəyişir. Biz dünya ilə ayaqlaşırıq və hər yeniliyi nəzərə alıb ona uyğun tədris proqramı hazırlayırıq. Tədris proqramlarını biz hazırlayıb hökumətə verə bilərik, hökumət bizə yox. Ona görə də, mən həmişə fikirləşirəm ki, konservativ meyllərə qarşı ali məktəb ciddi durmalıdır.

- Hamlet müəllim, Siz deyirsiniz ki, dövlətin göndərdiyi tədris proqramlarını qəbul etmirəm. Bəs bu halda konfliktlər yaranmır?

- Böyük konfliktlər yaranmır. Mən öz təcrübəmdə görmüşəm. Bu universitetə başlayandan həmişə nəyi düzgün hesab etmişəmsə, çalışıram ki, onu edim. Təbii ki, bu boş fantaziyalara əsaslanmır. Dünyanın təcrübəsinə baxmışam, Amerika, Avropa bunu necə edir, Azərbaycanda bunu necə tətbiq etmək olar ki, ən yaxşı olsun. Əlbəttə, əvvəllər, xüsusilə nazirliklərdə mənə deyirdilər ki, dövlətin qanunu var, qaydası var. Mən də onu bildirmişəm ki, əgər mən də

sizin bütün dediklərinizi etsəm, bu yeni ali məktəbi yaratmağa nə ehtiyac var idi? İcazə verin, mən yenilik edim, eksperiment edim, başqa cür modeli göstərim.

Doğrudan da, Boloniya prosesi gələndə bütün ali məktəblərin rektorları, dekanları gəlirdilər ki, bu kredit sistemi nədir, necə tətbiq olunur. Çünki bizdə kredit sistemi Boloniyadan neçə il əvvəl tətbiq olunurdu. Ona görə də, həmişə insan öz fikrini deyəndə, fikrində duranda, əvvəl - axır onu başa düşürlər. Reforma etmək üçün, irəli getmək üçün mütləq qaydaları pozmalısən.

Qaydanı pozub, yeni qayda yaradırsən.

-Və sonda məni maraqlandıran sual: Universitetin nəzdində animasiya mərkəzi yaradacağınızı demişdiz, bu layihənin taleyi necə oldu?

- Animasiya mərkəzini yaratmışıq. Hətta ola bilsin, bununla bağlı bir ixtisasın tədrisinə də başlayaq. Yavaş-yavaş bu sahəyə daxil olmaq istəyirik. Dünyanın hər yerində partnyorlarımız olduğundan bu sahəni inkişaf etdirmək üçün lazımı mütəxəssisləri gətirmək imkanımız var. Gərəkli bütün texnikanı almışıq. Prinsipcə, məşğul olmaq istəyən olsa, müraciət edib, bizimlə işləyə bilər.

*Ayğün Aslanlı,
Xeber365.com
21.01.2015*

HAMLET İSAXANLIYA HAVELSANIN TƏŞƏKKÜR PLAKETİ TƏQDİM OLUNDU

Fevralın 7-də Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İ saxanlı, Mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültəsinin dekanı Hassan Niknafs, Texnoparkın direktoru Özden Doyuran TİKA-nın (Türk Əməkdaşlıq və Koordinasiya Agentliyi) ofisində qurumun koordinatoru Mustafa Haşim Polatın qonağı oldular. Görüşdə iştirak edən Havelsan şirkətlər qrupu idarə heyətinin sədri Yüksel Öztekin və şirkətin baş direktoru Sadıq Yamaç Hamlet İ saxanlıya təşəkkür plaketi təqdim etdilər.

M.Ə.RƏSULZADƏNİN XATİRƏSİNƏ HƏSR OLUNMUŞ TƏDBİR

Yanvarın 29-da Xəzər Universitetinin konfrans zalında Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin anadan olmasının 131 illiyi münasibətilə tədbir keçirildi. Tədbir M.Ə.Rəsulzadənin 1953-cü ildə “Amerikanın səsi” radiosundakı çıxışı ilə başladı. Tarix və arxeologiya departamentinin müəllimi, tarix elmləri doktoru Nəsiman Yaqublu M.Ə.Rəsulzadə irsi haqqında tələbə-

lərə məlumat verdi. İctimai əlaqələr və media üzrə direktor Əlövsət Əmirbəyli, Azərbaycan dili və ədəbiyyat departamentinin müdiri Vurğun Əyyub, M.Ə.Rəsulzadənin nəvəsi, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin dosenti Rəis Rəsulzadə çıxış edərək, görkəmli dövlət xadiminin çoxşaxəli fəaliyyətindən danışdılar.

XƏZƏR UNIVERSİTETİ MAGİSTRATURA PROGRAMININ ALİ MƏKTƏBLƏRDƏ TƏQDİMATI

Yanvarın 29-da Xəzər Universitetinin Magistratura, doktorantura və elmi işlər bölməsinin müdiri Eldar Şahgəldiyev, İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekanı İncilab Əhmədov və Siyasi elm və beynəlxalq münasibətlər departamentinin müdiri Muxtar Hacızadə Xəzər Universitetinin Magistratura proqramına qəbulla bağlı Azərbaycan Dillər Universitetində təqdimat keçirmişlər.

Fevralın 4-də isə Xəzər Universitetinin İdarəetmə

və tələbə işləri üzrə prorektoru İsxan İsxanlı, Magistratura, doktorantura və elmi işlər bölməsinin müdiri Eldar Şahgəldiyev, İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekanı İncilab Əhmədov eyni təqdimatı Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində (ADİU) keçirmişlər.

Təqdimatlarda universitetimizin əməkdaşları çıxış etmiş və sonda tələbələrin çoxsaylı suallarına cavab vermişlər.

ƏMƏKDAŞLARIMIZ İNFORMASIYA RESURS MƏRKƏZİNİN TƏDBİRİNDƏ

Yanvarın 30-da Kitabxana İnformasiya Mərkəzinin direktoru G. Mehdiyeva və elektron xidmətlər şöbəsinin müdiri A. Miskərli Springer nəşriyyatının nümayəndələri ilə birgə AMEA-nın İnformasiya Resurs Mərkəzinin tədbirində iştirak etmişlər.

“AZƏRBAYDJANСКИЙ КОНГРЕСС” QƏZETİNDƏ XALQ RƏSSAMI HAQQINDA MƏQALƏ

Ümumrusiya Azərbaycan Konqresinin “Азербайджанский Конгресс” qəzetinin 26 dekabr 2014-cü il tarixli nömrəsində “Художники” rubrikası ilə Azərbaycanın görkəmli fırça ustası, xalq rəssamı Altay Hacıyev haqqında məqalə və əsərlərindən reproduksiya dərç edilmişdir.

Maraqlıdır ki, məqalənin müəllifi rəssamın oğlu – dünyada tanınan teatr və kino rəssamı Addis Hacıyevdir və bu, məqaləyə xüsusi orijinallıq verir.

(Məqalə və reproduksiya jurnalın 36-cı səhifəsində dərç olunur)

JAN MONNE MÜHAZİRƏSİ

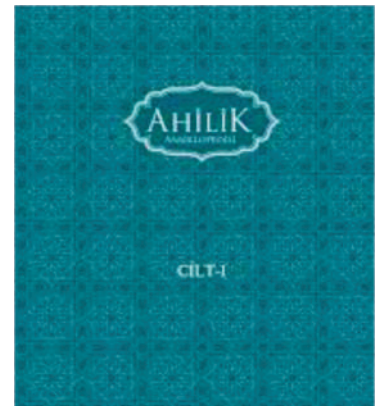
Xəzər Universitetinin Siyasi elm və beynəlxalq münasibətlər departamentinin müdiri, Avropa İnteqrasiyası üzrə Jan Monne Kürsüsü mükafatı laureatı, fəlsəfə doktoru Muxtar Hacızadə fevralın 5-də tələbələrə “Avropa Birliyinin xarici əlaqələri” mövzusunda mühazirə oxudu. Bu, Avropaşünaslıq istiqaməti üzrə tədrisi və tədqiqatı dərinləşdirmək məqsədi daşıyan Avropa Birliyinin Erasmus+ proqramının dəstəyi ilə tədris olunan “Avropa Birliyi bir Qlobal Oyunçu kimi” fənninin açılış mühazirəsi idi.

VAXT İDARƏÇİLİYİ MÖVZUSUNDA TƏLİM

Fevralın 5-də Xəzər Universitetinin Karyera mərkəzi Neftçilər korpusunda tələbələr üçün “Vaxt idarəçiliyi” mövzusunda təlim keçirdi. Təlimçi “Oratorica” Təlim Mərkəzinin icraçı direktoru Tofiq Sadıxov idi. Tələbələrə karyerada uğur qazanmaq üçün təşkilədi element olan vaxtın idarə olunması, ondan səmərəli və məntiqli şəkildə istifadə etməyin yolları izah olundu və sualları cavablandırıldı.

MÜƏLLİMİMİZİN ƏSƏRİ HAQQINDA XARİCİ ENSİKLOPEDIYADA MƏQALƏ ÇAP OLUNMUŞDUR

Xəzər Universiteti Şərq dilləri və din araşdırmaları departamentinin müdiri, fəlsəfə doktoru Elnurə Əzizovanın 2011-ci ildə İstanbulda nəşr olunmuş “Məhəmməd Peyğəmbər dövründə işgüzar həyat və peşələr” adlı əsəri haqqında Türkiyə Respublikası Gömrük və Ticarət Nazirliyi tərəfindən 2014-cü ildə Ankarada nəşr edilmiş ikicildlik “Əxilik Ensiklopediyası”nda məqalə yazılmışdır. Mərmərə Universitetinin dosenti Casim Avcı tərəfindən yazılan məqalədə E. Əzizovanın əsəri haqqında geniş məlumat verilir (“Əxilik Ensiklopediyası”, 1-ci cild, s. 468-470).

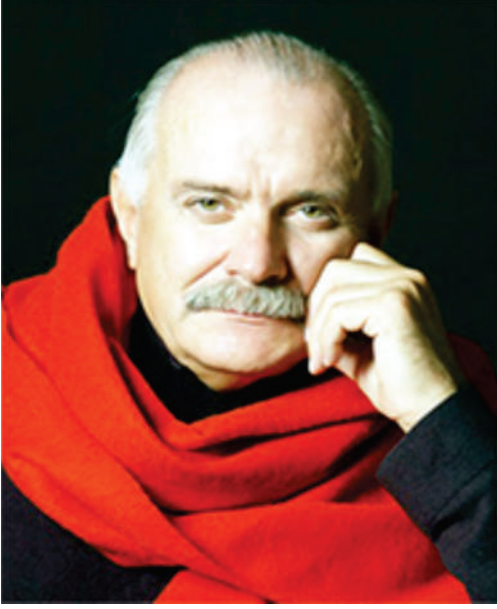

ƏMƏKDAŞIMIZ “ALİ TƏHSİLDƏ KEYFİYYƏTƏ TƏMİNAT” ÜZRƏ İŞÇİ QRPUNUN İCLASINDA

Fevralın 5-də Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyində “Ali Təhsildə Keyfiyyətə Təminat” üzrə işçi qrupunun iclası keçirilmişdir. İclasda Xəzər Universiteti Magistratura, doktorantura və elmi işlər bölməsinin müdiri, fəlsəfə doktoru Eldar Şahgəldiyev iştirak və çıxış etmişdir. Xatırladaq ki, işçi qrupunun bundan əvvəlki iclası 23 yanvar 2015-ci il tarixində olmuşdur.

N.MİXALKOV: “QARABAĞDA ERMƏNİ AİLƏLƏRİNİ QRİBOYEDOV MƏSKUNLAŞDIRIB”

Rusiyanın məşhur kinorejissoru Nikita Mixalkov Aleksandr Qriboyedov haqqında çoxseriyalı film çəkməyə hazırlaşır

O qeyd edib ki, rus diplomatı, şair və dramaturq Aleksandr Qriboyedov haqqında filmin ssenarisi 1985-ci ildə yazılıb. Lakin Qarabağdakı müharibəyə görə çəkilişlər təxirə salınıb.

Nikita Mixalkov bu barədə Belqradda yanvarın 27-də özünün “Günəş zərbəsi” filminin dünya premyerasından bir neçə saat öncə keçirdiyi mətbuat konfransında məlumat verib. O deyib: “Biz o zaman filmi Qarabağda başlanan hadisələrə görə çəkmə bilmədik. Çünki müharibə başlandı və filmin çəkilişi sadəcə mümkün olmadı.

Kinorejissor qeyd edib ki, Qarabağda erməni ailələrini Qriboyedov məskunlaşdırıb. O, 40 min erməni İranda əsirlikdən çıxararaq ora göndərmiş. Güman edirəm ki, bu, 12-15 seriyadan ibarət böyük televiziya filmi olacaq».

Rejissorun fikrincə, A.Qriboyedovun qətli ingilislər tərəfindən planlaşdırılıb. N.Mixalkov deyib: “Bu, tarixi hadisəyə mənim baxışımıdır, yəni Aleksandr Qriboyedovun həyatı və ölümü, inanılmaz, o cümlədən tarixi faktlar əsasında yazılmış ağılagəlməz ssenaridir”.

*Fəridə Abdullayeva,
AzərTAC-ın xüsusi müxbiri
Moskva*

TÜRKİYƏDƏ KEÇİRİLƏN AFİŞA MÜSABİQƏSİNİN QALİBLƏRİ ELAN OLUNUB

Azərbaycanın Türkiyədəki səfirliyi və Ankaradakı Qazi Universitetinin birgə reallaşdırdığı “Hər kəs yuxudaykən Anadoludan Qafqazadək erməni zülmü” adlı beynəlxalq afişa müsabiqəsinin nəticələri yanvarın 20-də elan olunub

Ölkəmizin Ankaradakı səfirliyindən verilən məlumata görə, Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan,

Özbəkistan, Qırğızıstan və Şimalı Kiprdən olmaqla 12 nəfərdən ibarət münisiflər heyəti müsabiqəyə təqdim olunmuş əsərləri dəyərləndirib. Bildirilir ki, müsabiqəyə 12 ölkədən 101 nəfərin 148 işi təqdim olunub.

Birinci yeri “Hamı yatarkən” tablosunun müəllifi Rəcəb İsmayilov, ikinci yeri “Unudulmayan” əsərinə görə Halim Tibet tutub. Çakmak Sinanın “50 qızın göz yaşları” tablosu isə üçüncü yerə layiq görüldü.

Xatırladaq ki, müsabiqəyə təqdim olunmuş 148 işdən seçilmiş 50 əsər cari ilin fevralın 26-dan martın 7-dək Qazi Universitetinin Rəsm və Heykəl Muzeyinin sərgi salonunda keçiriləcək Xocalı soyqırımına həsr olunmuş sərgidə nümayiş olunacaq.

*Sabir Şahtaxtı,
AzərTAC-ın xüsusi müxbiri
İstanbul*

Uluslararası Afiş Yarışması

MINİATÜR KİTAB MUZEYİ GİNNESİN REKORDLAR KİTABINA DÜŞDÜ

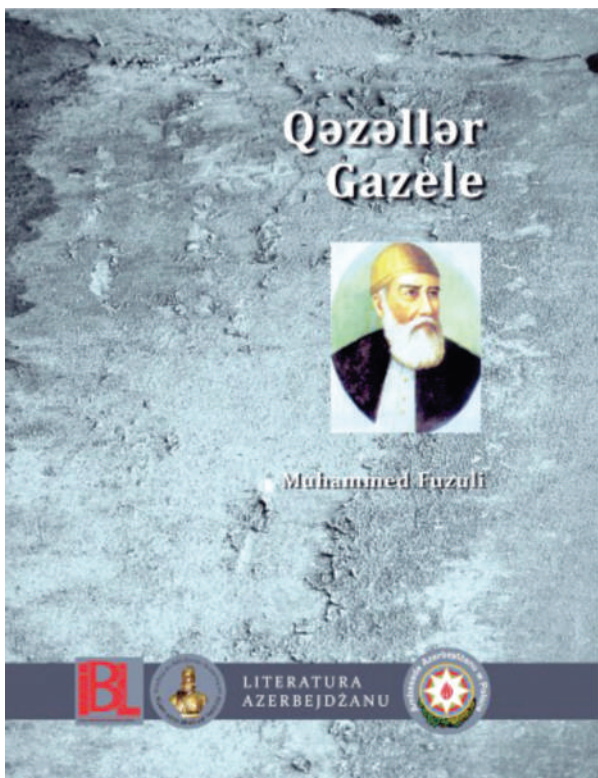
“İçərişəhər” Tarix-Memarlıq Qoruğunun ərazisində yerləşən, dünyada ilk özəl Miniatur Kitab Muzeyi miniatur kitabların dünyada ən böyük kolleksiyası kimi GİNNESİN Rekordlar Kitabına daxil edilib

Muzeyin təsisçisi və yaradıcısı, respublika “Kitab” cəmiyyətinin idarə heyətinin sədri, Əməkdar İncəsənət Xadimi Zərifə Salahova bildirib ki, 30 ildən artıq müddətdə formalaşmış kolleksiya bu gün də yeni nüsxələrlə zənginləşir.

Muzeydəki 38 şüşə vitrində dünyanın 66 ölkəsində nəşr edilmiş 5600-dən çox miniatur kitab sərgilənir. Burada ən nadir eksponatlar Yaponiyanın Tokio şəhərindəki “Toppan” nəşriyyatında buraxılmış dörd mikrokitab (onlardan biri 0,75x0,75mm formatında, üçü 2x2 mm formatındadır), habelə Almaniyada hazırlanmış dörd mikrokitab (bu nəşrlərdən biri 2,0x2,9 mm formatında, qalan üçü 3,5x3,5mm formatındadır).

2015-ci il yanvarın 21-də GİNNESİN Rekordlar Kitabının rekordlar üzrə menecerlər komandasından alınan məlumata görə, muzeyin sifariş qəbul edilib və o, miniatur kitabların dünyada ən böyük kolleksiyası hesab olunub. Yaxın vaxtlarda Zərifə Salahovaya “Guinness World Records” sertifikatı təqdim ediləcək.

Xatırladaq ki, bundan əvvəl miniatur kitabların ən böyük kolleksiyası Nikuncu R.Vaqadinin kolleksiyası hesab edilirdi. Bu şəxs 258 adda müxtəlif miniatur kitab toplamağa müvəffəq olub.

FÜZULİNİN QƏZƏLLƏRİ POLYAK DİLİNDƏ

*Azərbaycanın Polşadakı səfirliyi
dahi şair Məhəmməd Füzulinin
qəzəllərini nəşr etdirib*

Azərbaycan haqqında polyakları ətraflı məlumatlandırmaq məqsədilə ölkəmizin Polşadakı səfirliyi tərəfindən Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, Azərbaycan mədəniyyəti, ədəbiyyatı, incəsənəti, musiqisi, memarlığı, tarixi, eposları, mətbəxi və Azərbaycan-Polşa seriyalarında 29 adda kitab nəşr olunub.

Səfirlikdən AzərTAc-a bildiriblər ki, “Azərbaycan ədəbiyyatı” seriyasında “Dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin qəzəlləri” adlı kitab ölkəmizin Polşadakı səfirliyinin Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Nizami adına Ədəbiyyat və Polşa Elmlər Akademiyasının Ədəbi Araşdırmalar institutları ilə birgə əməkdaşlığı nəticəsində İSBN kodu ilə nəşr olunub. Kitab Polşanın mərkəzi və universitet kitabxanalarına göndərilib.

Bütün bu işlər Azərbaycanın Polşadakı səfiri Həsən Həsənovun təşəbbüsü ilə ölkəmizin tanınması məqsədilə həyata keçirilən silsilə tədbirlər çərçivəsində görülür.

Азербайджанский КОНГРЕСС

Художник Алтай Амирович Гаджиев

Мне писать эту статью легко и приятно, ведь повествовать приходится об отце и в то же время о целой культурной глыбе, не побоюсь пафоса!

С творчеством Алтая Гаджиева я знаком буквально с младенчества.

Первые восприятия окружающего мира мои были прочно связаны со множеством детских книг, иллюстрированных отцом.

”Шянгулюм, Шюнгулюм, Мянгулюм”, ”Сказка о красавице Нефтезаде”, ”Мяним бахчам” и многие другие были любимыми детскими книжками всей детворы того времени.

Папа – график от бога, долгие годы посвятил книжной иллюстрации, ее развитию и популяризации в Азербайджане. К слову, он в 70-е годы являлся главным художником комитета печати при Совете министров.

Любовь к книжной графике была, видимо, заложена еще дедом, Амиром Гаджиевым, прекрасным миниатюристом и книжным графиком, одним из столпов азербайджанского изобразительного искусства.

Алтай Гаджиев, замечательный иллюстратор, график-станковист, много сделавший на ниве линогравюры, в 1956 году окончил факультет графики Киевского художественного института и вернулся в Баку. Первые работы ”Баку строится”, ”Нефтяные камни” сразу обозначили появление нового художника со своим оригинальным видением! А ”Весна идет”, ”Ашуги”, свидетелем создания которых я оказался пятилетним мальчиком, разошлись многочисленными тиражами открыток.

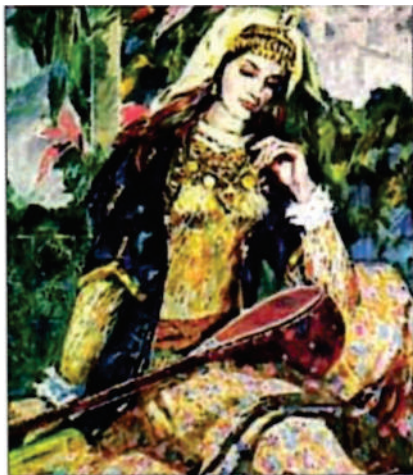
В 70-80-е годы отец много работает в станковой графике, иллюстрации, декоративном оформлении, успевая совмещать все это с активной общественной деятельностью в Союзе художников Азербайджана и СССР, Комитете по печати, бесконечно мотаясь в Москву в командировки.

Хорошо помню его первую выставку в Москве, в Выставочном зале СХ СССР на Кузнецком Мосту. И снова интерес к работам отца был велик. Множество посетителей, интервью и именитые гости будоражили мое юношеское воображение.

В начале 90-х ярким событием стало приобретение всемирно известным коллекционером Петером Людвигом серии линогравюр ”Национальная посуда и оружие”.

Потом вдруг, в конце 90-х, страна в одночасье рухнула, исчез Советский Союз, и было не до искусства, особенно художников немолодых, а ведь отцу уже было за 50 и казалось, что самое лучшее и значительное он уже сделал в прошлом.

Однако вопреки всему творчество Алтая Гаджиева заблистало с новой силой. В этот период отец увлекся изучением истории Азербайджана и знаменитых персоналий. Он создает прекрасные полотна из серии знаменитых женщин Азербайджана.

Портрет Натаван – жемчужина этой серии. А образ “Деде Горгуда”, созданный в живописном полотне, и “Кероглу” в графике были признаны лучшими и самыми точными. За иллюстрации же к книге “Ашик Гариб” ему была присуждена премия М.Ф. Ахундова.

В нулевых годах много работы было сделано в декоративном оформлении. Главный офис нефтяной компании ЛУКОЙЛ в Баку, прекрасные витражи, выполненные по эскизам отца в Стамбуле, – документальное свидетельство этому.

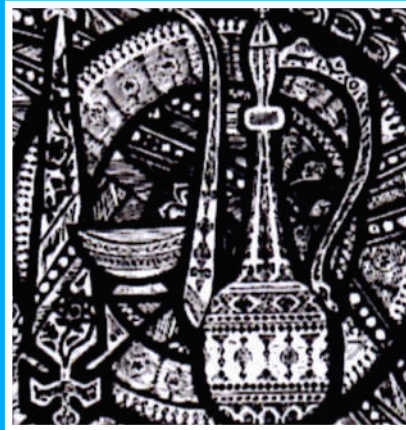
И поныне папа полон творческих планов и замыслов, опять совмещая работу в мастерской, в которой он днюет и ночует, с общественной деятельностью - он является членом Государственного комитета при президенте по присуждению Госпремий Азербайджана, с бесконечными интервью на ТВ и радио.

Мой рассказ будет неполным, если я не скажу пару слов о нем как о прекрасном воспитателе и творческом наставнике, о заботливом родителе, друге, каковым он мне был всю жизнь и является до сих пор.

Именно ему я обязан тем, что стал неплохим художником, хорошим сыном и творческой личностью! И, воспользовавшись статьей, хочу поблагодарить его за все, что он мне дал и дает до сих пор, при каждой нашей встрече и постоянных творческих диспутах. Я горжусь, что являюсь современником такого человека и творца.

Радуйте своих зрителей и поклонников как можно больше и дольше. Творческих успехов вам и долгой жизни, уважаемый Алтай муаллим, мой дорогой отец!

*Аддис ГАДЖИЕВ,
художник театра и кино*

"MÜVƏFFƏQİYYƏT VƏ MƏSULİYYƏT" MÖVZUSUNDA SEMİNAR

Fevralın 6-da Xəzər Universitetinin "Dünya" konfrans zalında Tələbə Məclisinin təşkil etdiyi "Müvəffəqiyyət və Məsuliyyət" adlı seminar keçirildi. "Müvəffəqiyyətli Karyera", "Hədəf təyin etmə", "Müvəffəqiyyət və müvəffəqiyyətsizlik" və "Şans – bəxt - qismət" seminarın əsas mövzuları idi.

Təlimçi Mərmərə Universitetinin (Türkiyə) məzunu, Duravit AG, Nurgün Holding, Caspian Express LTD, Avropa LTD, Subaru Azerbaijan, Hyundai Azerbaijan, Çiniçi, Embawood LLC-də rəhbər vəzi-

fələrdə işləmiş Fəxri Ağayev idi. O, hal-hazırda biznes - konsultant olaraq fəaliyyət göstərir və Qafqaz Universitetində "Business Management" fənnini tədris edir,

"Vaxtın idarə edilməsi" və "Şəxsi effektivlik" mövzularında professional təlimçi təcrübəsinə malikdir.

Seminarın sonunda iştirakçıları maraqlandıran suallar üzrə fikir mübadiləsi oldu.

"MICROSOFT IMAGINE CUP" MÜSABİQƏSİNİN ŞƏRTLƏRİ İLƏ TANIŞLIQ

Fevralın 10-da "Microsoft Azərbaycan" şirkətinin Təhsildə Əməkdaşlıq proqramının meneceri Emin Axundov Xəzər Universitetində Mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültəsinin Kompüter elmləri və Kompüter mühəndisliyi ixtisaslarında təhsil alan tələbələrlə görüşüb. Görüşün məqsədi tələbələri Azərbaycanda keçiriləcək "Microsoft Imagine Cup" innovasiya müsabiqəsinə cəlb etmək və müsabiqənin şərtləri ilə tanış etmək idi.

Müxtəlif təhsil müəssisələrindən olan tələbələrin

iştirakı ilə keçirilən müsabiqə "Oyunlar", "İnnovasiyalar" və "Dünya vətəndaşlığı" kateqoriyalarından ibarət üç istiqamət üzrə təşkil edilib. Milli təsnifat mərhələsinin hər bir kateqoriya üzrə olan qalibləri cari ilin may ayında onlayn rejimdə keçiriləcək beynəlxalq yarımfinal mərhələsinə vəsiqə qazanacaqlar. Yarımfinal mərhələsində də uğur qazanmış iştirakçılar isə bu ilin iyul ayında ABŞ-ın Sietl şəhərində təşkil ediləcək sonuncu – final mərhələsində Azərbaycanı təmsil etmək hüququ əldə edəcəklər.

"ALİ TƏHSİLDƏ KEYFİYYƏTİN TƏMİNATI" MÖVZUSUNDA İCLAS

Fevralın 10-da Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində "Ali təhsildə keyfiyyətin təminatı" mövzusunda iclas keçirilmişdir. 2014-cü ilin oktyabr ayından 2015-ci ilin aprel ayına qədər davam edəcək bu layihə nisbətən kiçik miqyaslı olsa da, onun əsas diqqəti gələcəkdə daha iri layihələr üçün bazanın yaradılması üzərində cəmləşəcək. Layihənin bir hissəsi

bütövlükdə Boloniya prosesi, eləcə də ali təhsilin keyfiyyəti ilə əlaqədar alət və vasitələrlə tanışlığa həsr ediləcək.

İclasda Xəzər Universiteti Magistratura, doktorantura və elmi işlər bölməsinin müdiri, fəlsəfə doktoru Eldar Şahgəldiyev və Təhsil fakültəsinin dekanı, fəlsəfə doktoru Elza Səmədova iştirak etmişlər.

SEMİNAR: "KİBERTƏHLÜKƏSİZLİYİN ƏHƏMİYYƏTİ"

King's College London magistratura məzunu Pərvin Sadıqova fevralın 12-də Xəzər Universitetində tələbələr üçün "Kibertəhlükəsizliyin əhəmiyyəti" mövzusunda seminar keçirdi. Seminarda Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şura-

sının sədri professor Hamlet İsaخانlı, İT şöbəsinin işçiləri və digər əməkdaşlar da seminarda iştirak etdilər. Tədbirin axırında P. Sadıqova iştirakçıları maraqlandıran suallara cavab verdi.

“DÜNYA” MƏKTƏBİNİN MÜƏLLİMİNİN MƏQALƏSİ UKRAYNADA İNGİLİSCƏ ÇAP OLUNMUŞDUR

“Dünya” məktəbinin ingilis dili müəllimi Altuntac Məmmədovanın "Publications of Ahmed Jafaroghlu about the Folklore of Azerbaijan in Europe" (“Əhməd Cəfəroğlunun Azərbaycan folkloru haqqında Avropada çap olunmuş əsərləri”) adlı məqaləsi Ukraynada Taras Şevçenko adına Kiyev Milli Universitetinin “Мова і культура” (“Dil və mədəniyyət”) jurnalında dərc olunmuşdur (buraxılış 16, cild IV (166), səh. 85-92).

A. Məmmədovaya elmi yaradıcılığında yeni uğurlar arzulayırıq.

(Məqalə jurnalın 66-cı səhifəsində dərc olunur).

MÜƏLLİMLƏR ÜÇÜN TƏLİM

Yanvarın 12-13-də ADA Universitetində Azərbaycanın 9 universitetindən (Qafqaz Universiteti, Xəzər Universiteti, ADA, BDU, AzTU, İdarəçilik Akademiyası, Bakı Ali Neft Məktəbi, ADNA, İqtisad Universiteti) olan 20 müəllimə Java Fundamentals və Java proqramlaşdırma mövzularında təlim keçirildi. Təlimdə Xəzər Universitetinin İnternet İnstitutunun direktoru Rəşad Əliyev və Mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültəsinin müəllimi Rasim Abdullayev iştirak etdilər. 15 həftə ərzində onlayn, 2 gün isə canlı olaraq ke-

çirilən təlimdə əsas məqsəd müəllimlərin bu mövzularda peşəkarlığını artırmaq olub.

Təlimdə Türkiyədən gələn Sinem Kaya Oracle Akademik Proqramı haqqında təqdimatla çıxış edib.

Qeyd edək ki, Oracle Akademik Proqramı çərçivəsində indiyə qədər dünyanın 96 ölkəsində xeyli sayda mütəxəssis bu tip təlimlərin iştirakçısı olub.

Sonda təlimdə iştirak edən müəllimlər, o cümlədən “Xəzər”in əməkdaşları R. Əliyev və R. Abdullayev müxtəlif mövzularda təqdimatla çıxış etdilər.

DAVAMLİ TƏHSİL LAYİHƏSİNİN NÖVBƏTİ TƏLİMİNDƏ

Yanvarın 20-21-də Gürcüstanın paytaxtı Tiflisdə Davamlı Təhsil Tempus layihəsinin “Kadr hazırlığı” mövzusunda növbəti təlimi keçirilmişdir. Təlimdə Xəzər Universiteti, Gürcüstandan və Ermənistandan olan universitetlər və Avropadan olan partnyor universitetlər iştirak etmişdir. Təlimdə universitetlərin davamlı təhsil mərkəzlərinin kadr hazırlığı haqqında geniş və ətraflı müzakirə aparılmışdır.

Təlimdə Xəzər Universitetini İnformasiya sistemlərinin proqram təminatçısı və meneceri Rəşad Xalqov təmsil etmişdir.

Fevralın 2-5-də “Əlilliyi olan insanların Azərbaycanın ali təhsil müəssisələrinə inteqrasiyasının təməlinin qoyulması” (ESFIDIP) adlı Tempus layihəsi çərçivəsində Yunanıstanın Makedoniya Universitetində azərbaycanlı tərəfdaşların iştirakı ilə seminar keçirilmişdir. Tədbirdə Şərq dilləri və din araşdırmaları departamentinin müdiri, fəlsəfə doktoru Elnurə Əzizova Xəzər Universitetini təmsil etmişdir.

Seminarda əlilliyi olan tələbələrin ali təhsilə inteqrasiyasının təmin olunması ilə əlaqədar AB təcrübəsi və qanunvericiliyi haqqında danışılmış, onlara dəstək və konsultasiya xidmətləri haqqında məlumat verilmiş, keyzlər təhlil olunmuş, gözdən əlil tələbələrə kitabxana xidmətlərinin inkişaf etdirilməsi məsələsi müzakirə edilmiş, əlilliyi olan tələbələrə dəstək mərkəzlərinin yaradılması istiqamətində atılacaq addımlar müzakirə olunmuşdur.

ƏMƏKDAŞIMIZ ESFIDIP SEMİNARINDA

TƏHSİL DEPARTAMENTİNDƏ DISSERTASIYA MÜDAFİƏSİ

Xəzər Universitetinin Təhsil departamentinin magistrantı Nuranə Mirişli fevralın 5-də "Təlimdə tətbiq olunan formativ qiymətləndirmənin şagirdlərin özünü qiymətləndirməsinə təsiri" mövzusunda elmi işini müdafiə etmişdir.

Magistrantın elmi rəhbəri fəlsəfə doktoru Elxan Bəylərov, Müdafiə Şurasının üzvləri – fəlsəfə doktor-

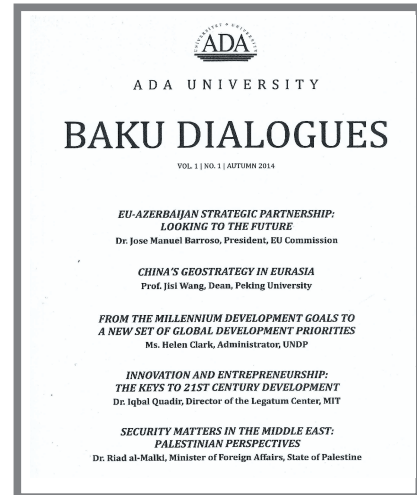
ları İsxan İsxanlı, Ulduz Qəzvini, Məhərrəm Əliyev magistr işi barədə rəylərini söyləmiş, mövzu ətrafında müzakirə keçirildikdən sonra iş müsbət qiymətləndirilmişdir. Magistrant Nuranə Mirişli Müdafiə Şurasının üzvlərinə, elmi rəhbərinə, rəyçilərə ona göstərdikləri qayğı və köməyə görə təşəkkürünü bildirmişdir.

"KÜLTÜR – KİMLİK EKSENİNDE TÜRK EDEBİYATI" KİTABINDA HAMLET İSAXANLININ POEZİYASI HAQQINDA MƏQALƏ

Türkiyəli müəllif Metin Turanın "Kültür – Kimlik Eksenində Türk Edebiyatı" (Ürün yayımları, 2015) kitabının dördüncü nəşri çapdan çıxmışdır. Kitabın "Ölkə ədəbiyyatları" adlı bölümündə müəllifin "Yeni Azərbaycan şeiri və Hamlet İsxanlı" əsəri də yer almışdır (səh. 181-190).

"BAKU DIALOGUES" KİTABINDA HAMLET İSAXANLININ ÇIXIŞLARI VERİLMİŞDİR

ADA Universiteti tərəfindən "Baku Dialogues" ("Bakı dialoqları" cild №.1/Payız 2014) kitabı çap olunmuşdur. Kitabın "China's Geostrategy in Eurasia" ("Avrasiyada Çin geostrategiyası", Prof. Jisi Wang, Pekin Universiteti) fəslində panel iştirakçısı kimi Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlının çıxışları da yer almışdır (səh. 21-42).

HAMLET İSAXANLI: "33 ŞAİRLƏ RUHƏN NECƏ YAXIN OLA BİLƏRƏM?"

"Aydın yol"un suallarını Xəzər Universitetinin təsisçisi və rektoru, tanınmış şair-tərcüməçi, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor Hamlet İsxanlı cavablandırır

-Hamlet müəllim, hazırda Azərbaycanda tərcümə sahəsindəki vəziyyəti necə qiymətləndirirsiniz?

- Əlbəttə, on il bundan əvvəllə müqayisə edəndə, xeyli inkişaf var. Amma biz bu sahədə qonşu Türkiyə və İrandan - hələ mən başqa ölkələri demirəm - çox-çox geri qalmışıq. Faktiki olaraq, İranda da, Türkiyədə də elmin, fəlsəfənin, bədii ədəbiyyatın gözə dəyən, tutarlı əsərlərini öz dillərinə çevirirlər. Hətta elə kitablar var ki, çox oxucusu, bazarı yoxdur, məsələn, monoqrafiyadır - onu da çevirirlər. Bu vüsət bizdə yoxdur. Düzdür, deyə bilərəm ki, onlar böyük öl-

kələndir, kitabların, hər halda, satılmaq şansı var. Üstəlik, insan qaynaqları, kadr potensialları çoxdur. Amma mən bunu Hollandiya, Belçika haqqında da deyə bilərəm, baxmayaraq ki, onların əhalisi nisbətən azdır.

Bədii, fəlsəfi və elmi ədəbiyyat, populyar elmi yazılar dilimizə çevrilməlidir. Bunun üçün sistemli iş getməlidir. Sistemli işi isə biz, hələ də, sovet dövründəki kimi, dövlətdən gözləyirik. Bu, doğru yanaşma deyil. Özəl təşəbbüslər olmalıdır. Məsələn, bizim 50-dən artıq ali məktəbimiz var. Bu məktəblər elm, mədəniyyət ocağıdır-onların özləri də bu işə töhfə verə bilirlər. Çünki o ocaqlarda

alimlər toplaşıb, bəzilərində dil mütəxəssisləri hazırlanır. Amma bəzən o dil mütəxəssisini elə hazırlayırlar ki, tədris müddətində heç 5 səhifəlik bir yazını tərcümə edib ortaya qoymur. Burada nəşriyyatların da üzərinə çox böyük iş düşür. Nəşriyyatlar bacarıqlı tərcüməçiləri işə cəlb etməlidirlər. Düzdür, bu, sərmayə tələb edən bir işdir. Amma, hər halda, bu işləri görmək lazımdır. Yeni dövrün yazıçılarını, şairlərini təqdim etmək gərəkdir. Təəssüf ki, az universitet bu işi görür.

Elmi ədəbiyyatın bədii ədəbiyyata nisbətən az tərcümə olunması, yaxşı hal olmasa da, başa düşüləndir. Heç olmasa, dərslik xarakteri daşıyan kitabları tərcümə etmək lazımdır. Təəssüf ki, bu sahədə də iş axsayır. Azərbaycan ədəbiyyatı nümunələrinin dünya dillərinə tərcüməsi də çox aşağı səviyyədədir. Bədii ədəbiyyatın sistemli tərcüməsi işi getmir. Ya hansısa yazıçı özü bunu edir, yəni öz əsərlərini tərcümə etdirir, ya xarici ölkələrdən kimsə özü maraqlı göstərir. Öz bədii ədəbiyyatımızı, tarixi əsərləri, mədəniyyətimizi əks etdirən əsərləri başqa dillərə çevirməliyik. Fikrimi əsaslandırmaq üçün sizə bir fakt deyim: mən 1993-cü ildə Los-Anceles Kaliforniya Universitetində olanda (o vaxt həmin universitetin kitabxanasında 9 milyon kitab var idi) maraqlandım, görüm, Azərbaycan haqqında hansı kitablar var. Kataloqa baxanda, gördüm ki, cəmi 200-dən bir az artıq kitab var. Onun da çoxu sovet dövründə yazılmış, daha çox sovet təbliğatına həsr olunmuş kitablardır. Əksəriyyəti də rus dilində. Sonra erməni dilində hansı ədəbiyyatın olduğu ilə maraqlandım. Məlum oldu ki, ermənilərin orda 66 minlik kitabxanası var - ingilis, alman, fransız, erməni dillərində yazılmış ədəbiyyatdan ibarət böyük, ayrıca bir kitabxana.

Düzdür, Los-Anceles ermənilərin məskunlaşdığı bir yerdir. Onlar 16-cı əsrin sonlarından Avropada, Amerikada məskunlaşıb, təbliğatlarını aparıblar. Amma biz də işləməliyik, özümüzü təqdim etməliyik.

Bununla belə, son vaxtlar Azərbaycan da tərcüməyə diqqət verilməyə başlanıb. Prezidentin

sərəncamı ilə Nazirlər Kabineti yanında Tərcümə Mərkəzi yaradılıb. Hiss olunur ki, iş gedir. Yəni, vəziyyət ümidvericidir.

-Bəs, universitetiniz bu istiqamətdə hansı işləri görür?

-Bizim universitetdə tərcümə mərkəzimiz var. Müəyyən sayda kitab tərcümə etmişik. Onlar çox fundamental əsərlərdir. Məsələn, Tadeuş Svyatikovskinin “Rusiya və Azərbaycan” kitabı kimi. Bilirsiniz ki, onun bir kitabı var idi - “Azərbaycan Rusiya dövründə”. Sonra ikinci adını çəkdiyim kitabı da nəşr olundu. Bu sanballı əsərin bir fəslində Cənubi Azərbaycandan, bir fəslində Şimali Azərbaycandan bəhs olunur. Biz o kitabı tərcümə etdik. Və kitabın Azərbaycan dilində nəşri üçün müəllif xüsusi əlavələr etdi. Bundan başqa, jurnalistikaya aid sanballı iki dərslik tərcümə etdik - biri, aşağı kurslarda oxuyanlar, biri isə doktorantura və magistraturada oxuyanlar üçün. Düşünürəm ki, bunu da etmək çox vacib idi. Çünki jurnalistika metodları qərbdə və burda xeyli fərqlidir. Onlarda jurnalistika daha çevikdir, daha rəngarəngdir. Bədii kitablar da tərcümə etmişik. Paulo Koelyonun “Əl-kimyaçı”sını bizdə magistraturada oxuyan bir xanım tərcümə edib. Bunun üçün Paulo Koelyonun özündən icazə aldıq. Gürcü müəllifinin rusca yazdığı “Gürcüstanda gürcü, yoxsa erməni kilsələri?” adlı kitabı ingiliscəyə çevirdik, Xəzər Universiteti nəşriyyatında işıq üzünə gördü. Eyni zamanda, “Poeziya antologiyası” buraxmışıq. İngilis, fransız və alman dilindən Azərbaycan dilinə və Azərbaycan dilindən erməni dillərə şeirlər tərcümə etmişik. Kitabın içində tərcümə ilə orijinalı yanaşı vermişik. 6 cildlik “İngiliscə-Azərbaycanca lüğət” üzərində işlədik. 3 cildi çıxıb, 4-cü cild çapdadır, 5-ci və 6-cı cildlərin üzərində redaktə işi gedir. Təsəvvür edin ki, heç ingiliscə-rusca o boyda lüğət yoxdur. Cəmi 3 hərfli, yəni A, B, C hərfləri ilə başlayan sözlərin toplandığı birinci cild 800 səhifədir. Özü də kiçik şriftlə yığılıb.

Başqa tərcümələrimiz də olub. Digər tərəfdən, tərcüməçilik sahəsində

araşdırmalar aparırıq, özüm irihəcimli məqalələr yazıram. Elə bir ay əvvəl Kanadanın beynəlxalq “Meta“ dər-gisində “Şərq-qərb dəhlizi” haqqında bir məqaləm çap olundu. Məsələ burasındadır ki, dəfələrlə bizim kə-narda qalmağımızla üzləşirik. Bir mi-sal. Avropada ingiliscə tərcümə en-siklopediyası buraxıblar, orada re-gionlar üzrə xülasələr və araşdırma-lar veriblər. İslam regionu kimi, ərəb dünyasına aid ikitərəfli tərcümələr haqqında yazıblar, Osmanlı-Türkiyə və İrana aid ikitərəfli tərcümələrdən geniş söhbət açıblar. Qalanları haq-qında heç nə yoxdur. Mən o ensiklo-pediyanı gördüm, dedim, bəs keçmiş Sovetlər birliyində olan, yəni Rusi-ya, Orta Asiya və Qafqazdakı müsəl-man bölgələr niyə unudulub? Qeyd etdim ki, islam dünyasında modern-ləşmə və islahatların çoxu bu bölgə-lərdən başlayıb və ya qaynaqlanıb. Azərbaycanda Mirzə Fətəli Axund-zadə, Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd Ağaoğlu, Məhəmmədəmin Rəsulza-də kimi ziyalılar yetişib. İsmayıl Qasprinski və digərlərini yada sal-dım.

- Yeri gəlmişkən, fevralda uni-versitetinizdə “İslam mədəniyyə-tində elm və texnologiya” mövzu-sunda simpoziyum keçirəcəksiniz. Bu mövzuya müraciət etməyiniz son dövrlər dünyada baş verən pro-sesləri əhatə edirmi?

- Bu, çoxdan planlaşdırılmış və ar-dıcıl aparılan bir işdir. Məsələ bura-sındadır ki, dünyadakı böyük sivilizasiyaların hamısı biri digərindən nə-lərisə götürüb, inkişaf edib. Məsələn, islam sivilizasiyası yunan sivilizasi-yasından bəhrələnib. Bütün fəlsəfi, elmi ədəbiyyatı tərcümə ediblər. Onun üzərində islam mədəniyyəti in-kişaf edib.

Sonra Avropa mədəniyyəti də is-lam mədəniyyətindən bəhrələnib. Amma Avropada islam dünyasının rolu unudulub. Bəzən isə, hətta ko-bud tərzdə deyirlər ki, onlar ancaq yu-nan biliklərini bizə ötürüblər, başqa heç nə etməyiblər. Amma sonralar elə avropalıların özləri bunu təkzib et-dilər. Böyük məqalələr yazdılar, yeni anlayışlar gətirdilər, məsələn, “elm-də Marağa inqilabı” kimi... Avropalı-

lar özləri yazdılar ki, NəsirəddinTusi və onun ətrafındakı alimlər astrono-miyada əhəmiyyətli kəşflər ediblər və onların da böyük hissəsi Nikolay Kopernikin kitabında var. Adını çək-məsə də, amma NəsirəddinTusinin məşhur lemması (Tusi cütü) və Tusi məktəbinin digər nümayəndələrinin gəldikləri elmi nəticələr Kopernikin əsərlərinə olduğu kimi daxil edilib.

- Deməli, Kopernik plagiatlıq edib...

- Müəyyən mənada elədir. Nə za-mandır araşdırmalar gedir - bu, necə olub, hardan götürüb, niyə belə edib? Yəni islam sivilizasiyası güclü-qüdrətli bir sivilizasiya olub, amma nisbətən az öyrənilib. Avropalılar onu bizdən yaxşı öyrənirlər. Beləlik-lə, biz islamın elm, fəlsəfə, ədəbiyyat tarixini araşdırırıq. Universitetimiz-də bu istiqamətdə çalışanlar var və vaxtaşırı bununla bağlı seminarlar, konfranslar keçiririk.

- “Koroğlunun Amerika səfəri” ilə bağlı tapıntılarınız haqqında eşitdik. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Xeyli maraqlı məlumat verə bi-lərəm. Ancaq hələ ki yazını bitirmə-diyim üçün yarımçıq nə isə demək is-təmirəm...

- Bir az da tərcümə prosesi bar-ədə. Məsələn, məşhur ingilis şairi, mistiki Uilyam Bleyki tərcümə et-məyiniz Corc Bayronu tərcümə et-məkdən fərqi nədədir?

- Əslində, istənilən poeziyada bir mistika var. Çünki poeziya obrazlar-la danışır, əgər adi sözü olduğu kimi deyəcəksənsə, onda poeziyaya ehti-yac qalmır. Obrazlarla danışanda isə, təbii ki, ora bir mistika gəlir. Ona gö-rə də, mən düşünürəm ki, Bleyki tərcümə edəndə Bayrondan və ya An-na Axmatovadan fərqli bir dünyaya qapılmışam. Anna Axmatova yazır ki, deyirlər, şair özünə bənzəyən, ru-hən özünə yaxın olan adamları tərcü-mə eləməlidir. Mən 33 şair tərcümə etmişəm, necə ruhən onların hamısı-na yaxın ola bilərdim? Yazır ki, Vik-tor Hüqo ilə mən çox fərqli adamlar-ıq, amma onu böyük məmnuniyyət-lə tərcümə etmişəm. Çünki insan

özündən fərqli insanların iç dünyasına girməyi bacarmalıdır.

- Riyaziyyatla məşğul olursunuzmu?

- Riyaziyyat möhtəşəm və çox sevdiyim bir elmdir, ondan aralı düşmək mümkün deyil. Ancaq riyaziyyatla, əsasən, cavan yaşlarında əsaslı məşğul olurlar. Məsələn, mən 25 yaşında elmlər namizədi dərəcəsi almışdım, dünyanın çox yerlərində də məqalələrim çıxdı, dünyanı gəzirdim. O vaxtlar və sonralar riyaziyyatla bağlı lazım bildiyim xeyli iş gördüm. Sonra hesab elədim ki, mənim içimdə olan tarix, ədəbiyyat, humanitar düşüncə-bunlara da böyük maraq var. Riyaziyyatla məşğul olanda da həmişə o sahənin tarixini araşdırardım. Moskva Dövlət Universitetində oxuyurdum (aspiranturada). Tələbələr də, professorlar da riyaziyyat tarixi ilə bağlı bir şey olanda məndən soruşurdular. Yəni içimdə bir tarix, ədəbiyyat, fəlsəfə sevgisi vardı, necə deyirlər, “özüm üçün” qeydlər edədim həmişə. Son 20-25 ildə daha çox intellektual tarix haqqında, elm, fəlsəfə, din, ədəbiyyat, mədəniyyət tarixi haqqında məqalələr və kitablar yazıram. Eyni zamanda, tərcümə nəzəriyyəsi, müəyyən dil problemləri, leksikoqrafiya və sairə ilə də maraqlanıram. Amma indi daha intensiv humanitar-sosial sahələr və zəka tarixi ilə məşğul oluram.

- Fizika-riyaziyyat elmləri doktorusunuz, riyazi fizika ilə məşğul olmusunuz. “Böyük partlayış nəzəriyyəsi”ni qəbul edirsinizmi?

- Elmdə bu, belə deyək, təqribən qəbul olunub. Amma şübhə edənlər də var. XX əsrin 20-30-cu illərində Amerikada astronomlar belə bir şey öyrəndilər ki, işığın spektrində dəyişmələr var. Bu, adi dildə o deməkdir ki, bütün obyektlər uzaqlaşır.

Uzaqlaşmanın sürətini ölçərək iddia edirlər ki, nə vaxtsa bütün bu obyektlər bir nöqtənin ətrafında imişlər və oradan uzaqlaşmışlar. Onu da hesablayırlar ki, təqribən 14 milyard il bundan əvvəl, kainat kiçik, qeyri-adi dərəcədə sıx bir şey, nöqtə kimi bir materiya imiş. Partlayış əmələ gəlib, bu partlayışın nəticəsində kainat ya-

ranıb. Sonra ardıcıl nələr baş verib, necə baş verib, həyat necə əmələ gəlib – bu kimi məsələləri də araşdırıb əsaslandırırırlar. Yəni bunun müəyyən ciddi bir elmi əsası var.

Amma əleyhinə gedənlər də var, çünki orda çoxlu suallar var. Məsələn, sual var ki, o partlayışdan əvvəl nə olmuşdu? Cavab verirlər ki, əvvəl yoxdur. Zaman anlayışı da o partlayışla başlayıb. Populyar bir nəzəriyyədir. O nəzəriyyələri nə tam isbat, nə də təkzib etmək olur. Elmdə belə bir şey var: model qurursan, o model tam real olmasa da, həyatdakı hansısa hadisələri müəyyən qədər izah edə bilir. Sonra başqa birisi daha aydın model düzəldir. Necə ki, Nyutonun bir kainat modeli vardı, Eynşteyn onu təkzib etmədi, sadəcə, ondan daha mükəmməlini yaratdı. Nyutonun modeli bizim gözümlə gördüyümüz dünyanı izah edir, amma Eynşteynin modeli işıq sürətinə yaxın olan hadisələri, təsəvvür edilməz dərəcədə çox-çox uzaqlarda olanı da izah edə bilir.

- Zamanın haradan başlaması və harada bitəcəyi məsələsi bir çox fiziklərin toxunduğu məsələdir. Belə bir fikir mövcuddur ki, yaşadığımız dünya zamandan ibarətdir və bir gün o bitəcək. Yeri gəlmişkən, bu, ədəbiyyatda da yer alıb. “Alisa möcüzələr diyarında”, “Zaman maşını” kimi əsərlərdə yerin, vaxtın yalnız bir nöqtədə dayandığı mərkəzindən bəhs edilir... Maraqlıdır ki, Quranda, İncildə də günlərin həddindən artıq qısalacağı və qiyamət günü barədə danışılır...

- Mən Quranda və ya İncildə ciddi bir elm olması fikrinin tərəfdarı deyiləm. Bunlar əxlaq kitabları, düzgün sayılan yaşayış qaydaları kitabı, həyat məcəlləsidir. Əlbəttə, orda müdriklik var. Amma bu, elm deyil. Kim deyirsə ki, ay nə bilim, Nyutonun yaratdığı cazibə qanunu Quranda da var - belə söhbətlər primitiv yanaşmanın təzahürüdür. Quranın, İncilin məqsədi o deyil. Amma belə bir şey var -uzun zaman İslam dünyasında Qurana ehtiram çox böyük olub və bir zamanlar da elmi səviyyə düşüb aşağı. Yəni orta əsrlərdə Xarəzmi, İbn Sina, Biruni, İbn Heysəm, Nə-

sirəddin Tusi kimi nəhənglər var idi, amma sonra səviyyə düşdü, İslam dünyasını böhran bürüdü, hərbi uğurlara uyuldu, tənqidi düşüncə, elm unuduldu. Avropa irəli getdi. On-da sanki bu geri qalma kompleksi ilə kefsizləşən islam dünyası başlayır ki, sizin Nyuton var, bizdə də Quranda hər şey var. Belə şeylər əmələ gəldi və dinlə elm arasında çəkişmə düşdü.

Abbasqulu Ağa Bakıxanovun astronomiya tarixinə aid “Əsrar əl-Məlaküt” (“Göylərin sirri”) adlı əsəri var. Ərəbcə yazıb, Türkiyədə sultana bağışlayıb. O dövrdə türkcəyə də çeviriblər. O əsərdə Abbasqulu Ağa Bakıxanov qədim dövrdən öz dövrünə qədər astronomik görüşləri alimlərin dediklərini yazıb, qədim yunanlardan başlayıb Kopernik və Keplerə qədər gəlib çıxıb. Bəzi şeyləri dəqiq deyib, riyaziyyatçı, fizik olmadığından bəzi şeylərdə səhvlər edib. Amma yaxşı bir iş görüb, maarifçi kimi Avropada kainat haqqında edilmiş kəşfləri xalqa (yəni oxumaq istəyənlərə və oxudanlara) sadə dildə çatdırıb. Əsərin axırıncı paragrafi odur ki, müasir elmlə Quran arasında ziddiyyət yoxdur. Çünki o zaman, bir tərəfdən, elmlə məşğul olanlar arasında Qurana küfr edənlər olurdu, bir tərəfdən də din xadimləri elmə qarşı çıxırdılar.

Bakıxanov çox geniş düşüncəli, o dövrün ən hərtərəfli ensiklopedik bilik sahibi olan şəxsi olub. Avropaya gedib, gəzib, fəlsəfə, coğrafiya, elm tarixi və siyasi tarixlə tanış və məşğul olub, dilçi və tərcüməçi olub. Başa düşürdü ki, elm gözəldir. Görürdü ki, dünyanın inkişafında elm nə qədər rol oynayır. Amma, bununla bərabər, çox mömin adam olub. Ona görə də, həmin əsərin bu paragrafi çox maraqlı və əhəmiyyətlidir. Orada o da həmin fikri deyir ki, bu nəzəriyyələr Quranla uyğun gəlir. Amma bu yazı, o dövr üçün idi. Mən düşünürəm ki, bu dövrdə elm bir şeydir, din tamam başqa bir sahədir. İkisi bir-birinin işinə qarışmamalıdır. Dünyaya gözümüzün qabağında dəyişir, texnologiya inkişaf edir. Bu gün yaşamağı daha rahat, daha maraqlı edən nə varsa, o cümlədən texnologiya, elmin övlətidir. Elmin də insanların

inancına, dinə hücum etməyə ixtiyarı yoxdur. Çünki elə suallar var ki, elm ona cavab verə bilmir. Məsələn, insan həyatı, insan xarakteri, xeyir nədir, şər nədir, yaxşı-pis nədir,... bunların elmi nəzəriyyələri yoxdur. Elmdə din axtarsan səhv edəcəksən, dində elm axtarsan səhv edəcəksən-mənim fikrim belədir.

Qaldı ki, zaman haqqında fiziki və mistik fikirlərə, Eynşteynin nisbətlik nəzəriyyəsinə görə işıq sürətinə yaxın hərəkət zamanı fəza və zaman müəyyən əyilmələrə məruz qalır. Bir adam işıq sürətinə yaxın kainatın uzaq yerlərinə səfər edərsə, orada zaman Yerdəki zamana nisbətən az keçir. Məsələn, adam o uçuşda kainat baxımdan 3 il zaman sərf edərsə, yerdə həmin vaxt, deyək ki, 30 il olacaq. Və adam Yerə qayıdanda öz uşağından kiçik yaşda ola bilər...

- Axı, bəzi fiziklər qiyamətin necə baş verəcəyi haqqında nəzəriyyə irəli sürürlər...

- Dünyada populyarlıq qazanmaq üçün elmdən istifadə edən o qədər insanlar var ki... Məsələn, Harun Yəhya var, bütün dünyada onun “elmi-dini kəşfləri”nə istehza ilə baxırlar...

- Şeirlərinizdən belə görünür ki, Allaha inanırsınız...

- Şeirlərimdəki “Allah” ifadəsi daha çox müraciət formasıdır. Hətta dərin ateist olanlar da “Allah”, “Tanrı” sözlərindən istifadə edirlər, “vallah” deyirlər. Mən Peyğəmbərin varlığına çox rahat inanıram, o olub, böyük işlər görüb – bu gerçək tarixdir, anlaşılan bir şeydir. Amma Allahın varlığını hərə bir cür başa düşür. Onu antropomorfik (insanabənzər) təsəvvür edə bilməzsən, ziddiyyətlər əmələ gəlir. Bəs, necə təsəvvür edəsən? Yəni bu, elə “ilk partlayış” kimi bir şeydir!

*Qızılgül Abdin
“Aydın yol” qəzeti
06.02.2015*

SƏUDİYYƏ ƏRƏBİSTANININ YENİ KRALI - SALMAN İBN ABDULƏZİZ ƏS-SƏUD

Müsəlman dünyasının, eləcə də dünyanın ən varlı ölkələrindən biri olan Səudiyyə Ərəbistanının kralı Abdullah ibn Abduləziz əs-Səudun 91 yaşında vəfatından sonra yanvarın 23-də taxta onun qardaşı Salman əs-Səud çıxıb

Kral Salman 1935-ci il dekabrın 31-də anadan olub. Kral Abdüləziz ibn Saudun 25 oğlundan biridir. Anası Həssa əl-Südaıridir. Kral Abduləzizin bu arvadından olan yeddi oğlundan altıncısıdır.

Kral Salman 1962-2011-ci illərdə Ər-Riyad vilayətinin qubernatoru, 2011-ci ildən isə Səudiyyə Ərəbistanının müdafiə naziri vəzifəsini icra edib. 2012-ci ilin 18 iyunundan öz qardaşı şahzadə Naifin ölümündən sonra baş nazirin birinci müavini və varis şahzadə təyin edilib. Salman ibn Abduləziz qardaşı kral Abdullahın səhhətindəki problemlərə görə 2012-ci ildən faktiki olaraq ölkəni idarə edib.

Yeni kral oğlu Məhəmməd bin Salmanı ölkənin müdafiə naziri təyin edib. 34 yaşlı şahzadə, həmçinin, Kral Məhkəməsinin sədri və xüsusi müşavir postlarına da təyinat alıb. Kralın 55 yaşlı qardaşı oğlu Məhəmməd bin Naif daxili işlər naziri postuna təyin olunub.

AZƏRBAYCAN ORDUSU DÜNYA ORDULARI SIRASINDA 50-Cİ YERDƏDİR

“Global Firepower” təşkilatının yanvarın 21-də açıqladığı reyting siyahısında 106 ölkə yer alıb

Siyahı hazırlanarkən ölkələrin nüvə potensialı nəzərə alınmayıb, orduların quruda, havada və dənizdə adi silahlardan istifadə imkanları, həmçinin ölkənin malik olduğu iqtisadi resurslar və coğrafi vəziyyəti əsas götürülüb.

Ümumilikdə 50 faktor əsasında tərtib olunan siyahıya ABŞ Ordusu başçılıq edir. İkinci yerdə Rusiyadır. İlk onluğun sıralaması isə belədir: Çin, Hindistan, Böyük Britaniya, Fransa, Almaniya, Türkiyə, Cənubi Ko-

reya, Yaponiya.

Azərbaycan siyahıda 50-ci yerdədir. Azərbaycan Ordusu 52-ci yerdə olan Belarusu, 64-cü yerdə olan Gürcüstanı və 80-ci yerdə olan Qazaxıstanı geridə qoyub.

Ukrayna 21-ci yerdə qərarlaşıb.

Ermənistan isə ümumiyyətlə siyahıya düşə bilməyib.

YUNANISTANIN YENİ BAŞ NAZİRİ – ALEKSİS TSİPRAS

Növbədənənar parlament seçkilərində qələbə qazanan Radikal sol qüvvələrin koalisiyası – SİRİZA-nın lideri Aleksis Tsipras yanvarın 26-da Yunanistanın yeni Baş naziri qismində and içib

Yunanıstan Daxili İşlər Nazirliyinin məlumatına görə, seçki bülletenlərinin hamısı sayıldıqdan sonra 36,34 faiz səs toplayan SİRİZA növbədənənar parlament seçkilərində qələbəsini təmin edib. Solçular parlamentdəki 300 yerin 149-na sahib olublar. İkinci yeri 27,81 faiz səslə (76 yer) keçmiş Baş nazir Antonis Samarasın başçılıq etdiyi sağ mərkəzçi “Yeni demokratiya” partiyası tutub.

SİRİZA və parlamentdə 13 yer qazanmış “Azad yunanlar” (ANEL) partiyasının liderləri arasında koalisiyon hökumətin yaradılması barədə prinsipial razılaşma əldə edildiyi bildirilir.

ƏHMƏD DAVUDOĞLU: "ƏN QANLI MƏZHƏB QARŞIDURMALARI AVROPADA YAŞANIB"

"Tarixdə Avropada otuz, yüz illik müharibələr baş verib"

Bunu Türkiyənin baş naziri Əhməd Davudoğlu yanvarın 13-də jurnalistlərə açıqlamasında bildirib.

Baş nazirin sözlərinə görə, belə bir fikir formalaşmış ki, Avropa tarixində sanki bu cür qarşıdurmalar yaşanmayıb: "Ən qanlı məzhəb qarşıdurmaları elə Avropada yaşanmış. Bu səbəbdən zehinlərdə çox güclü bir daxili narahatlıq var".

Davudoğlu onu da qeyd edib ki, İslam Avropada artıq kök salmış: "Yəni müsəlmanları Avropada qaçqın kimi görmək mümkün deyil".

BOLQARISTAN 2018-Cİ İLDƏ AVROZONAYA DAXİL OLMAQ NİYYƏTİNDƏDİR

"Ölkə tezliklə avrozonaya daxil olmaqla bağlı danışıqlara yenidən başlamağı arzulayır"

"Novinite" xəbər agentliyinin məlumatına əsasən, bunu Bolqarıstanın maliyyə naziri Vladislav Qoranov yanvarın 19-da Litvanın avrozonaya daxil olması ilə bağlı keçirilən rəsmi tədbirdə bildirib.

Bolqarıstan Avropa Valyuta Mübadiləsi Mexanizminə (ERM-2) 2018-ci ildə daxil olmağı planlaşdırır.

Avropa İttifaqının 2014-cü il konvergeniya məruzəsinə əsasən, Bolqarıstan avrozonaya daxil olmaq üçün qiymətlərin sabitliyi, ictimai maliyyə və faizlərin konvergeniyası kimi üç meyarı yerinə yetirib. Buna baxmayaraq, Bolqarıstan hökuməti qanunvericilik baxımından qoyulan tələbləri yerinə yetirə bilməyib.

RUSİYA VƏ İRAN ARASINDA HƏRBİ SAHƏDƏ ƏMƏKDAŞLIĞA DAİR MÜQAVİLƏ İMZALANIB

Rəsmi hökumətlərarası akt Rusiyanın müdafiə naziri, ordu generalı Sergey Şoyqu və İranın Müdafiə və Silahlı Qüvvələrə dəstək naziri, briqada generalı Hüseyin Dehqan arasında yanvarın 20-də Tehranda imzalanıb

"Hərbi sahədə qarşılıqlı fəaliyyətin nəzəri əsası qoyuldu. Biz Rusiya və İran limanlarına hərbi gəmilərin daxil olması praktikasını genişləndirmək barədə qərara gəlmişik" - deyərək, Sergey Şoyqu sənədlə bağlı bildirib.

Danışqlar zamanı tərəflər, həmçinin, iki ölkənin hərbi idarələrinin qarşılıqlı praktiki fəaliyyətinin gücləndirilməsi, nümayəndə heyətlərinin səfərləri, bu sahədə danışıqların aparılması, müşahidəçi qismində təlimlərdə iştirak, hərbi kadrların hazırlanması, sülhməramlı sahədə təcrübə mübadiləsi və terrorla mübarizə sahələrində əməkdaşlıq barədə razılığa gəlmişlər.

KUBA BÜTÜN DISSIDENTLƏRİ AZADLIĞA BURAXIB

Kuba hökuməti ABŞ-ın siyahısında olan bütün dissident məhbusları həbsdən azad edib

TASS-ın verdiyi xəbərə görə, Kuba hökuməti ölkə həbsxanalarında olan 53 dissidenti azadlığa buraxmış və bu barədə Vaşinqtonu məlumatlandırmışdır.

Bu addım ABŞ-la diplomatik əlaqələrin bərpası haqda bu yaxınlarda əldə olunan razılığa əsasən atılıb. Həbsdən buraxılanların arasında "Amnesty International" təşkilatının "vicdan məhbusu" saydığı tanınmış fəallar, mədəniyyət xadimləri də var. Hüquq müdafiəçiləri həmin şəxsləri siyasi məhbus saysa da, Kuba hakimiyyəti onların müxtəlif qanun pozuntuları əsasında həbs olunduğunu bildirmişdir.

EDUCATION

ABOUT SOME MEASURES TO BE TAKEN TO IMPROVE PRE-SERVICE AND IN-SERVICE EDUCATION IN AZERBAIJAN (ORGANIZATIONAL APPROACH)

In this article the authors share their opinions about some necessary measures to be taken to strengthen pre-service and in-service training services in Azerbaijan.

*Eldar Shahgaldiyev
Associate Vice-Rector, Head of Division
for Graduate Studies and Research
Jeyhun Karimov
Department of English Language and Literature
Zarifa Aliyeva
Assistant Dean, School of Education*

After gaining independence, Azerbaijan began to implement huge changes in a variety of fields. One of these fields, education, has undergone several changes. These reforms encompass adoption of new education law and new educational programs, including curricula and assessment standards.

Since the beginning of the 90's, discussions were held on the reforms in education system, but reforms were not implemented systematically due to the absence of a strong concept of reform or an implementation mechanism. After approval of "Reform Program of Azerbaijan Republic on education sphere" by Heydar Aliyev in 1999, the reforms started to be implemented purposefully in the whole education system, including on the level of higher education. According to the same program, structural changes were made in the whole educational sphere, networks of establishments were optimized and new specialties were added to the specialist preparation structure.

Later, the "Law of Azerbaijan Republic on Education" was approved by the Decree No. 156, dated September 5, 2009, by the President of the Republic of Azerbaijan. For the purpose of implementing of this Decree, Order No. 247 dated September 17, 2009 of the Cabinet of Ministers' "Actions plan" was approved by the Order No. 1084, dated September 25, 2009, of The Ministry of Education. According to the same plan, work has been done to coordinate the requirements of the Law of Azerbaijan Republic "On Education," the legislative basis for higher education.

The President of the Republic of Azerbaijan has also recently issued the challenging Decree "On approval of the National Strategy for the Development of Education in the Republic of Azerbaijan."

All these measures are also focusing on improving the pre-service and in-service education system in Azerbaijan. For example, Articles 1.2.5-1.2.7 envisage revising textbooks used in Azerbaijani schools and bringing them up to higher standards.

As we have a very centralized education system, all the issues including teaching requirements and standards are determined by the Ministry of Education. This in some cases prevents our education from developing. As Professor Hamlet Isaxanlı, the Founder of Khazar University states, there should be some kind of flexibility of teaching standards and freedom in the choice of textbooks allowed.

Since many university graduates in our country lack necessary professional skills, special attention

should be paid to **boosting internships**. Internship programs can provide a great opportunity for prospective employees to gain experience in their fields.

Although a substantial number of new textbooks have been published, there are very few books that provide guidelines for teachers on how to use newly published textbooks. In order to eliminate this gap, **comprehensive methods and methodology must be written**.

In our opinion, one of the best practices to generate progress in the fields of in- and pre-service education is to **thoroughly study the experience of the countries that have advanced in their education system**. Thus, visiting these countries and making systematic observations, as well as inviting experts of those countries to Azerbaijan, are of great and practical importance.

Furthermore, the latest **modern equipment is needed in all facets of the education system** to meet international standards. Financial resources should be made available to fulfill the above-mentioned need and from this view, private organizations should more rigorously be involved in allocating some funding required to enhance the level of our education system.

Another key point is **lack of a wide range of educational research** available. Issues regarding in-service and pre-service are no exception. A deep study should be made on different levels including teacher-teacher, teacher-learner, and teacher-manager roles.

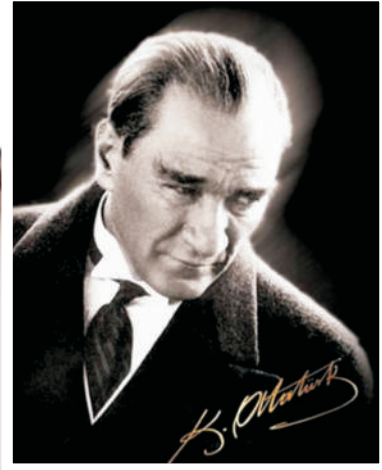
We also need a large number of professional people in the field on all levels of education. **Training teachers and education administrators must be a priority**, as the level of any country's education system largely depends on teachers, administrators and educators. Training those people both in the country and abroad may soon yield the desired results.

With the advent of the 21st century, life skills and lifelong learning have become significant factors in education. **Teaching programs should be revised**, placing special emphasis on life skills. What's more, government should encourage educational bodies to establish lifelong institutions.

Last but not least, **educational administration should be decentralized**; autonomy of educational institutions should be gained and financial support should be provided.

ATATÜRKÜN DOĞULDUĞU EV TAPILDI

Yunanistanın Selanik vilayətinin bələdiyyə sədri Yiannis Boutaris görkəmli tarixi şəxsiyyət Mustafa Kamal Atatürkün doğulduğu evi tapdıqlarını söyləyib

Doğan xəbər agentliyinin verdiyi məlumata görə, həmin ev Selanik yaxınlığındakı Lanqada qəsəbəsində yerləşir.

Bələdiyyə sədri deyib: "Atatürk türk ola bilər, amma əvvəlcə selanikli və böyük bir şəxsiyyət. Selanikin Osmanlı keçmişi bir gerçəkdir, biz tarixi ortaya çıxarmaq və tanımaq istəyirik. Düşmənlərə son qoyulmalıdır".

Qeyd edək ki, Atatürkün uşaqlıq və yeniyetməlik illəri Selanikdə keçib. Onun uşaqlıq illərində yaşadığı ev barəsində konkret tarixi faktlar olsa da, doğulduğu yer haqqında zaman-zaman mübahisə və qeyri-müəyyənliklər yaranırdı.

TURKIYƏDƏN SARKİSYANA SƏRT CAVAB

"Türkiyə tək tərəfli baxışa, tarixin istismarçı siyasətlə manipulyasiya edilməsinə yönəlmiş bütün cəhdlərə qarşı olacaq "

Bunu Türkiyə Cümhurbaşkanlığının sözcüsü İbrahim Kalın fevralın 2-də Ermənistan prezidenti Serj Sarkisyanın Türkiyəni və türkləri hədəf alan sözlərinə cavab verərkən deyib.

O qeyd edib ki, Ermənistan rəhbərliyi 2015-ci ili Türkiyəyə və türklərə qarşı beynəlxalq kampaniya aparmağa həsr etmək niyyətindədir: "Buna görə də, təhqir və nifrət dolu, diplomatik etiketin sərhədlərini aşan ifadələr işlədirlər. Son olaraq Ermənistan prezidenti Serj Sarkisyan yanvarın 29-da İrəvanda Çanaqqala savaşını anma törənlərinə ölkəsinin dəvət edilməsinə münasibət bildirərkən bütün sərhədləri keçib. Onun hörmətli prezidentimizin Ermənistana olan dəvəti barədə danışarkən diplomatik etiketin sərhədlərini keçməsi qəbul edilməzdir. Sarkisyanın bir dövlət adamının ağzına yaraşmayacaq ifadələrini eynilə ona geri qaytarırıq".

İ.Kalın qeyd edib ki, Türkiyə hər zaman Ermənistanla münasibətləri normallaşdırmaq üçün addımlar atsa da, bunlar qarşılıqsız qalıb: "Ermənistan hakimiyyəti 1915-ci il olaylarının siyasi manipulyasiyadan uzaq, tarixi baxımdan araşdırılması, həmçinin Dağlıq Qarabağın işğalına son verərək Türkiyə və Azərbaycanla əlaqələrin normallaşması, bölgədə sülh və sabitlik təsis edilməsi ilə bağlı təklifləri rədd edir. Bu rəftar isə hər kəsdən və hər şeydən öncə Ermənistana və ermənilərə zərər verir".

İ.Kalın Çanaqqala zəfərinin 100 illiyinin dövlət səviyyəsində, bir çox ölkənin dövlət və hökumət başçısının iştirakı ilə qeyd ediləcəyini də xüsusi vurğulayıb.

2015 - 2025 - Cİ İLLƏRDƏ AZƏRBAYCAN GƏNCLƏRİNİN İNKİŞAF STRATEGİYASI

*Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin
26 yanvar 2015-ci il tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmişdir*

1. Giriş

Son 10 ildə Azərbaycan bütün sahələrdə mühüm uğurlar qazanmış, insan potensialının inkişafına görə “orta insan inkişafı ölkələri” qrupundan “yüksək insan inkişafı ölkələri” kateqoriyasına daxil olmuşdur. Bu, əhalinin müxtəlif təbəqələri, o cümlədən gənclər üçün iqtisadi imkanların yeni səviyyədə yaradılması, hüquqların genişləndirilməsi və maddi təminatın möhkəmləndirilməsi deməkdir. Ötən dövrdə sosial müdafiə sistemi təkmilləşdirilmiş, aktiv məşğulluq siyasətinə əsaslanan əmək bazarı formalaşdırılmış, yoxsulluğa qarşı mübarizə uğurla davam etdirilmişdir. Bunlarla yanaşı, mədəni irsin qorunması, gənc-lərlə iş və idman siyasətinin çevikliyinə artırılması, demoqrafiya və miqrasiya məsələlərinin effektiv tənzimlənməsi kimi vacib tədbirlər yeni nəsil üçün yüksək sosial rifah və insan kapitalının inkişafını təmin etmişdir.

Azərbaycan gəncliyi öhdəsinə düşən vəzifələri həmişə layiqincə yerinə yetirmiş, ölkədə gedən proseslərin önündə olmuşdur. Gənc nəsil istər sovet dövründə, istərsə də müstəqillik illərində Azərbaycan Respublikasının ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni həyatında fəal iştirak etmişdir. Minlərlə gənc beynəlxalq

miqyaslı tədbirlərdə ölkəmizi uğurla təmsil etmiş, idmançılarımızın qələbələri sayəsində Azərbaycan bayrağı xarici dövlətlərdə yüksəlmişdir. Gənclər mədəniyyətlərarası dialoqun aparılmasında, beynəlxalq əməkdaşlığın inkişafında fəal olmuşlar. Bunun nəticəsində müxtəlif dövlətlərdə və beynəlxalq qurumlarda ölkəmiz daha yaxından tanınmış, onun tarixi, mədəniyyəti və bu günə haqqında geniş məlumatlar çatdırılmışdır. Xarici ölkələrdə təhsil alan azərbaycanlı gənclər və məzunlar, orada çalışan gənc mütəxəssislər Azərbaycan diasporunun formalaşmasında və lobbicilik fəaliyyətində yaxından iştirak edirlər. Son illər ərzində gənclərin ictimai fəallığı yüksəlmiş, onların idarəetmədəki rolu artmışdır.

Gəncliyin inkişafı dövlətin sosial siyasətinin vacib tərkib hissələrindən biridir. Gənclər siyasəti gənclərin dinamik inkişafı üçün həyata keçirilən ardıcıl və məqsədyönlü tədbirlər kompleksidir. Dünyada baş verən global dəyişikliklər və çağırışlar, həmçinin ölkənin yeni inkişaf imkanları Azərbaycanda gənclər siyasətinin yeni strategiyasının hazırlanmasını və qəbulunu zəruri edir.

2. Azərbaycan Respublikasında gənclər siyasəti sahəsində mövcud vəziyyət

Azərbaycan gəncliyinin inkişafına etibarlı zəmin hələ XX əsrin 70-ci illərində yaranmışdır. Ümummilli lider Heydər Əliyevin səyləri nəticəsində gənclərin məişət, təhsil, mədəni tələbatının ödənilməsi istiqamətində ardıcıl və məqsədyönlü tədbirlər görülmüşdür. Təkcə onu qeyd etmək kifayətdir ki, hər il yüzlərlə gənc SSRİ-nin qabaqcıl ali təhsil müəssisələrində oxumağa göndərilmiş, oradan yüksək ixtisaslı mütəxəssislər kimi qayıdaraq ölkəmizin inkişafına öz töhfələrini vermişlər. Həmin dövrdə gənclərin asudə vaxtının səmərəli təşkili üçün hər bir yaşayış məntəqəsində zəruri infrastruktur yaradılmış, onların hərtərəfli inkişafının təmin olunmasına xidmət edən zəruri maddi-texniki baza formalaşdırılmışdır. Eyni zamanda, ictimai-siyasi həyatda gənclərin fəallığını stimullaşdıran müxtəlif tədbirlər görülmüşdür.

XX əsrin sonlarında xalqımızın milli azadlığı və ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda gedən mübarizədə də gənclər fəal iştirak etmiş, dövlət

müstəqilliyinin əldə edilməsi üçün həyat və sağlamlıqlarını əsirgəməmişlər. Minlərlə gəncimiz bu mübarizədə şəhid və əlil olmuş, göstərdikləri igidliyə görə müxtəlif mükafatlar və fəxri adlarla təltif edilmişdir.

Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyev xalqın tələbi ilə ikinci dəfə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra gənclər daim dövlətin diqqət mərkəzində olmuşlar. Gənclər siyasətini tənzimləyən normativ hüquqi baza və onun həyata keçirilməsi üçün cavabdeh olan mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı - Gənclər və İdman Nazirliyi yaradılmışdır. Gənclərin problemlərinin həlli üçün müxtəlif dövlət qurumlarının fəaliyyətinin əlaqələndirilməsinə, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığa başlanmışdır. Gənclərin sağlamlığı, təhsili, məşğulluğu, sosial müdafiəsi və digər sahələrdə dövlət tərəfindən genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilmişdir. Bu diqqətin bariz nümunəsi olaraq 2 Fevral Azərbaycan Gəncləri Günü elan edilmiş, gənclər təşkilatlarının və

ayrı-ayrı gənclərin ictimai əhəmiyyət daşıyan təşəbbüslərini dəstəkləmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Gənclər Fondu təsis olunmuşdur. Ən əsas nəticə isə odur ki, müstəqil Azərbaycanda gənclərin maraqlarını təmin edən, beynəlxalq təcrübəyə əsaslanan dövlət gənclər siyasəti formalaşdırılıb və uğurla həyata keçirilir.

Gənclər ölkənin demografik inkişafında mühüm rol oynayırlar. Belə ki, ölkə əhalisinin 2,7 milyon nəfərini və ya 28,9 faizini yaşı 14-dən 29-dək olan şəxslər təşkil edir. Gənclərin 52%-i şəhər yerlərində, 48%-i isə kəndlərdə yaşayır. Onların 49,2%-ni qadınlar təşkil edir. Bağlanmış nikahların böyük əksəriyyəti gənclərin payına düşür. Yeni doğulan uşaqların 82,6%-i məhz gənc ailələrdə dünyaya gəlir.

Gənclərin təhsil səviyyəsi ilbəil artır. 2013/2014-cü tədris ilinin əvvəlinə olan məlumata görə, Azərbaycanda 63 min tələbənin təhsil aldığı 57 dövlət və 1 qeyri-dövlət orta ixtisas təhsili müəssisəsi, tələbələrinin sayı 151 min nəfər olan 37 dövlət və 15 qeyri-dövlət ali təhsil müəssisəsi fəaliyyət göstərir. Xarici ölkələrdə təhsil alan Azərbaycan gənclərinin sayı da artmaqdadır. Son 7 il ərzində 3000-dən çox gənc “2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı” çərçivəsində dünyanın qabaqcıl ali məktəblərinə göndərilmişdir.

2013-cü ildə “Əhalinin iqtisadi fəallığına dair” keçirilən müayinələrin yekunlarına əsasən, 15-29 yaşlı gənclərin 1239,8 min nəfəri iqtisadi fəal olmuş, onların 1116,8 min nəfəri iqtisadi əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmuşdur. Müayinənin yekunlarına görə, 15-29 yaşlı gənclər arasında işsizlərin sayı 123 min nəfər olmuşdur.

Gənclərin inkişafını və asudə vaxtını səmərəli təşkil etmək, məlumatlandırma, yönəltmə və sosial dəstəyi təmin etmək üçün respublikanın şəhər və rayonlarında 30-dək sosial xidmət müəssisəsi - gənclər evləri (mərkəzləri) istifadəyə verilmişdir. Bu iş hazırda davam etdirilir.

Gənclərin təşkilatlanması üçün zəruri iqtisadi, hüquqi və təşkilati imkanlar yaradılmışdır. Hazırda paytaxt və bölgələrdə 250-dən artıq gənclər təşkilatı fəaliyyət göstərir. Müstəqilliyin ilk illərində gənclərin əsasən beynəlxalq qurumlar tərəfindən dəstəklənən təşəbbüsləri, son illərdə dövlət büdcəsindən maliyyələşən fondlar və digər təsisatlar vasitəsilə dəstəklənməyə başlamışdır. Gənclərin qeyri-hökumət təşkilatlarına yönləndirilmiş maliyyə vəsaitinin həcmi ilbəil artaraq gənclər arasında könüllülüyün dəstəklənməsini, onların liderlik bacarıqlarının artırılmasını və müəyyən mənada həm də məşğulluğunu təmin etmişdir.

İstedadlı və yaradıcı gənclərin üzə çıxarılması və dəstəklənməsi sahəsində əhəmiyyətli addımlar

atılmışdır. 2013-cü ildə “Gənclər üçün Prezident Mükafatı”nın təsis edilməsi gənclərin nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi və stimullaşdırılması baxımından xüsusi önəm kəsb edir. Bununla belə, bəzi yaradıcılıq sahələrinə (ədəbiyyat, memarlıq, heykəltəraşlıq, dizayn və s.) gənclərin marağı hələ də lazımi səviyyədə deyil. Daha erkən yaşlarda elm və intellektual yaradıcılıq sahələrinə diqqətin zəif olması səbəbindən fundamental, təbii, texniki elmlər və yüksək texnologiyalar üzrə təhsil alan tələbələrin sayı az, onların hazırlıq səviyyəsi isə aşağıdır.

Əhalinin əhəmiyyətli hissəsini təşkil edən gənclər ölkənin əsas innovativ potensialı və əmək resursudur. Ali təhsilli gənclərin sayının ilbəil artmasına baxmayaraq, gənc mütəxəssislərin bilik və bacarıqlarının səviyyəsi əmək bazarının və işəgötürənlərin tələblərinə yetərinə cavab vermir. Bu da müvafiq peşə sahiblərinin sayının azalması ilə yanaşı, həmin təklifin əcnəbi işçi qüvvəsi ilə əvəz olunmasına gətirib çıxarır. Nəticədə, bir sıra peşələr üzrə kadr çatışmazlığı yaranır, gənclər arasında işsizlik artmış olur. Ölkə üçün əhəmiyyət kəsb edən bəzi ixtisaslara (kənd təsərrüfatı, yüksək texnologiyalar və s.) maraq çox zəifdir. Ali təhsil alanların çox az qismi regionlarda işləməyə meyil göstərir. Bu baxımdan, təhsil sisteminin, xüsusilə də peşə təhsilinin sürətlə inkişaf edən ölkə iqtisadiyyatının tələblərinə uyğunlaşdırılması günümüzün zərurətinə çevrilmişdir.

Ali təhsil müəssisələrində ölkənin hazırkı və perspektiv iqtisadi inkişaf istiqamətlərinə uyğun olan və əmək bazarının tələblərini nəzərə alan ixtisasların tədrisinə ehtiyac yaranmışdır. Bu gün dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biri “insan kapitalının” ixracının qarşısını almaqdır. Azərbaycan da daxil olmaqla, dünya ölkələrindəki təbii sərvətlərin böyük əksəriyyətinin bərpa olunmaması bu məsələnin əhəmiyyətini daha da artırır.

Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq miqyasda öz layiqli yerini tutması gənclərin üzərinə də müəyyən vəzifələr qoyur. Belə ki, ölkəmizi xaricdə yüksək səviyyədə təmsil etmək üçün onların xarici dillərə mükəmməl yiyələnməsi, vətənpərvər olması və azərbaycançılıq ruhunda tərbiyə edilməsi vacib şərtlərdir. Eyni zamanda, yeni nəslin elmi bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi və innovativ fəaliyyətinə dəstək göstərilməsi də zəruridir. Gənc nəslin nümayəndələri qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsində daha yaxından iştirak etməli, onların institusional bacarıqları artırılmalıdır. Gənclər vətəndaş cəmiyyətinin inkişafında aparıcı rol oynamalı, onların ictimai fəallığının bundan sonra da dəstəklənməsi üçün müvafiq şərait formalaşdırılmalıdır.

3. Strategiyanın hədəf qrupları

3.1. Bu Strategiya gənc və gənc ailə hesab olunan aşağıdakı hədəf qruplarını əhatə edir:

3.1.1. gənclər - yaşı 14-dən 29-dək olan şəxslər;

3.1.2. gənc ailə - yaşı 35-dən çox olmayan şəxslərin nikaha daxil olmasından yaranan ailə, habelə himayəsində azı bir uşağı olan və yaşı 35-dən çox olmayan tək valideyn.

3.2. Gənclərin ayrı-ayrı sosial qruplarına münasibətdə hərtərəfli yanaşma formalaşdırmaq baxımından, bu qrupların statusunu və identifikasiya meyarlarını müəyyənləşdirmək zəruridir. Hal-hazırda Azərbaycan gəncliyi əsasən aşağıdakı sosial qruplardan ibarətdir:

3.2.1. ümumtəhsil məktəblərinin yuxarı siniflərinin və ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinin şagirdləri;

3.2.2. orta ixtisas və ali təhsil müəssisələrinin tələbələri;

3.2.3. gənc alimlər;

3.2.4. xaricdə təhsil alan və işləyən gənclər;

3.2.5. hərbi xidmətdə olan gənclər;

3.2.6. gənc sahibkar və fermerlər;

3.2.7. istehsal və xidmət sahələrində çalışan gənclər;

3.2.8. dövlət qulluqçuları və seçkili orqanlarda təmsil olunan gənclər;

3.2.9. yaradıcı və istedadlı gənclər;

3.2.10. gənc idmançılar;

3.2.11. siyasi partiyalarda və qeyri-hökumət təşkilatlarında təmsil olunan gənclər;

3.2.12. işsiz gənclər;

3.2.13. ailəli gənclər;

3.2.14. aztəminatlı ailələrdən olan gənclər;

3.2.15. qaçqın və məcburi köçkün gənclər;

3.2.16. sağlamlıq imkanları məhdud və əlil olan gənclər;

3.2.17. narkomaniyaya və ya QİÇS-ə düşmüş gənclər və s.

4. Gənclərin inkişafında çağırışlar

İqtisadi sahədə qazanılan uğurlar Azərbaycanda insan inkişafının davamlı yaxşılaşması üçün zəruri resursları təmin etmişdir. Bu resursları gənclər üçün imkanların artırılmasına, səmərəli idarəçiliyə və institusional inkişafa yönəltmək zəruridir.

Azərbaycan gəncliyinin çağırış və hədəflərini ümumbəşəri və daxili olmaqla iki qrupa bölmək olar.

Ümumbəşəri çağırış və hədəflər qloballaşma ilə əlaqədardır. Bu, gənclərin ümumbəşəri dəyərlərə yiyələnməsini, informasiya cəmiyyətində yaşamaq bacarıqlarının artırılmasını, müxtəlif ölkələrin gəncləri ilə dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin yaradılmasını, beynəlxalq gənclər hərəkətində iştirakını nəzərdə tutur.

Daxili çağırışlar fərdi və ictimai əmin-amanlığı təmin etmək məqsədi ilə mövcud sosial-iqtisadi imkanlardan gənclərin potensialını gücləndirmək, cavabdehliyini yüksəltmək üçün səmərəli istifadə olunmasını nəzərdə tutur. Azərbaycanın müharibə vəziyyətində olması və ərazisinin 20%-nin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilməsi yeniyetmə və gənclər arasında vətənpərvərlik tərbiyəsi işinin gücləndirilməsini, hərbi hazırlığın müasir tələblərə uyğun təşkilini, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində daha təsirli tədbirlərin görülməsini zəruri edir.

Ümumbəşəri və daxili çağırışlara cavab vermək məqsədilə yaxın 10 il üçün Azərbaycan gənclərinin İnkişaf Strategiyasının hazırlanması gündəmə gəlmiş və

tərtib edilmişdir. “2015-2025-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin İnkişaf Strategiyası” (bundan sonra – Strategiya) göstərilən müddəti əhatə edən dövrdə gənclər siyasətinin məqsədlərini, vəzifələrini və icra mexanizmlərini müəyyən edir.

Strategiya son 10 ildə sosial sahələrə dair qəbul edilmiş sənədlərin (konsepsiya, strategiya, dövlət proqramı və s.) icrası ilə ahəngdar şəkildə həyata keçirilməlidir. Bu sənədlərə, ilk növbədə, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 9 dekabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Demografik İnkişaf Konsepsiyası”, 2005-ci il 26 oktyabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyası (2006-2015-ci illər)”, 2008-ci il 15 sentyabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və davamlı inkişaf Dövlət Proqramı”, 2011-ci il 7 iyul tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan gəncliyi 2011-2015-ci illərdə Dövlət Proqramı”, 2011-ci il 15 noyabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyasının həyata keçirilməsi üzrə 2011-2015-ci illər üçün Dövlət Proqramı” və s. aiddir. Sözügedən sənədlərin icrası ilə əlaqədar həyata keçirilmiş tədbirlər sayəsində gənclərin sosial problemlərinin həlli və gələcək inkişafı üçün dayanıqlı əsaslar yaradılmışdır. Bu baxımdan yeni Strategiya mövcud nailiyyətlərin möhkəmləndirilməsini və davamlı inkişafını təmin etməlidir.

5. Strategiyanın məqsəd və vəzifələri

5.1. Strategiyanın məqsədi 2015-2025-ci illəri əhatə edən müddətdə Azərbaycan gəncliyinin potensialını müasir dövrün tələblərinə uyğun inkişaf etdirmək, həmin potensialdan Azərbaycan Respublikasının mənafələri naminə istifadə etmək, yeni nəsildə fəal vətəndaşlıq mövqeyi formalaşdırmaqdır.

5.2. Bunun üçün Strategiya aşağıdakı vəzifələrin yerinə yetirilməsini nəzərdə tutur:

5.2.1. gənclər forumlarının təşkili və keçirilməsi barədə gənclərlə məsləhətləşmələr aparmaq, forumlararası dövrdə vəziyyətin təhlili və əldə edilmiş təcrübə barədə müzakirələr təşkil etmək, illik hesabatlar hazırlamaq və maraqlı tərəflərə təqdim etmək;

5.2.2. gənclər siyasəti sahəsində çalışan mütəxəssislərin bilik və bacarıq səviyyəsini yüksəltmək, onların hazırlığı və yenidən hazırlığı üçün mütəmadi təlimlər keçirmək;

5.2.3. gənclərin elm, texnika, mədəniyyət, incəsənət sahəsindəki bacarıqlarını və təşəbbüskarlığını stimullaşdıran tədbirlər həyata keçirmək;

5.2.4. televiziya kanallarında yeniyetmə və gənclər üçün faydalı olan maarifləndirici, elmi-populyar verilişlərin hazırlanmasına və yayımlanmasına diqqət artırmaq;

5.2.5. televiziya və radio kanallarında formal və qeyri-formal təhsil, məşğulluq, sosial məsələlərin həlli, sağlamlıq və digər mövzularda verilişlərin hazırlanmasına və yayımlanmasına nail olmaq;

5.2.6. internet, jurnalistika, bloqçuluq və digər sahələrdə gənclərin bacarıqlarını artıran təlimlər təşkil etmək, müsabiqələr vasitəsilə daha istedadlı olanları üzə çıxarmaq və onların inkişafını dəstəkləmək;

5.2.7. bütün kateqoriyalardan olan gənclər, o cümlədən xüsusi qayğıya ehtiyacı olanlar üçün təlimlərin təşkili vasitəsilə informasiya texnologiyaları barədə bilik səviyyəsini artırılmasını təmin etmək;

5.2.8. gənclər arasında ixtisas və peşə seçimi, əmək bazarı və məşğulluq haqqında məlumatlılıq səviyyəsini artırmaq, gənclər evlərində (mərkəzlərində) ixtisaslaşmış mütəxəssislər vasitəsilə karyera məsləhət xidmətlərini inkişaf etdirmək;

5.2.9. karyera məsləhət xidmətlərinin mütəmadi yeniləşdirilən sorğu-məlumat kitabçalarının nəşrini təmin etmək, xidmətin səyyar və distant məsləhət imkanlarını genişləndirmək;

5.2.10. gənclərin məşğulluğunun təmin edilməsi üçün onların peşəkarlığını artıran tədbirlər görmək, aztəminatlı gənc ailələrə şəxsi təsərrüfatlarını qurmaq, inkişaf etdirmək və ya fərdi əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaqla gəlirlərini artırmaları üçün davamlı dəstək vermək;

5.2.11. gənc mütəxəssislərin bilik və bacarıqlarını işəgötürənlərin tələblərinə uyğunlaşdırmaq məqsədi ilə beynəlxalq standartlara cavab verən təhsil proqramları hazırlamaq və tətbiq etmək;

5.2.12. gənclərin işsizlik problemlərinin həlli ilə

bağlı mütəmadi olaraq sosioloji tədqiqatlar aparmaq;

5.2.13. əlilliyi olan gənc mütəxəssislərin sosial müdafiəsini gücləndirmək, onların əmək fəaliyyəti üçün müvafiq şərait yaratmaq;

5.2.14. regionlarda yaşayan gənclərin təhsil, məşğulluq və mədəniyyət sahəsində imkanlarını genişləndirmək;

5.2.15. yeniyetmə və gənclərin iqtisadi sahədəki bilik və bacarıqlarının artırılması üçün müasir metodlar tətbiq etmək;

5.2.16. elmi tədqiqat institutlarında çalışan gənc alimləri müasir, lisenziyalı, xüsusi ixtisaslaşdırılmış İKT paket proqramları ilə təchiz etmək, habelə internet vasitəsilə dünya elektron kitabxanalarına pulsuz girişi təmin etmək;

5.2.17. yeniyetmələrdə erkən yaşlarında elmə maraq yaradılması üçün orta məktəblərdə "Elm" guşələri yaratmaq, intellektual interaktiv müsabiqələr keçirmək;

5.2.18. dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanlarının işində gənclərin fəal iştirakını təmin etmək;

5.2.19. gənclər üçün aktual olan məsələlərin həllində gənclərin qeyri-hökumət təşkilatlarının iştirakını stimullaşdırmaq;

5.2.20. gənclərin qeyri-hökumət təşkilatlarının sahələr üzrə peşəkarlığının artırılmasını və dövlət sifarişlərinin həyata keçirilməsində daha fəal iştirakını stimullaşdırmaq;

5.2.21. gənclərin qeyri-hökumət təşkilatlarının elektron şəbəkəsini yaratmaq və ardıcıl inkişaf etdirmək;

5.2.22. gənclərə sistemli sosial xidmət göstərən gənclər evlərinin (mərkəzlərinin) fəaliyyətini genişləndirmək;

5.2.23. xarici ölkələrdə yaşayan və ya təhsil alan gənclərin fəaliyyətini əlaqələndirmək, onlar tərəfindən Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya yayılması istiqamətində aparılan işlərə konsultativ, təşkilati və maddi-texniki dəstək göstərmək;

5.2.24. gənclərin beynəlxalq əməkdaşlığını dəstəkləmək, bu əlaqələr vasitəsilə ölkə haqqında məlumatların yayılmasına, Azərbaycanın gənc dostlarının sıralarının genişlənməsinə nail olmaq;

5.2.25. sağlamlıq imkanları məhdud və əlil olan, qaçqın və məcburi köçkün, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan, valideyn himayəsindən məhrum olmuş gənclərin sosial problemlərinin həlli istiqamətində ardıcıl tədbirlər görmək;

5.2.26. xüsusi qayğıya ehtiyacı olan gənclərin ehtiyaclarını ödəmək məqsədi ilə müxtəlif qurumların əməkdaşlığını və koordinasiyasını təmin etmək, bu gənclərə göstərilən xidmətlərin qiymətləndirilməsi və monitorinqi üçün standartlar müəyyənləşdirmək;

5.2.27. xüsusi qayğıya ehtiyacı olan gənclərin idmanla məşğul olması üçün güzəştli şərait yaratmaq;

5.2.28. aztəminatlı gənc ailələrin sosial rifahının

yaşlaşdırılması ilə əlaqədar dövlət və yerli özünüidaretmə orqanları tərəfindən mütəmadi işlər aparılmasını təmin etmək;

5.2.29. yüksək riskli qruplardan olan gənclərə sosial-psixoloji və hüquqi yardımın göstərilməsi üçün məsləhət və yönləndirmə sistemi formalaşdırmaq;

5.2.30. cəzaçəkmə müəssisələrindən azad olmuş gənclərin sosial reabilitasiyası ilə bağlı kompleks tədbirlər görmək;

5.2.31. müasir təbliğət və maarifləndirmə metodlarından istifadə etməklə gəncləri müxtəlif dini təriqətlərin ekstremist və ayrı-seçkilik çağırışlarından qorumaq;

5.2.32. gənclərlə işin təhlili, planlaşdırılması, təşkili və qiymətləndirilməsi üzrə mütəxəssislərin hazırlanmasını və yenidən hazırlanmasını təmin etmək.

6. Strategiyanın icra mexanizmləri

6.1. Strategiya ilə müəyyənləşdirilmiş vəzifələrin icrası istiqamətində institusional tədbirlərin, müvafiq strukturların rolu böyükdür. Bu strukturlara mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarının, habelə bələdiyyələrin və digər təşkilatların nəzdindəki qurumlar daxildir. Həmin qurumlar üç funksiyanı icra etməlidir: tənzimləmə, təşkilati-sərəncamverici və nəzarət.

6.2. Strategiyanın həyata keçirilməsi üçün dövlət gənclər siyasətinin kadr potensialının təkmilləşdirilməsini nəzərdə tutan aşağıdakı tədbirlər icra ediləcəkdir:

6.2.1. dövlət gənclər siyasəti sahəsində çalışanların

hazırlığı və yenidən hazırlığı sisteminin təkmilləşdirilməsi;

6.2.2. dövlət gənclər siyasətinin məlumat bazasının yaradılması, davamlı təkmilləşdirilməsi və zənginləşdirilməsi.

6.3. Strategiyanın icra mexanizmlərinin digər tərkib hissəsi maliyyələşdirmə ilə bağlıdır. Maliyyələşdirmə aşağıdakı mənbələrdən həyata keçirilir:

6.3.1. dövlət vəsaiti (büdcə və büdcədən kənar fondlar);

6.3.2. qanunvericiliklə nəzərdə tutulan digər mənbələr.

7. Gözlənilən nəticələr

7.1. Strategiyanın səmərəliliyini qiymətləndirmək məqsədi ilə qiymətləndirmə indikatorları sistemi və onların ölçmə mexanizmləri yaradılmalıdır. Bu indikatorlar görülmə işlərlə gənclərin vəziyyəti arasında əlaqəni özündə ehtiva etməlidir. Mövcud "Azərbaycan gəncləri" statistik toplusunun təkmilləşdirilmiş formatı və keçirilən sosioloji tədqiqatlar bu sistemin əsasını təşkil edəcək.

7.2. Strategiyanın icrasının nəticəsi olaraq 2025-ci ilin sonuna qədər aşağıdakılara nail olunması gözlənilir:

7.2.1. gənclər arasında təhsil səviyyəsinin və peşə təhsili alanların sayının artması;

7.2.2. gənc məzunların ixtisaslarına uyğun işlə təmin edilməsi səviyyəsinin yüksəldilməsi;

7.2.3. gənclər arasında işsizliyin səviyyəsinin aşağı salınması;

7.2.4. gənclərin təhsil müddətində yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün ali, orta ixtisas və ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinin şagird və tələbələrinin yataqxanalarda yerlə təmin edilməsi;

7.2.5. ali və orta ixtisas təhsili müəssisələri məzunlarının öz regionlarında ixtisaslarına uyğun işlə təmin edilməsi;

7.2.6. gənclərin işçi qüvvəsi çatışmayan regionlara getməsinə stimullaşdırmaq məqsədi ilə zəruri məişət və məşğulluq infrastrukturunun yaradılması;

7.2.7. əmək bazarının tələblərinə cavab verən rəqabətqabiliyyətli gənc kadr potensialının formalaş-

dırılması;

7.2.8. gənclərin və gənc ailələrin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması mexanizmlərinin davamlı olaraq təkmilləşdirilməsi;

7.2.9. gənclərdə vətənpərvərlik ruhunun yüksəldilməsi;

7.2.10. gənclərin ibtidai hərbi hazırlığının səviyyəsinin artırılması, bu prosesə hərbi mütəxəssislərin cəlb edilməsi;

7.2.11. gənclərin innovativ ideyalarının və yaradıcı təşəbbüslərinin reallaşdırılması, onların praktikada tətbiqi üçün zəmin yaradılması;

7.2.12. elm və texnika sahəsində çalışan gənclərin sayının artması;

7.2.13. mədəniyyət və incəsənət, o cümlədən teatr, kino, dizayn və memarlıq sahəsinə gənclərin marağının artması, ölkənin regionlarında yaradıcı gənclərin çıxışlarının, sərgilərinin və ustad dərslərinin təşkil edilməsi, habelə xarici dövlətlərdə onların yaradıcılığının layiqincə təqdim və təbliğ edilməsi;

7.2.14. gənc sahibkarların sayının artması;

7.2.15. gənclər arasında hüquqpozmaların sayının azalması;

7.2.16. gənclərin beynəlxalq əlaqələrinin, habelə Azərbaycan üçün prioritet kəsb edən ölkələrin gəncləri ilə əlaqələrinin inkişaf etdirilməsi.

LİNGVİSTİKA

Son dövrlərdə Azərbaycan dilinə daxil olmuş yeni sözlər müəyyənlaşdırilib

Nazirlər Kabineti yanında Terminologiya Komissiyasının sədr müavini Sayılı Sadıqova deyib ki, hazırda həmin sözlərlə bağlı komissiyanın müvafiq bölməsində müzakirələr aparılır. Bu müzakirələr başa çatdıqdan sonra dilimizə daxil olmuş 250-yə qədər yeni söz və söz birləşməsinin siyahısı komissiyanın dekabrda işıq üzü görəcək xüsusi bülletenində nəşr ediləcək. Yeni sözlər daha çox texniki və ictimai-siyasi həyatla bağlıdır. Həmin sözlər "planşet", "onlayn", "plazma televizor", "sosial şəbəkə", "selfi" (özünü çəkmə), "sensor" və s.-dir.

Son dövrlərdə dilimizə əksər sözlərin ingilis dilindən keçdiyini deyən S.Sadıqova bildirib ki, onların əksəriyyətinin azərbaycanca qarşılığı yaranıb. Yeni sözlər texniki sahədə, KİV-də hazırda geniş şəkildə işlənsə və mütəxəssislər tərəfindən qəbul olunsada, onlar Azərbaycan dilinin yeni orfoqrafiya lüğətində, eləcə də digər izahlı lüğətlərdə verilməyib.

Komissiya rəsmisi əlavə edib ki, həmin sözlər gələcəkdə orfoqrafiya lüğətində, eyni zamanda, izahlı lüğətlərdə də öz əksini tapacaq.

Dilin daim inkişafda olduğunu deyən S.Sadıqova qeyd edib ki, 2004-cü ildə çap edilmiş orfoqrafiya lüğətində təqribən 70, yeni çap edilən son orfoqrafiya lüğətində isə 105 min söz var: "Dilimizə də yeni daxil olmuş sözlər gələcəkdə orfoqrafiya lüğətinə daxil ediləcək. Nəzərə alınmalıdır ki, dilə yeni sözlər daxil olmasa, o, məhvə doğru gedir. Buna görə də dildə inkişaf nəzərə alınmalıdır".

AZƏRBAYCAN DİLİNƏ

250-YƏ YAXIN
YENİ SÖZ DAXİL OLAB

DÜNYADA HANSI DİLLƏR DAHA ƏHƏMİYYƏTLİDİR?

Alimlər dünyada insanların çoxunun ünsiyyəti üçün istifadə olunan beynəlxalq dillərin qlobal əhəmiyyətini yeni üsulla qiymətləndirməyi təklif ediblər

Tədqiqatçılar planetin əsas dillərinin bir-biri ilə əlaqə xəritəsini yaradaraq, müəyyən ediblər ki, Çin və ərəb dillərində çoxlu insanın danışmasına baxmayaraq, bu dillər təsirinə görə həm ingilis, həm də bir sıra Avropa dillərindən geri qalır. Yeni araşdırma "Proceedings of the National Academy of Sciences" jurnalında dərc edilib.

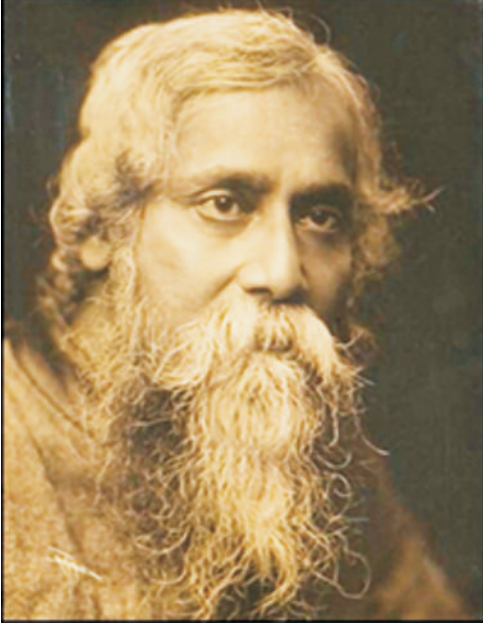
Dünya dilləri arasında əlaqəni alimlər üç əsas məlumat tipi əsasında müəyyənləşdiriblər. Bu, 1979-2011-ci illərdə YUNESKO-nun "Index Translationum" məlumat bazasında qeydə alınan tərcümə edilmiş 2,2 milyon kitab, "Wikipedia" internet ensiklopediyasının bir neçə dildə məqalələrin yazılmasında iştirak edən redaktorlar (382 milyon məqalə üzərində çalışan 2,5 milyon redaktor sayılıb) və 2011-ci ilin dekabrından 2012-ci ilin fevralınadək "Twitter" sosial şəbəkəsində dərc edilən şərhlər (əlaqə bir "Twitter" akkauntunda iki və daha çox dilin olması üzrə izlənilib) haqqında olan məlumatlardır.

Müəyyən edilib ki, dillərin qlobal təsir xəritəsi iyerarxik struktura malikdir. Belə ki, ünsiyyətin əsas vasitəsi – ingilis dili ikinci dərəcəli alman, fransız, ispan, rus və portuqal dilləri ilə əhatə olunub. Halbuki ərəb, çin və hind dilləri daha əhəmiyyətli beynəlxalq dillər hesab edilir. Çünki bu dillərdə, məsələn, alman və ya rus dillərində danışan insanlardan daha çox insan danışır.

POÇTMEYSTER

(Hekayə)

Rabindranat Taqor

Benqal şairi, dramaturq, rəssam, bəstəkar və filosof, Hindistan və Banqladəşin milli himnlərinin müəllifi, Asiya qitəsinin ilk Nobel mükafatı laureatı Rabindranat Taqor 1861-il mayın 7-də Hindistanın Kəlküttə şəhərində zəngin brahman ailəsində anadan olmuşdur. İlk şeirlərini kiçik uşaq ikən – səkkiz yaşında yazmışdı. "Şairin tarixçəsi" adlı ilk poeması 1878-ci ildə çap olunmuşdu. . "Axşam nəğmələri" (1882) və "Səhər nəğmələri" (1883) poetik məcmualəri ilə yetkin şair kimi tanınmışdı. 1912-ci ildə şairin "Gitancali" ("Qurbanlıq nəğmələri") kitabı Londonda çap edildikdən sonra Avropa və Amerikada məşhurlaşmış, 1913-cü ildə Nobel mükafatı laureatı olmuşdu. Mükafat ona "poetik təfəkkürün müstəsna bir ustalıqla əks edildiyi və Qərb ədəbiyyatının bir hissəsinə çevrilən gözəl, orijinal, hissiyyət dərinliyi ilə seçilən şeirlərinə görə" verilmişdi. Amerikan şairi Ezra Paund "Qərb həyatının xaosu içərisində unudulan müdrük həqiqətləri bir daha xatırlatdığına görə" Taqorun yaradıcılığına olduqca yüksək qiymət vermişdi.

Qərbdə Taqor daha çox şair kimi tanınsa da, o, çoxsaylı pyeslərin və nəsr əsərlərinin, habelə ilk benqal romanının müəllifidir.

Rabindranat Taqor 70 yaşının astanasında özünü rəssam kimi sınamış və incəsənətin digər sahələrindəki kimi burada da uğur qazanmışdı. Onun rəsm əsərlərindən ibarət sərgilər Nyu-York, Paris, Moskva, Münhen kimi şəhərlərdə nümayiş etdirilmişdi. Taqor – bəstəkar 2 mindən çox nəğmənin müəllifi idi. Həmin nəğmələr benqallar arasında bu gün də məşhurdur. Bir sözlə, o, sağlığında ölkəsində və dünyada təmsil etdiyi xalqın simvoluna çevrilməyi bacarmışdı.

Rabindranat Taqorun "Gitancali" kitabına daxil olan şeirlər, "Fələkət" romanı və bir sıra nəsr əsərləri Azərbaycan dilinə tərcümə olunmuşdur.

Rabindranat Taqor 1941-ci il avqustun 7-də Kəlküttədə vəfat etmişdir.

O, Ulapur kəndində poçtmeyster idi. Qulluğa bu işdən başlamışdı. Kənd çox balaca idi, ancaq kəndin yaxınlığında rəng fabriki vardı, odur ki, sahibkar çalışıb fabrikin nəzdində poçt idarəsi açdırmışdı.

Bizim poçtmeyster əslən kəlküttəli idi, bu ucqar kənddə o özünü sudan çıxarılmış balıq kimi hiss edirdi. Onun kontoru dörd tərəfini qalın kolluq basmış gölün qırağında, üstü küləslə örtülü qaranlıq daxmada idi. O, tək dolanırdı, çünki fabrik fəhlələrinin, demək olar ki, boş vaxtı olmurdu, bir də ki, onlara qoşulmaq əməlli-başlı adama əl verməzdi. Bizim kəlküttəli dost tapmağı bacaran adam deyildi. Yad məclislərdə o gah lovğalıq edər, gah da utancaq olardı. Bu qayda ilə poçtmeysterin nə dostları vardı, nə də tanışları, üstəlik də, işi az idi.

Bəzən o, şeir yazmağa girişirdi, bu şeirlərdə demək istəyirdi ki, adam səhərdən axşama kimi yarpaqların pıçılısına qulaq asanda, göydəki buludlara tamaşa edəndə həyat ona xoş görünür. Lakin tək o bir allah bilir ki, əgər gecənin birində ərəb nağıllarındakı qüvvələrdən biri bütün yaşıllıqları və ağacları daş döşənmiş küçələrə, göydəki ağappaq buludların qabağını tutan cərgə-cərgə daş evlərə çevirsəydi, yazıq poçtmeyster nə qədər sevinərdi.

Poçtmeysterin maaşı az idi. Buna görə də, yeməyini özü hazırlamağa məcbur idi, hələ o, bu kənddən olan yetim, yazıq bir qız da saxlayırdı, qız ona qulluq edirdi. Qızın adı Roton idi, onun on iki-on üç yaş

vardı, lakin ərə gedə biləcəyinə heç bir ümid yeri yox idi.

Axşamlar kənd pəyələrinin üstündən tüstü qalxanda, sisəylər kollarda cırıldayanda, uzaq kənddən olan sərxoş vişnuitlər nağara çala-çala, ucadan mahnı oxuyanda və yarpaqların xışiltısının seyrinə dalmış tənha şairin bədəninə üşütmə düşəndə, poçtmeyster daxmanın küncündəki zəif çırağı yandırır və qızı çağırırdı:

- Roton!

Qız qapının dalında oturub, bu çağırışı gözləyirdi; ancaq çağırılanda içəri birdən-birə girməzdi.

Qız soruşardı:

- Babu, sən mənə çağırırdın?

- Nə iş görürsən?

- Ocağı qalamaq istəyirdim.

Poçtmeyster deyərdi:

- Ocağı sonra qalayarsan, hələ gəl, mənim qəlyanımı yandır.

Poçtmeyster qəlyanı qızın əlindən alıb soruşardı:

- Bura bax, Roton, anan yadına gəlir?

Bu barədə uzun-uzadı söhbət eləmək olardı. Bəzi şeylər qızın yadında qalmışdı, bəzi şeylər isə yox. Atası onu anasından çox istəyərdi, qız bunu bilirdi, ancaq atası yadında yaxşı qalmamışdı. O, həmişə işdən gec qayıdardı. Qızın xatirində belə axşamlardan yalnız bir neçəsi qalmışdı. Bu söhbət düşəndə Roton poçtmeysterin ayaq tərəfində, yerdə oturardı. Qız kiçik qardaşını xatırlayardı, bir dəfə də lap çoxdan, dumanlı bir gündə o, qardaşı ilə körpünün qırağında balıq tutmaq oyunu oynayırdı. Tilovu ağacdan qoparılmış bir çubuqdan qayırmışdılar. Bu cür əhəmiyyətsiz hadisələr qızın xatirində həyatının ən ağır dəqiqələrindən yaxşı qalmışdı. Başları söhbətə elə qızışardı ki, gecə yarı olardı, daha poçtmeyster şam hazırlamağa tənbellik edərdi. Bu zaman Roton tez ocaq qalayar, bir neçə kökə bişirərdi, səhərdən qalmış sousla bu kökələr onların ikisinə də bəs eləyərdi.

Ancaq bəzən də axşamlar poçtmeyster daxmanın bir küncündə oturub doğma evlərini, balaca qardaşını, anasını, didisini - onu burada, bu qürbət yerdə taleləri narahat edən, həyəcanlandıran adamları xatırlayardı. Bu fikirlər onun yaxasından əl çəkmək bilmirdi, lakin fabrikdə dərdini danışa biləcəyi bir adam yox idi, odur ki, poçtmeyster ürəyindəkiləri qətiyyənlə utanmadan, bu nadan qıza danışdı, axırı iş o yerə çatdı ki, qız onun qohum-qardaşlarına, onları çoxdan tanıyırmış kimi, ana, didi, dada deməyə başladı. Bir də ki, əslində, Roton öz kiçik qəlbində artıq bu adamların surətlərini yaratmışdı.

Bir gün poçtmeyster bekar idi. Buludlar dağılmışdı, göyün üstü ayazıymışdı, xəfif, isti, xoş meh əsirdi; qızmar günəşin şüalarına qər q olmuş şəhli otların və bitkilərin ətri yorğun torpağın nəfəsini andırır və sanki adamın bədəninə yandırırırdı. Bir zəhlətökən quş səhərdən axşama kimi elə hey qəmli-qəmli, yeknəsəq tərzdə dünyadan şikayətlənirdi. Bu gün poçtmeysterin işi yox idi, o sanki bütün varlığı ilə yağışın yuyub təmizlədiyi hamar yarpaqların xışiltısına qulaq kəsilmiş, gur yağışın dağıtdığı, günəşin işığına qər q olmuş bulud parçalarının seyrinə dalmışdı. Poçtmeyster buludlara baxır və fikirləşirdi:

“Kaş indi yanımda bircə nəfər yaxın adamım olaydı! Bağrıma basa biləcəyim bir istəklili adam olaydı...” Cavan oğlana elə gəlirdi ki, bu gün susmaq bilməyən quşlar məhz bunu oxuyurdular, ins-cins gözə dəyməyən kölgəli günorta çağı ağacların yarpaqları bu barədə pıçıldayırdılar... Əlbəttə, heç kim güman eləməz ki, səhərdən axşama kimi işsiz keçən bir gündə, bürkülü, sakit günorta çağında balaca kənddə işləyən, az maaş alan poçtmeysterin ağına belə fikirlər gələr.

Poçtmeyster dərinə köks ötürdü və qızı səslədi:

- Roton!

Qız meyvə ağacının altında uzanıb kal meyvə yeyirdi. Səsi eşidib, o saat daxmaya tərəf yüyürdü və yüyürməkdən tənəfnəfəs halda soruşdu:

- Dada, sən mənə çağırırdın?

Poçtmeyster dedi:

- Mən istəyirəm ki, sənə bir az oxumaq öyrədim.

O, günlərlə qıza əlifba öyrədirdi. Bir neçə gündən sonra qız hərfləri birləşdirib oxumağı öyrəndi.

Srabon ayında yağış elə yağır ki, elə bil, heç bu ay kəsilməyəcəkdi. Arxları, xəndəkləri, çalaları su basmışdı. Gecə-gündüz şırhaşır leysan tökür, qurbağalar quruldaşır. Kəndin küçələrindən keçmək mümkün deyildi, adamlar bazara qayıqlarda gedirdilər.

Belə günlərdən birində, obaşdan bərk yağış yağan vaxt Roton qapının dalında bir xeyli oturub, poçtmeysterin onu çağırmasını gözlədi. Ancaq qız əvvəllər olduğu kimi tanış səsi eşitməyib, səhifələri qaralmış kitabını götürdü və yavaşca otağa girdi. O, poçtmeysteri çarpayıda uzanmış gördü. Qız cavan oğlanın dincəldiyini fikirləşdi. O dönüb yavaşca daxmadan çıxmaq istəyirdi ki, birdən çağırıldığını eşitdi:

- Roton!

Qız tez qanrılıb soruşdu:

- Dada, yatmışsan?

- Mən, deyəsən, xəstələnmişəm, bir əlini başıma vur, - deyə, poçtmeyster zəif səslə cavab verdi.

Onun təklidən və havaların pisliliyindən üzülmüş canı qayğı istəyirdi. Xatırlayırdı ki, bir vaxt qızdırmadan od kimi yananda alnına zərif, balıqqulağı qolbaqlar dolanmış əllər toxunurdu. O, həmin sevimli qayğıkeş qadınların, anasının, bacısının burada, bu qaranlıq otaqda, onun yanında olduğunu fikirləşmək istəyirdi... Sürgünün qəribə arzusu yerinə yetdi! Roton artıq əvvəlki balaca qız deyildi, o, cavan oğlana analıq etdi. Qız həkim çağırdı, xəstəyə vaxtlı-vaxtında dərman verdi, gecələr səhərə kimi xəstənin yanını kəsirdi, xörəyi özü bişirdi, özü də gündə yüz dəfə soruşurdu:

- Dada, deyəsən, bir az yaxşısan, eləmi?

Nəhayət, xəstəlikdən zəifləmiş poçtmeyster yataqdan qalxdı.

O, özlüyündə belə qərara gəldi: "Yox, hər nə cür olsa da, buradan getmək lazımdır". Kəlküttəyə ərizə göndərib başqa yerə köçürülməsini xahiş etdi, səbəb kimi isə buraların havasının pis olmasını göstərdi.

Roton daha xəstəyə qulluq eləmirdi. Yenə qapının dalına, həmişəki yerinə keçmişdi. Ancaq poçtmeyster daha onu əvvəlki kimi çağırırdı. Hərdənbir qız sakitcə içəri baxır və onun ya stulun üstündə oturub, laqeyd-laqeyd göyə baxdığını, ya da çarpayıda uzandığını görürdü. Roton poçtmeysterin onu çağıraraq çağırmadığını bilmək üçün diqqətlə içəri qulaq verdiyi vaxt, cavan oğlan səbirsizliklə ərizəsinin cavabını gözləyirdi. Qız qapının dalında oturub dönə-dönə dərslərini oxuyurdu: qorxurdu ki, qəfil içəri çağırılarda öyrəndiklərinin hamısını unutmuş olar.

Bir həftə belə keçdi. Nəhayət, bir axşam onu çağırdılar. Roton ürəyi əsə-əsə tez otağa girib soruşdu:

- Dada, sən məni çağırдың?

Poçtmeyster dedi:

- Roton, sabah gedirəm.

- Hara, dada?

- Evimizə.

- Bəs nə vaxt qayıdacaqsan?

- Bir də buraya qayıtmayacağam.

Roton daha heç bir şey soruşmadı. Hər şeyi ona poçtmeyster özü danışdı: o, başqa yerə köçürülməsinə dair ərizə yazdığını da, rədd cavabı aldığını da danışdı, buna görə indi işdən çıxıb evlərinə gəldi. Onlar xeyli vaxt danışmadılar. Lampa pis yanırdı, yağış evin deşik-deşik damından içəri tökülür, döşəməyə qoyulmuş saxsı qabı dınqıldadırdı.

Bir qədər keçəndən sonra Roton yavaş-yavaş yerindən qalxdı və çörək bişirmək üçün mətbəxə getdi. Ancaq bu dəfə işi əvvəllər olduğu kimi yaxşı getmirdi. Onun beynində min cür fikir dolaşır. Şam yeməyindən sonra qız gözlənilmədən soruşdu:

- Dada, məni də özünə aparacaqsanmı?

Poçtmeyster güldü:

- Bu, mümkün olan işdirmi?

Cavan oğlan qıza onu nə üçün aparmaq istəmədiyinin səbəbini izah etməyi lazım bilmədi; amma poçtmeysterin istehzal "Bu, mümkün olan işdirmi?" sözləri səhərə kimi Rotonun qulaqlarında cingildədi.

Ertəsi gün poçtmeyster yatağından qalxanda gördü ki, əl-üzünü yumaq üçün su hazırlanmışdır. O, Kəlküttə adəti ilə, içəridə yuyunurdu. Qız ondan nə vaxt yola düşəcəyini soruşmağa ürək eləmir, buna görə də, hər şeyi qabaqcadan hazırlamaq üçün gecə su daşmışdı. Poçtmeyster əl-üzünü yuyub, Rotonu çağırırdı. Qız sakitcə otağa girdi və ağasına dinməzəcə baxa-baxa onun nə buyuracağını gözlədi.

- Roton, - deyə cavan oğlan dilləndi, - mən yerimə gələn adama tapşıracağam ki, səndən muğayat olsun. Sən heç bir şey sarıdan narahat olma.

Heç bir şübhə yoxdur ki, o, bu sözləri təmiz ürəklə, xoş niyyətlə dedi, ancaq qadınların qəlbindən kim baş çıxarar? Ağası onu tez-tez danlayırdı, qız buna cıncırını da çıxarmadan dözürdü, ancaq bu xoş sözlərə dözə bilmədi.

- Yox, yox, mənəm barəmdə heç kimə heç bir şey deməyin! Mən burada qalmaq istəmirəm, - deyə, qız hönkür-hönkür ağladı.

Poçtmeyster heç bir zaman Rotonu belə həyəcanlı görməmişdi, ona görə də, qızın bu hala düşməsi onu təəccübləndirdi.

Nəhayət, təzə poçtmeyster gəldi, cavan oğlan işləri ona təhvil verib yola düşməyə hazırlaşdı. Yola çıxmazdan qabaq o, qızı yanına çağırırdı:

- Roton, mən sənə heç bir vaxt, heç bir şeylə kömək edə bilmərəm. Mənim indi sənə verəcəyim, sənə yalnız bir neçə günlüyə çatar...

O, cibindən maaşını çıxartdı, yalnız yol xərcini götürüb, qalanını qıza uzatdı, lakin Roton onun qabağında diz çökdü, onun ayaqlarını qucaqlayıb:

- Dada, yalvarıram, mənə heç bir şey, heç bir şey lazım deyil. Heç kim mənim qayğıma qalmasın, - dedi və hönkürə-hönkürə qaçıb getdi.

Poçtmeyster dərindən ah cəkdi; torbasını qoluna keçirdi, çətirini götürdü, göy və ağ xətlərlə bəzənmiş alabəzək çamadanını hambalın başına qoyub, ağır-ağır qayığa tərəf getdi.

Elə ki qayıq sahildən tərpendi və yağışdan qabarmış çayın dalğaları, yerin tərəkindən çıxan göz yaşları kimi qaynamağa başladı, cavan oğlanın qəlbini kəskin bir ağrı bürüdü. Sadə kəndli qızının iztirabdan dəyişmiş sifəti onun gözünün qabağından getmirdi, sanki bütün dünyanın kədəri bu üzdə cəmləşmişdi. Bir anlığa poçtmeysterin qəlbində çox güclü bir arzu oyandı: qayıdıb kimsəsiz, heç kimin yadına düşməyən bu yetim qızı özü ilə aparmaq istədi. Lakin bu zaman yağış başladı, külək yelkənləri şişirtirdi və qayıq sürətlə üzdü. Tezliklə kənddən xeyli uzaqlaşdılar, çayın sahilindəki qəbiristanlıq göründü. İti axan çayın seyrinə dalmış daş ürəkli poçtmeyster əsl həqiqəti anladı: dünyada nə qədər görüşlər, nə qədər ölüm var. Qayıtmağın nə mənası? Dünyada heç kim heç kimin deyil.

Ancaq Roton fəlsəfə ilə təsəlli tapa bilmirdi. O ağlaya-ağlaya poçt kontorunun dörd tərəfinə dolanırdı. Qızın qəlbində hələ də zəif bir ümid vardı, ona elə gəlirdi ki, dada qayıdacaqdır, buna görə də evdən heç cür uzaqlaşa bilmirdi...

*Tərcümə:
Mehdi Mirkişiyev*

MOBİL OPERATORLARIN REKLAM SMS-LƏRİNƏ

SON QOYULACAQ

Azərbaycanda "Telekommunikasiya haqqında" qanuna dəyişikliklər ediləcək

Bunu yanvarın 17-də jurnalistlərə açıqlamasında Azərbaycanın rabitə və yüksək texnologiyalar naziri Əli Abbasov bildirib: "Yəqin ki, Milli Məclisdə bu qanun layihəsi müzakirə olunacaq və qəbul ediləcək".

Nazir qeyd edib ki, bu qanunun qəbul olunması ölkədə mobil dəniz və internetin qiymətlərinə, eləcə də keyfiyyətinə təsir edəcək: "Qanun qəbul edilsə, mobil operatorların abunəçilər qarşısında olan öhdəliklərinin daha da sərtləşməsi istiqamətində işlər görülməkdir. O cümlədən, mobil operatorlar tərəfindən əhaliyə lazım olmayan SMS və reklamların göndərilməsi və abunəçilərin narahatlığına səbəb olması həmin qanuna dəyişikliklərdə əksini tapıb".

AZƏRBAYCAN İNTERNETİN İSTİFADƏ SİXLİĞİNƏ GÖRƏ

MDB-DƏ BİRİNCİDİR

Azərbaycanda internetin inkişafına xüsusi diqqət yetirilir; informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsində əldə olunan uğurlar bunu bir daha təsdiq edir

Bu barədə yanvarın 18-də jurnalistlərə məlumat verən rabitə və yüksək texnologiyalar naziri Əli Abbasov bildirib ki, ölkəmizdə internetin qiyməti Avrasiya məkanında olan orta qiymətlərdən aşağıdır. İnternetdən istifadənin reytinginə görə isə Beynəlxalq Telekommunikasiya İttifaqının cədvəlində respublika üzrə 38-ci yerdəyik. Bu, yüksək göstəricidir.

Ə. Abbasov internet tariflərinin ucuzlaşdırılması və

keyfiyyətinin yüksəldilməsi istiqamətində mütəmadi tədbirlər görüldüyünü diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, ölkədə internetin istifadə sıklığı 73 faiz təşkil edib.

Genişzolaqlı istifadəçilərin sıklığı isə 55 faizi ötür. Dünya İqtisadi Forumunun global texnoloji hesabatında Azərbaycan internetin istifadə sıklığına görə, yenə də MDB ölkələri arasında birincidir.

ÖLKƏ ƏHALİSİNİN SAYI

Dövlət Statistika Komitəsindən yanvarın 19-da verilən məlumata görə, əhalinin sıklığı bir kvadrat kilometrə 111 nəfər olub. Hazırda hər 1000 nəfər kişiye 1011 qadın düşür. Ümumi əhali arasında şəhər əhalisinin xüsusi çəkisi 53,2 faiz, kənd əhalisinin xüsusi çəkisi isə 46,8 faiz təşkil edir.

Komitədən bildirilib ki, son illər doğum səviyyəsi yüksək olaraq qalmaqdadır. Belə ki, cari ilin 11 ayı ərzində ölkədə 156,2 min körpə dünyaya göz açıb. Əhalinin hər 1000 nəfərinə hesabı ilə doğulanların sayı 18 təşkil edib.

Doğulanların 53,6 faizi oğlan, 46,4 faizi isə qız uşaqlarıdır.

Ötən ilin əvvəlindən ölkədə 50,9 min ölüm halı qeydə alınıb və əhalinin hər 1000 nəfərinə hesabı ilə bu göstərici 5,9 olub.

Ötən il dekabr ayının 1-nə olan vəziyyətə görə, Azərbaycan əhalisinin sayı 106,1 min nəfər və ya 1,1 faiz artaraq 9 583,2 min nəfərə çatıb

Google™ RƏHBƏRİ INTERNETİN SONUNUN YAXINLAŞDIĞINI BİLDİRİB

"Google" şirkətinin rəhbəri Davosda Dünya İqtisadi Forumunun müzakirələrində internetin sonunun yaxınlaşdığını bəyan edib

"ITAR-TASS"-ın verdiyi məlumata əsasən, "Google"-ın rəhbəri Erik Şmidt bir çox güclü platformanın peyda olmasına diqqət yetirib.

"İnternet qeyb olacaq. Sizin istifadə etdiyiniz o qədər çox IP-ünvan, qurğu, verici, əşya olacaq ki, siz artıq bunu hiss etməyəcəksiniz", - deyə Erik Şmidt şəbəkənin gələcəyi haqda sualı şərhləyib.

O bildirib ki, hazırda mobil əlavələrin infrastrukturunun necə olacağını demək olmaz, çünki tərkibinə görə artıq superkompüter olan smartfonların gücünü artıran yeni iştirakçı qoşunu bazara çıxır.

"Hazırda bu bazar çox açıq və dinamikdir", - deyə Erik Şmidt bildirib.

BCG MOBİL SƏNAYE 2014-CÜ İLDƏ 3.3 TRİLYON DOLLAR QAZANIB VƏ 11 MİLYON İŞ YERİ YARADIB

Yeni tədqiqata əsasən, ötən il mobil sənaye 3.3 trilyon dollar qazanıb. Bu, o deməkdir ki, hər bir kişi, qadın və uşağa 400 dollardan çox düşür

"The Boston Consulting Group" (BCG) şirkətinin məlumatına görə, dünyada 25 ən uğurlu şirkətdən 6-sı mobil texnologiyalar sahəsində qazanır: "Apple", "Google", "China Mobile", "Alibaba", "Facebook" və "Verizon".

"ICTnews" elektron xəbər xidməti "aptractor.ru" saytına istinadən bildirir ki, bu halda mobil texnologiyalar inkişaf edən ölkələrlə müqayisədə inkişaf etməkdə olan ölkələrdə insanların həyatını daha çox dəyişdirir.

Mobil texnologiyalar çoxlu iş yerlərinin

yarandırmasına səbəb olub: "BCG" tərəfindən araşdırılmış 6 ölkədə (ABŞ, Almaniya, Çin, Cənubi Koreya, Braziliya və Hindistan) 11 milyon iş yeri yaradılıb.

İş yerlərinin yaradılması və gəlir əldə edilməsi hər bir ölkə üçün fərqlidir. Məsələn, "BCG" Çində "Alipay" xidmətinin xüsusi rolu var. Sözügedən servis müştərilərə yerləşdiyi ərazidən asılı olmayaraq alış-verişin pulunu ödəməyə imkan verir. "BCG"-nin hesablamalarına görə, ötən il "Alipay" vasitəsilə 500 milyard dollardan çox ödəniş edilib.

SÜRÜCÜLÜK VƏSIQƏSİNİ SMARTFON ƏVƏZLƏYƏCƏK

ABŞ-ın Ayova ştatının nəqliyyat departamenti plastik sürücülük vəsiqələrini smartfonla əvəzləmək qərarına gəlib

Nəqliyyat departamentinin rəhbəri Pol Trombino bildirib ki, sürücülər smartfonla yanaşı plastik kartlardan da istifadə edəcəklər. Ancaq yol polisi müfəttişləri onları saxlayarkən, smartfonlarını da göstərə biləcəklər. Bunun üçün isə xüsusi mobil tətbiq hazırlanıb.

Tətbiqin təhlükəsizliyini xüsusi şifrə təmin edəcək. Gələcəkdə isə barmaq şifrəsindən də istifadə ediləcək.

BOOK REVIEW

TRAGIC LOVE: A REVIEW OF THE PURSUIT OF HAPPINESS BY DOUGLAS KENNEDY

Book: Kennedy, Douglas (2001). *The Pursuit of Happiness*

Jamala Mammadova
Major Programs Coordinator, Khazar University, Azerbaijan

The book discusses events that take place mainly after WWII. The main theme of the novel is love. This includes love between two lovers and love between a sister and a brother.

The novel starts with the funeral ceremony. The narrator of the funeral, so far unknown to the reader, is a divorced woman with a small child. The name of the narrator is Kate Malone. She describes the funeral ceremony, her brother Charlie, how he failed to come and see their mother in her last days, Charlie's regret and his appearance at the funeral. Then the narrator speaks about a lady who is standing to the side and gazing at them from a distance. Later when the funeral ceremony ends, that woman starts to make continuous calls to Kate. The name that unidentified woman is Sara Smythe. Sara writes a letter to Kate asking her to meet with Sara. Later Sara gives a book to Kate for her to read and find out what connections they have. When Kate sees that the book is covered with pictures of herself and her brother Charlie, she realizes that she should read the entire book.

With this, part two of this book starts under the name of Sara. Part two and Part three are narrated by Sara Smythe. Part four with the title Kate turns out to

be narrated by Kate, describing the effects of the manuscript that Sara has given to her to read. She returns the book later.

The main theme of the novel is love. The book describes a lady named Sara Smythe and her brother Eric. Later "Manhattan Thanksgiving Party 1945" describes Eric's party at his apartment. His sister Sara is a free woman and participates in the party. She meets Jack Malone, a young US Army journalist. They get to know each other at the party and spend the night together. They get to know each other deeply and they have a love affair. This is Sara's first love in her life. Jack speaks a bit about his childhood. They exchange their childhood memories. Then Jack has to leave for Germany the next morning. He promises to return the next year on September 1st. Jack asks Sara to write him and promises that he will write too. Sara sees Jack off. There Jack again promises her his return. Later Sara goes to her brother's apartment. Sara tells everything to Eric. His brother calls her a fool. Sara, stunned by her brother's reaction, still believes that Eric doesn't understand the seriousness of the affair. Sara never stops writing to Jack, until finally she receives no answer from Jack. She continuously writes to him. After a long time Sara receives a letter from Jack telling her "I'm sorry." She tears up the letter in anger. After Sara has written so many letters to Jack, and after a long silence, Jack has only written a few words to her asking her to pardon him. She stops writing to Jack.

Sara tells everything to Eric. Eric again considers Jack his sister's mistake. Sara works as a writer at *Saturday Night/Sunday Morning*. Sara decides to start a new life. Later she marries a man named George Grey from a wealthy family. For this marriage Sara leaves her job, moves to another city, and decides to become a housewife. Unfortunately the marriage turns out to be unsuccessful and it ends in a more desperate life for Sara. She will never, ever become a mother again. She has a baby during the marriage and she loses the baby in the first trimester. The doctor in the hospital informs Sara about the news. Sara decides to terminate her marriage with George. This is not because of the loss of the baby, but because of George's mother.

Having found his sister at the hospital, Eric takes her to his apartment and arranges a place somewhere in the village for Sara to have a rest. Sara gets to know a woman named Ruth with a big family. The days pass

quietly for Sara. She never forgets Jack, her only lover. Finally she takes her typewriter and writes her own story of how she met Jack, how it all happened and how she ended up getting married and divorced. Having finished it, she puts it into an envelope and sends it to Eric. But Sara receives no answer from Eric. When Sara returns, Eric informs her that her paper has already been accepted at *Saturday Night/ Sunday Morning*. This story becomes popular and actually Sara becomes famous because of it. She continues her writing through the newspaper.

After the divorce she gets a big sum of money from George's family. She promises never to get married again officially. Because of the damage of the marriage, George's family should pay her money until the end of her lifetime. Sara decides to get all this money at once. She gets it. She buys a nice apartment for herself and she stores the rest of the money in her bank account.

After several years Sara meets Jack, his wife Dorothy and their three and a half year old son Charlie in Central Park. From then on Jack makes telephone calls and writes a letter to Sara trying to explain what had happened. They meet and Jack gives an explanation that Dorothy was Jack's friend before Sara. When Jack was planning to write Sara, he got a letter from Dorothy informing Jack that she was pregnant. Facing this fact, Jack decided to marry Dorothy and sent a letter to Sara pleading her to forgive him with the few words "I'm sorry."

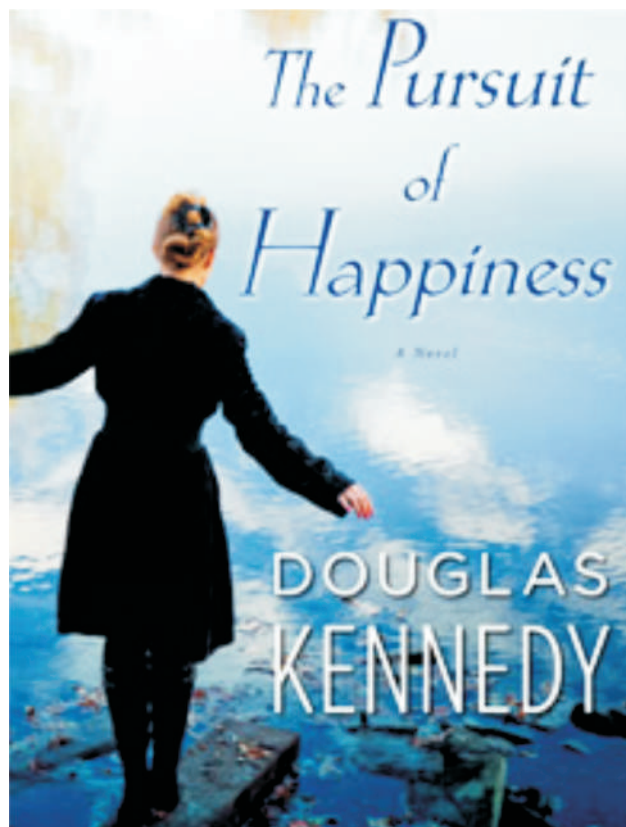
Later Jack and Sara almost live together. But Jack never divorces Dorothy. Later Jack tells Dorothy the history of himself and Sara. Dorothy decides to do nothing.

Sara's brother Eric discovers his sister's renewed affair with Jack. At first, he is frustrated. He blames his sister for not having told him. Later, he pardons Sara.

In the plot, Jack and Eric don't like each other. Notwithstanding, they try to get along because of Sara. When everything is going smoothly, the FBI unveils the fact that Eric is a former communist. Someone has named Eric's name. All the tragedy starts here. They ask Eric to name some names from the Communist Party as well. In response, Eric refuses to tell anything. That ends with a devastating blow for Eric. He gets fired, and following the case Sara almost gets fired as well. The newspapers soon appear with flash news about Eric's becoming a former member of a Communist Party. Eric falls into depression. He doesn't want to see anyone, even his sister. He drinks a lot and finally one day he is found dead in the hotel room where he was living his last days. The reason of for his death is too much alcohol connected to desperate loss and malnutrition.

The funeral is organized. Only a few people appear. Jack is always with Sara.

After the funeral, a lawyer informs Sara about the

news that shatters her life right after her brother's death. The person who turned in Eric's name was Jack Malone.

That very news destroys her life completely. When Jack comes back home, she tells him everything. Jack confesses everything and says that he is deeply sorry. Sara accepts no excuses and leaves the city. Despite how desperately Jack cries, she leaves him and asks her lawyer neither to tell anyone where she is, nor to send her any of Jack's letters. The lawyer does as she asks.

After ending up with Jack, in a medical test done by the doctor Sara discovers that she is pregnant. Unfortunately in the second trimester, around 5 months, Sara loses her baby again. She is stressed now. Desperate and alone after her brother's tragedy and after Jack's betrayal of her and Eric, now her loss of another baby brings her to a complete loss.

After 4 years, she returns to her home. She meets with Jack. Jack asks for forgiveness. Jack has another child named Kate by his wife. Jack is looking sickly. He has lost much weight. Sara says silently to him: 'I forgive you.' Jack leaves and promises that he will return in a few days. He has to leave for Boston. Jack promises to call Sara. But he doesn't. Sara receives a letter from Jack:

I'm still here. It should be over soon.

I love you.

Jack. (pp.520)

Sara never hears from him again. Another week later she notices headlines in the newspapers about Jack Malone's death. It turns out that after Sara left

him, he ended up with leukemia. Sara was unaware of that because she never opened Jack's letters to her and threw them away without reading them.

Having punished Jack for his betrayal of Eric, now Sara feels guilty. She cannot reconcile with the loss of Jack. She punished Jack for 4 years by keeping him apart from herself. In the end, Jack vanishes from her life forever like her brother Eric.

Sara meets with Jack's sister, who retells everything that happened since Sara left Jack. Jack was feeling guilty. He loved Sara and suffered from having betrayed Eric and Sara. Jack suffered the loss of Sara. He was fired from work and after a long period of grief he ended up with leukemia which ended his life forever.

Sara receives some amount of money after her brother's death. As the only survivor of his family, Sara owns the money. After Jack's death, Sara meets with Jack's wife Dorothy and invests the money in their children's' future. Jack and Dorothy have two kids-Charlie, a boy; and Kate, a girl. Dorothy accepts the money on the condition that Sara never approaches the kids until Dorothy's death. Sara agrees. She funds the money and never approaches the kids.

Here Sara's story ends and section *Four* describes Kate having read all these stories. In that section the reader learns that the funeral ceremony taking place in the beginning of the book is Dorothy's. The unknown woman gazing at Kate is Sara.

The novel ends with Kate playing with her son Ethan. This demonstrates once more the uneasiness of life as the burden continues.

The novel is a real love tragedy. Not only Sara and Jack's love, but also Sara and Eric's love is portrayed as taking priority in the novel. Towards the end, Sara's love for her brother triumphs over her love for Jack. But in the end, the reader understands her regret over Jack's death. She has lost both her brother and her lover, and also two babies. Sara sacrifices her love because of her love to her brother. Sara somehow punishes Jack with his death because of Eric's betrayal. All these events result in a fatal end.

In the novel, the author raises the dignity of womanhood to its peak with his main character Sara. On the other hand, the author creates the image of Dorothy- the woman who reconciles with her fate that her husband doesn't love her. However, towards the end of the novel, the author unveils the fact that Dorothy has not reconciled with the fact; on the contrary, she is unforgiving towards Sara and Jack sometimes. This struggle within Dorothy never ends. It is more visible by the end of the novel, after Jack's death.

Not only the dignity of womanhood, but also the dignity of manhood shown in the novel is true in the character of Eric. Even knowing the fatality that he might face, he doesn't name names and refuses such an

act. He never betrays anyone knowing that this is the very end for himself.

On the other hand, through the image of Jack, the author creates a man who cannot reconcile with his own fate and is ready to name names, even if this name is his lover's brother. Even if it means destroying the lives of individuals, he is ready to save his life and sacrifice others.

This act is unforgettable for Sara. She cannot forgive Jack because of his betrayal of Eric. She punishes Jack for 4 years. But the death of Jack adds a new value to their love. Sara somehow confesses her mistake of judging him cruelly and therefore leaves the amount of money for his children's future. With this act, Sara tries to somehow compensate the grief and torture that she's created for Jack and herself.

Nonetheless in the end, the author somehow sends a message through the words of the main character that having a sense of forgiveness can bring happiness to a person. Because of Sara's punishment, both parties suffer in the novel. Does Sara behave correctly? Who knows?

In the novel Sara suffers alone with her difficulties. Having left Jack, she strives not to lose her baby. Life has given her one more chance. However, that chance soon turns out not to be a real chance and she loses her baby for the second time.

The images of Eric and Jack contradict each other in different terms. Eric is a man of his word, and cannot perform any act of betrayal, but in fact he is homosexual. On the other hand, Jack is a man who has a family and children, who can be considered "normal" according to social rules. However, he betrays people. He betrays his wife with his lover and his lover by turning in her brother's name.

In this novel the author compares and contrasts two men with each other. To this end, one may easily come to the conclusion that the author creates a better image for Eric, who is homosexual, and a worse image for Jack, who is socially "acceptable." In doing this, the author somehow elevates Eric, and on the other hand, lessens Jack's image with his betrayal in the eyes of the readers.

To conclude, the message of the author to the readers is not to label people due to their social belongings, but due to their intrapersonal characteristics. Despite the fact that Eric is a homosexual, but he is a real man who appreciates his own death rather than betraying others. However, Jack is ready to betray his family, lovers and friends.

The novel is a clear proof of the uneasiness of life. The novel deals with a woman who is alone and struggling against all sorts of problems by herself. And yet, this struggle does not end. As Sara says in the novel: *my sadness and grief will never end; it will end with me and no one will ever know it after me.*

TURİZM

BAKI ROMANTİK UİK-END ÜÇÜN MÜNASİB OLAN ŞƏHƏRLƏRİN REYTINGİNDƏ YER ALIB

*Turistlər üçün "Travel.ru" portalı yanvarın 28-də səyahət etməyə məsləhət
görülən Avropa şəhərlərinin reytingini açıqlayıb*

Reytingdə Avropanın müxtəlif ölkələrinin ikilikdə romantik uik-end üçün münasib olan 20 şəhəri yer alıb.

Avropanın sevgililər üçün cəlbedici şəhərləri arasında Bakının da adı çəkilib. Məlumatda deyilir ki, Azərbaycanın paytaxtı özündə gəzməli-görməli ultramüasir yerlər ilə Orta əsrlərə məxsus gözəlliyi birləşdirir. Romantik tarixçəsi olan Qız qalası Bakının ən

maraqlı yerlərindən biridir. Onun baxış meydançasından Xəzər dənizi və şəhərin xeyli hissəsi görünür. Gəzib-dolaşmalı digər maraqlı yerlər Şirvanşahlar sarayı, səs-küylü bazar, milli kafe və restoranlardır.

Reytingə Riqa, İstanbul, Lyublyana, Tallinn, Praqa, Vyana və digər şəhərlər daxil olub.

FOLKLOR TURİZMİNİN İNKİŞAFI İLƏ BAĞLI ƏMƏKDAŞLIQ MEMORANDUMU İMZALANIB

Fevralın 12-də AMEA Folklor İnstitutunda institut ilə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin Mədəniyyətşünaslıq üzrə Elmi-Metodik Mərkəzi arasında folklor turizminin inkişafı ilə bağlı əməkdaşlıq memorandumu imzalanıb. Memorandumda ölkədə folklor turizminin inkişafı, qeyri-maddi mədəni irs nümunələrinin qorunması və təbliği üzrə birgə tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub.

TELEKANALI AZƏRBAYCANIN TURİZM İMKANLARINA HƏSR OLUNAN VIDEOÇARXLAR NÜMAYİŞ ETDİRİR

CNN telekanalı Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ilə əməkdaşlığı çərçivəsində Azərbaycanın turizm imkanlarına həsr olunan 1 dəqiqəlik və 45 saniyəlik videoçarxlar nümayiş etdirir

Nazirlikdən APA-ya verilən məlumata görə, qurum CNN telekanalı ilə 2006-cı ildən əməkdaşlığa başlayıb və 2012-ci ildən etibarən televiziya kanalı ilə planlı şəkildə birgə fəaliyyəti uğurla davam etdirilir: "Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi və CNN televiziya kanalı arasında əməkdaşlıq çərçivəsində həmin kanalda ölkəmizə həsr olunmuş müvafiq videoçarxların, habelə verilişlərin hazırlanması və digər tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub. Bu müddət ərzində Azərbaycana həsr olunan iki videoçarx hazırlanıb və həmin çarxlar nümayiş etdirilib. Həmçinin, CNN-in

məşhur "Eye on" verilişinin Azərbaycana həsr olunması, habelə atoz.az saytının yaradılması da təmin edilib".

Nazirlikdən əlavə ediblər ki, əməkdaşlıq çərçivəsində Davos şəhərində keçirilən Dünya İqtisadi Forumu zamanı CNN televiziya kanalının müxbiri Richard Quest Azərbaycanın iqtisadi inkişafı mövzusunda prezident İlham Əliyevdən müsahibə götürüb.

Qeyd edək ki, CNN telekanalını gün ərzində 182 milyon tamaşaçı izləyir. Nazirlik telekanalla əməkdaşlığı bu il də davam etdirəcək.

PUBLICATIONS OF AHMAD JAFAROGHLU ABOUT THE FOLKLORE OF AZERBAIJAN IN EUROPE

Altuntaj Mammadova
Dunya School instructor
(Azerbaijan, Baku)

В статье исследуются произведения известного ученого - тюрколога и литературоведа Ахмеда Джафароглу об Азербайджанском фольклоре – “75 Aserbaidtschanische Lieder “Bayaty” in der Mundart von Gandscha nebst einer sprachlichen Erklärung” (“75 Азербайджанские баяты на Гянджинском диалекте с предисловием о языке”), опубликованный в Берлине в 1930 году отдельной брошюрой и “La Canzone del “Sayagi” nella letteratura popolare dell’ Azerbaigian” (“Песни саячы в Азербайджанском народном творчестве”), опубликованный в Италии в сборнике “Annali del Regio Istituto Superiore Orientale di Napoli” (IX, Dicembre 1936-XV).

Данные произведения рассматриваются автором в контексте многогранной творческой деятельности Ахмеда Джафароглу и оцениваются как весомый вклад великого ученого в европейской тюркологической науке.

Ключевые слова: Ахмед Джафароглы, Азербайджанский фольклор, баяты, песня саячы

This article makes an attempt for the first time to

study the works of Jafaroghlu about Azerbaijani folklore published in Germany, “75 Aserbaidtschanische Lieder ‘Bayaty’ in der Mundart von Gandscha nebst einer sprachlichen Erklärung” (An introduction to 75 Azeri bayatis in the Ganja dialect and their language analysis), and in Italy, “La Canzone del ‘Sayagi’ nella letteratura popolare dell’ Azerbaigian” (Counting Songs in Azerbaijani Folk Literature). Neither Azerbaijani nor Turkish scholars have subjected these articles of Jafaroghlu to investigation while studying his creative heritage. While studying these articles it has been taken into account that they were addressed to the European scholarly public, and the ideas and considerations in them have been clarified in the context of Azerbaijani folklore studies. The article also focuses attention on some mistakes Jafaroghlu’s inferences.

Key words: Jafaroghlu (Ahmed Caferoğlu, Ahmed Caferoglu), Azerbaijani folklore, bayati, “sayachi” songs

Ahmad Jafaroghlu (1899-1975) was one of the migrant Azerbaijani scholars who lived and worked in Turkey. In April of 1920, when the Russian Soviet Army occupied Azerbaijan, Jafaroghlu, a student of Baku State University, emigrated to Turkey and continued his studies there. He was afraid of repression because in September of 1918 he had fought in the ranks of the Caucasian Islamic Army under the command of the Turkish general Nuru in the liberation of Baku from the Dashnak-Bolshevik occupation; therefore he was obliged to migrate to Turkey.

After Turkey he left for Germany, completed his studies there and gained experience as a Turkologist. He wrote his works in German, French, Italian, and Polish and soon became recognized in Europe and in the world as a highly-qualified Turkologist. He is the only scholar who tried his hand in all spheres of Turkic studies. He represented Turkey in a number of international institutions and was elected an honorary member of many foreign academies. His works have not lost their significance and relevance today, either. They are still re-published in Turkey, Iran and Europe.

The works of Jafaroghlu on Azerbaijani folklore and literature published in Europe in German and Italian as well as his articles in the newspaper “Ankara” in French form the most important part of his literary heritage in the sphere of literary criticism. After the publication of his voluminous article “Die moderne aserbaidtschanische Literatur” (Modern Azerbaijani Literature (1; 2; 3;)) and his thorough

review entitled “Die Aserbeidschanische Literatur” (Azerbaijani Literature (4)), the European literary public and literary critics had the opportunity for the first time to obtain objective and systematic information on Azerbaijani literature and its sources.

In this article we shall speak about two articles by Jafaroghlu: “75 Aserbaidshische Lieder 'Bayaty' in der Mundart von Gandscha nebst einer sprachlichen Erklärung” (5; 6) and “La Canzone del 'Sayagi' nella letteratura popolare dell' Azerbaigian” (7).

His work “75 Aserbaidshische Lieder 'Bayaty' in der Mundart von Gandscha nebst einer sprachlichen Erklärung” was his doctoral thesis and his first research work published in Europe.

Jafaroghlu went to Europe for studies on a scholarship from the Ministry of Foreign Affairs of Germany. For one semester he studied in Berlin University, where he was taught by Bang Kaup, A. Von Le Jog, Vasmer and Vestermann. Then he spent five semesters in Breslau at Friedrich Vilhelm University, where he was taught by Friedrich Giesse, Brockelmann, Diels, Koschmieder and Schaefer. On May 15, 1929, he earned his PhD under the supervision of Friedrich Giesse, a well-known Turkologist.

The topic of his dissertation was the Azerbaijani *bayatis* which he loved and listened to in Ganja, his home town, the second biggest town of Azerbaijan. He left Ganja in the early years of his childhood, lived in Samarkand for some time, then migrated to Turkey, which perhaps made him homesick. In general, the choice of this topic for his doctoral thesis was not incidental, but rather the manifestation of some internal demand. Later in his creative activity he appealed to many sources, ranging from the epos of “Kitabi-Dede Korkut” (The Book of my Grandfather Korkut) to the love epos of “Ashug Garib,” and various topics of Azerbaijani folklore. This is confirmed by his recognition as a scholar in the field of folklore studies.

In his work “75 Azerbaycaniçe Lieder 'Bayaty' in der Mundart von Gence nebst einer sprachlichen Erklärung” Jafaroghlu published Azerbaijani *bayatis* in the original and his own literal (line by line) translation in German for the first time. The title of the work indicates that the author will focus on the linguistic features of *bayatis*; nevertheless, in the foreword and introduction of the work he speaks of the *bayati* as a poetic genre in folklore and its characteristic features, giving a thorough analysis of *bayatis* from the point of view of literary criticism. Translation of 75 Azerbaijani *bayatis* into German and introduction of them to European readers was a monumental literary event.

In his voluminous work “Study of the Azeri dialect in the East and West” written in 1934, he speaks of his own work and writes, “in the last ten years among the studies dedicated to the investigation of the Azerbaijani dialect in the West, my own study was also included. In 1930, that research paper was published as a separate booklet and also in the collections of Berlin Oriental Institute in the form of “75 Azerbaycaniçe Lieder 'Bayaty' in der Mundart von Gence nebst einer sprachlichen Erklärung”, in which I speak of my native Ganja dialect (8, p.37).

This work was highly appraised by Turkologists. The German Turkologist G. Yaeschke in his “Works about Azerbaijan in German” calls “75 Azerbaycaniçe Lieder 'Bayaty' in der Mundart von Gence nebst einer sprachlichen Erklärung” an important work and writes, “The associate professor of the chair of History of the Turkish language of Istanbul University and editor of the collection *Azerbaijani Studies*, Jafaroghlu, who publishes in Istanbul in English, has published an important study in the collection of “Mitteilungen des Seminars für Orientalische Sprachen”, which is titled “75 Azerbaycaniçe Lieder 'Bayaty' in der Mundart von Gence nebst einer sprachlichen Erklärung.” The fact that the author is from Ganja by origin further adds to the importance of that study” (9, p.30).

This work by Jafaroghlu was not the first work devoted to the Azerbaijani *bayatis* published in Europe. The French scholar O. Chatskaya, who was in Ganja in 1926, collected the *bayatis* in Ganja and in the neighboring villages as she heard them from the mouths of native speakers. She even mentioned the names of those native speakers. Jafaroghlu learned about this fact approximately four years later from “Quatraine populaires de L'Azerbaïdjan” (10) published by Chatskaya in Paris in 1928 in “Journal Asiatique” with a preface by N.K. Dimitriev, and issued a review of it in English in “Azerbaycan yurt bilgisi” (“Knowledge concerning Azerbaijan”) in its 11th (November) issue.

Though the name of the country, Azerbaijan, is mentioned in Chatskaya's article, the nationality was introduced as Tatar, as in “Chansons populaires Tatares” (“Tatar folk songs”). Jafaroghlu seriously protested against the use of *Tatar* instead of *Azerbaijani* and wrote: “Such a serious journal as “Journal Asiatique,” which has studied the Orient including the Turks, for a century, attempts to present the Azerbaijani Turks as Tatars in the article titled “Chansons populaires Tatares.” Unfortunately, this is an attempt to force the old Russian approach on the Azerbaijanis. To separate them from their brothers living in Anadolu, this word has been forced into the Azerbaijani environment. The word “Azerbaijani” is

pronounced with great difficulty by the Russians; there is no need to remind persons like Chatskaya and Dimitriev, who call themselves scholars” (11, p.48). Then, speaking about the philological aspects of that article, Jafaroghlu writes: “Chatskaya's article consists of 76 bayatis describing the Ganja dialect. Transcribed based on her own pronunciation, she has ascribed some of them to Ganja, and the rest to the villages around the town. Therefore the same word has been written in different forms, which causes misunderstandings. Nevertheless, the article is fit to be read and used. The real phonetic study of bayatis belongs to Dimitriev. He has tried to explain the basic elements of the Ganja dialect from a phonetic point of view. Unfortunately, the explanations are superficial” (12, p. 48).

Though Jafaroghlu writes that he has described and studied the phonetic peculiarities of bayatis, he has also given a good deal of space to their study from the point of view of literary criticism. Therefore it is necessary to describe the structure of that work for readers. The third page of the work is entitled “Vorwort” (Foreword), then comes “Einleitung” (Introduction, p.4-9), followed by “Vokalismus” (Phonetics, pp. 10-37) and “Texte in Transkription mit Übersetzung” which consists of transcriptions of the texts in Azerbaijani and of their translations in German (pp.38-49). The bayatis have been classified into five groups: “Liebeslieder” (Bayatis of love), no.1-46; “Trauerlieder” (bayatis of mourning), no. 47-60; “Wahrsagelieder” (fortune-telling bayatis), no. 61-67; “Heimatlieder” (bayatis about the motherland), no. 68-70; and “Lieder verschiedenen Inhalts” (bayatis on various topics), no. 71-75. It may be observed that love bayatis are given more space than those in other categories. Though the main part of the work was devoted to the linguistic issues of Turkology, the foreword and introduction were dedicated to the analysis of bayatis from the point of view of literary criticism.

In the foreword of the work, Jafaroghlu notes that materials concerning the languages used in various territories populated by Turkic tribes had been collected since the end of the 19th and the beginning of the 20th centuries, and some of them had been analyzed by European scholars, but the languages and literatures of some Turkic peoples (such as those of the Caucasian and Iranian Azeri Turks) had not been investigated in the real sense of the word. The author makes the inference that it would be necessary to continue studies in this field.

The universal research methodology inherent to Jafaroghlu's creative activity on the whole catches readers' attention. Here the young research fellow speaks of the etymology of the word bayati and its

being the name of a melody; about the metric and genre peculiarities of the bayati; about its usage in different ceremonies; and about completely different peculiarities of the genre, even entering into polemics with authors who had previously written about bayatis, including the prominent Azerbaijani intellectual and composer, Uzeyir Hajibeyli.

In investigating the etymology of the word bayati, Jafaroghlu states that this word denotes the name of God (Tanrı) in Yusif Balasagunlu's “Kitadgu-bilig” (Road to Knowledge), in Alishir Navoi, and in Radlov's dictionary. However, in Mahmud Kashghari's dictionary “Divani-lughat-it-turk” (Turkish Dictionary Collection), it is cited as the name of an Oghuz Turkic tribe. Jafaroghlu notes that the word bayati is simply explained as the name of a genre of songs of the Azerbaijani Turks as it was noted in Huseyn Kazim's “Turk lughati” (Turkic Dictionary). He comes to the conclusion that the word bayati was taken from the name of the tribe of Bayat as were the names of folk poetry genres Varsaghi (from Varsag), Turkmeni (from Turkmen), Afshari (from Afshar), and Gazakhi (from Gazakh). He also mentions the use of this word in the names of melodies like Bayati-Kurd, Bayati-Shahnaz, Bayati-Shiraz, and Bayati-Gajar. He writes that from the point of view of melodiousness, bayatis are not connected to certain melodies. Thus, one bayati may be sung to different melodies. Bayatis are sung by common folk and are often combined with *shikasta* by folk ashugs. “If Hajibeyli claims that these bayatis are not sung in various ceremonies (wedding-parties, funerals, etc.), but rather outside of homes, the cases which I have seen tell quite a different story. I have witnessed that bayatis are sung in such ceremonies as well” (13, p.5). Jafaroghlu declares that he disagrees with Hajibeyli, who in his article “A view on Azerbaijani music” says that “shikasta and bayati are sung in fields or in the woods; in one word, not at home” (14, p.2; 15, p.219).

Jafaroghlu explains the metric and syllabic features of bayati (which include a single quatrain with seven poetic feet in each line and an a-a-b-a rhyme scheme in the stanza) and draws attention to the fact that this poetic genre of Azerbaijani folklore is rich in content: “From the point of view of their content, bayatis are very rich and variegated. There is no topic left untouched by bayatis. Any event, political view, new tradition or fashion, season of the year, love, death, beauty of nature, etc., may be glorified in bayatis. In the majority of cases, bayatis are didactic in content and consist of proverbs aimed at educating youth. No other genre of folk literature is as rich in content as the bayati. They may also be called the mirror of the life of the folk” (16, p.4).

Jafaroghlu draws attention to the popularity of bayatis among the people and writes that “bayatis are passed from generation to generation and are alive among the common people as well as among the intelligentsia. They have won the love of the whole nation; new bayatis emerge by imitating the old ones” (17, p.4).

Another noteworthy aspect of the introduction of this work is that the author has described the minute details of bayatis in their use in funerals, ceremonies, weddings, and holidays, including the Novruz holiday. For instance, let us look at a type of fortune-telling bayati called *vesfi-hal* (praise, description of one's beauty or state): “In the early days of spring at twilight, young ladies assemble in the yard, and a bowl full of water covered with a veil is put in the middle of the circle of ladies. Each lady desiring to learn her fortune drops a ring or an article of jewelry into the bowl as collateral. The leader of the ceremony, who is an aged woman, pulls out the articles from the bowl one by one in a manner that nobody sees them. Each of her actions is followed by singing a bayati, then she returns the article hidden in her palm to its owner. From the bayati which the leader of the ceremony sings, the young lady learns her fortune. This kind of fortune-telling is popularly known as *vesfi-hal* (18, p.9).

The Introduction describes a number of other ceremonies in detail as well. Jafaroghlu points out that bayatis occupy a wide and important place in the life of the Azerbaijani people. He also gives information on a number of other customs and traditions of the Azerbaijani people.

Jafaroghlu's article “La Canzone del 'Sayagi' nella letteratura popolare dell' Azerbaigian” published in Italy in 1936 speaks comprehensively about the *sayachi songs* unknown in Europe until that time. He had written about the bayatis himself and was aware of Chatskaya's work on them. Concerning the *sayachi songs*, at the beginning of the article he particularly notes that the great literary critic of Azerbaijan, Firudin bey Kocharli, published these songs in 1910 and in 1912 (19, p.20). He also published them in Russian for the first time, and as examples of literature for children for the second time; nevertheless, as he notes, “they did not attract the attention of European researchers” (21, p.4). Thus, with this article he took on the mission of conveying information to European readers about *sayachi songs* for the first time.

In his article entitled “La Canzone del 'Sayagi' nella letteratura popolare dell' Azerbaigian,” Jafaroghlu gives comprehensive information about the *sayachi* words, and he tries to particularly draw attention to three elements and clarify them: the

relation of *sayachi* words with the epos of “Kitabi-Dede Korkut”; identification of the personality of the *sayachi* (the singer of *sayachi songs*); and etymology of the word *sayachi*.

He compares some *sayachi* words with the words used in the epos of “Kitabi-Dede Korkut” and notes that there are similarities between them. He comes to the conclusion that these words are either derivations from “Kitabi-Dede Korkut”, that is, “substratum” as he writes, or that they belong to the pre-“Kitabi-Dede Korkut” period.

When he comes to the identification of the personality of the *sayachi*, he first draws attention to the definition of this word by Kocharli: *sayachi* is a common nomad, who in the late months of autumn and winter travels from village to village, sings his *sayachi songs*, praises the animals of nomads and pleases their owners, and collects solely food products in compensation. We must note that Kocharli himself published an article in September 1909 in the newspaper “Terekki” (“Progress”) from the cycle of “The Lifestyle of the Nomads” entitled “On Our Daily Life.” He wrote that cattle-breeders sang songs in which they praised and soothed their animals. “As a mother sweetly sings a lullaby for her baby, the cattle-breeders and the breeders of sheep glorified and praised the animals with their sweet songs” (22, p.229). However, this simple and clear definition of the personality of the *sayachi* singer does not satisfy Jafaroghlu. He continues his studies and comes to the conclusion that *sayachi*, that is, the singer of the *sayachi* song, is an official who counts the sheep to impose taxes on their owner. This tax is called “*sayim vergisi*”, that is, “counting and imposing taxes.” He also says that this type of tax was not encountered in Azerbaijan; it appeared after the conquest of Azerbaijan by the Ottoman Empire.

The scholar attempted to explain the etymology of “*sayachi*” and logically came to the conclusion that it derived from “*sayim vergisi*” (counting taxes), which is also connected with the word “*sayan*”, that is, the man who counts.

But in 1941, Jafaroghlu, in his work in French entitled “Vestiges de mœurs nationales et linguistiques dans notre folklore” (23) and in his article entitled “La Canzone del 'Sayagi' nella letteratura popolare dell' Azerbaigian,” rejects his own view concerning the origin of the person of the *sayachi*. He comes to the conclusion that *sayachi* is not an official who counts the sheep in order to impose taxes, but “a god who protects the flocks of livestock and the property of nomads.” He is the only scholar defending this suggestion. The considerations of Kocharli concerning the personality of *sayachi* were studied by the later generations of folklorists and in

literary criticism and were confirmed. Though they are not unanimous in the etymology of this word, they think that there is no need to seek a heavenly force in the personality of the *sayachi*; he is just a person who sings folk songs on the topic of cattle-breeding.

We must note that our critical approach to Jafaroghlu's definition of the person of the *sayachi* does not damage the importance of his articles, because, first of all, folklore-mythology as a sphere of scientific study leaves room for the hypotheses of scholars, and secondly, the aim of publication of articles in French and Italian was to draw the attention of the European Turkologists to this topic, which he achieved successfully.

Jafaroghlu's articles on Azerbaijani folklore published in foreign languages were of great importance then, because, on the one hand, they contributed to the propagation of the oral branch of Azerbaijani literature, and on the other hand, they were a means to introduce the Azerbaijani people to the world. He knew that the folklore of any nation contains matchless information about the sociological, psychological and spiritual values of the nation; therefore he attached special importance to this sphere in his creative activity as a lover of his nation. In his article entitled "Vestiges de mœurs nationales et linguistiques dans notre folklore" he wrote, "If we define folklore briefly, we can say that it is just the nation and nothing else. This type of literature, which has developed together with the life of the nation and passed from generation to generation orally to reach us, must always be connected with the cultural level and the spiritual life of that nation" (24).

LITERATURE

1. Caferoğlu A. Die moderne aserbaidische Literatur /Altaistik, Erster Abschnitt, Turkologie, Bd. 5, (Herausgegeben von B. Spuler), Leiden / Köln: E. J. Brill, 1963, S. 418-426

2. Caferoğlu A. Die moderne aserbaidische Literatur /Altaistik, Erster Abschnitt, Turkologie, Bd. 5, (Herausgegeben von B. Spuler), Leiden / Köln: E. J. Brill, 1982. S. 421-429

3. Caferoğlu A. Die moderne aserbaidische Literatur.

http://www.amazon.de/s/ref=nb_sb_noss?__mk_de_DE=%C5M%C5Z%D5%D1&url=search-alias%3Daps&fieldkeywords=caferoglu&x=0&y=0

4. Caferoğlu A. Die aserbaidische Literatur / Philologiae Turcicae Fundamenta, Bd. II, Wiesbaden: Stejneger, 1965, S. 635-699

5. Djaferoglu A. 75 Aserbaidische Lieder

"Bayaty" in der Mundart von Gandscha nebst einer sprachlichen Erklärung. Mitteilungen des Seminars für Orientalische Sprachen II. Abt. Westasiatische Studien (Berlin), XXXII (1929), 3, 55-79; XXXIII (1930), S.105-129

6. Djaferoglu A. Aserbaidische Lieder "Bayaty" in der Mundart von Gandscha nebst einer sprachlichen Erklärung. Berlin: 1930, 49 S.

7. Caferoğlu A. La Canzone del "Sayag'i" nella letteratura popolare dell' Azerbaigian / Annali del Regio Istituto Superiore Orientale di Napoli. IX (Dicembre 1936-XV), 25 p.

8. Caferoğlu A. Şarkta ve Qarpta Azeri lehcesi tetkikleri-IV // Azərbaycan yurt bilgisi, 1934, № 30, s. 33-38

9. Yaschke G. Azərbaycan hakkında almanca neşriyatdan // Azərbaycan yurt bilgisi, 1934, № 25, s. 27-31

10. O. Chatskaya. Quatraine populaires de L'Azerbaïjan // Journal Asiatique, 1928, № 2, p. 228-265

11. Caferoğlu A. O. Chatskaya. Quatraine populaires de L'Azerbaïjan // Azərbaycan Yurt Bilgisi, 1932, № 11, p. 48

12. Ibid.

13. Djaferoglu A. 75 Azärbajġanische Lieder "Bayaty" in der Mundart von Ğängä nebst einer sprachlichen Erklärung. Berlin: 1930, 49 S.

14. Hacıbəyli Ü. Azərbaycan musiqi həyatına bir nəzər // Maarif və mədəniyyət, 1926, № 1, s. 27-30

15. Hacıbəyov Ü. Azərbaycan musiqi həyatına bir nəzər / Əsərləri: 10 cildə, II c., Bakı: Azərbaycan SSR EA Nəşriyyatı, 1965, s. 215-225

16. Djaferoglu A. 75 Azärbajġanische Lieder "Bayaty" in der Mundart von Ğängä nebst einer sprachlichen Erklärung. Berlin: 1930, 49 S.

17. Ibid.

18. Ibid.

19. Кочарли Ф. Песни саячы / Сборник материалов для описания местностей и племен Кавказа. Тбилиси: 1910, с. 24-32

20. Köçərli F. Balalara hədiyyə. Bakı: 1912, s. 91-99

21. Caferoglu A. La Canzone del "Sayagi" nella letteratura popolare dell' Azerbaigian / Annali del Regio Istituto Superiore Orientale di Napoli. IX (Dicembre 1936-XV), 25 p.

22. Köçərli F. Seçilmiş əsərləri. Bakı: Elm, 1963, 340 s.

23. Caferoğlu A. Vestiges de mœurs nationales et linguistiques dans notre folklore. "Ankara" jour., İstanbul, 1941, 22 mai; 29 mai

24. Caferoğlu A. Vestiges de mœurs nationales et linguistiques dans notre folklore. "Ankara" jour., İstanbul, 1941, 29 mai

UŞAĞIN YADDAŞININ MÖHKƏM OLMASI ÜÇÜN GÜNDÜZ YUXUSU VACİBDİR

Almaniyanın Rur Universitetinin alimləri "Proceedings of the National Academy of Sciences" jurnalında gündüz və gecə yuxusunun uşaq beyninə təsirinin öyrənilməsinə həsr olunmuş tədqiqatın nəticələrini açıqlayıblar

Tədqiqatda 6-12 aylıq 216 uşaq iştirak edib. Uşaqlara oyuncaq küçüklərdən əlcəkləri çıxarmağı öyrədiblər. Sonra balaca könüllülərin yarısını 30 dəqiqə yatızdırıblar. Qalan körpələr oynamağa davam edib.

Alimlər uşaqların bu vərdişə nə dərəcədə yiyələnməsini 4 saatdan və bir gündən sonra müqayisə ediblər. Məlum olub ki, məşqlərdən sonra yatıb yuxusunu alan uşaqlar tapşırığın öhdəsindən daha yaxşı gəliblər.

Tədqiqatın müəllifi Sabina Sihagen bildirib ki, təlimdən sonra qısa yuxu körpələrin yaddaşının uzun müddətə möhkəmlənməsinə kömək edir. O deyib: "Eksperimentimiz göstərib ki, tapşırığın öhdəsindən yalnız çalışmadan sonra azı 30 dəqiqə yatan uşaqlar gəliblər. Məşğələdən sonra uşağın 4 saat ərzində yatmağı vacibdir".

XƏRÇƏNGƏ QARŞI UNIVERSAL VASİTƏ HAZIRLANIR

Alimlər gen səviyyəsində xərçəng hüceyrələrinin inkişafının qarşısını almağı öyrəniblər

Şərqi İngiltərə Univeritetinin alimləri xərçəng şişləri genlərini araşdırarkən, belə bir yeniliyi kəşf ediblər. Burada söhbət WWP2 genindən gedir. Bütün insanlarda olan bu gen orqanizmdəki bəd xassəli şişlərin inkişafı prosesində aktiv iştirak edir.

Britaniyalı alimlər aşkar ediblər ki, WWP2 geninin bloklanması ilə xərçəng şişinin qarşısını almaq mümkündür. Onlar həmin nəzəriyyəni laboratoriya sınaqları ilə də təsdiqləyə biliblər.

Bu bilgiləri nəzərə alaraq alimlər xərçənglə mübarizə üçün yeni dərman vasitələri hazırlamağı planlaşdırırlar.

ALİMLƏR YUXUSUZLUĞA QARŞI HƏB KƏŞF EDİBLƏR

Kanadanın Makqilla Universitetinin və Duqlas Psixi Sağlamlıq Universitetinin alimləri yuxusuzluğa qarşı preparat hazırlayıblar

AzərTAc-ın xarici mətbuata istinadən verdiyi xəbərə görə, yeni vasitə insanın bioloji saatlarını idarə etmək iqtidarındadır. Alimlərin fikrincə, preparat yuxusuzluqdan əziyyət çəkənlərin, eləcə də gecələr işləyənlərin və tez-tez təyyarə ilə uçan sərnəşinlərin əvəzedilməz dostu olacaq.

"Möcüzəli" həbin təsiri ondan ibarətdir ki, onun leykositləri sinxronlaşdırması nəticəsində insan öz bioritmələrini aldada bilir, yəni lazım olan vaxtda orqanizmin gecə və gündüzü hiss etmək qabiliyyəti dəyişdirilir.

Məlumdur ki, yuxu vaxtının dəyişməsi və oyaq qalmaq xəstəliklərin, o cümlədən psixi pozğunluq və onkoloji xəstəliklərin inkişafına səbəb olur.

Yeni preparatın sınaqdan keçirilməsində 16 könüllü iştirak edib. Müşahidə olunub ki, bu həblərdən istifadənin ilkin mərhələsində belə dərman effektiv təsir göstərir.

Yuxusuzluğa qarşı yeni vasitənin kütləvi istehsalı planlaşdırılır.

BRİTANIYA ALİMLƏRİ: NAR DİGƏR MEYVƏLƏRDƏN FAYDALIDIR

*Nar bir sıra faydalı xüsusiyyətlərə malik olan
çox xeyirli qida məhsuludur*

Böyük Britaniyanın Oksford Universitetinin alimləri 193 tədqiqatın yekun təhlili əsasında müəyyən ediblər ki, nar ikinci tip şəkərli diabet ilə mübarizəyə kömək edir, bağırsağ xərçəngində, prostat vəzisinin xərçəngində profilaktik vasitə rolu oynayır. Nardan sistemətik istifadə etmək orqanizmin fiziki göstəricilərini yaxşılaşdırır.

Sübut edilib ki, nar şirəsi və cövhəri sağlamlığı möhkəmləndirir və müalicəvi xüsusiyyətlərə malikdir. Nar şirəsinin tərkibinə böyük miqdarda antioksidantlar daxildir. Nar meyvəsinin tərkibində bağırsağın işini yaxşılaşdıran taninlər (büzüşdürücü maddələr) və antioksidant xüsusiyyətləri ilə zəngin polifenollar vardır. Hər iki maddə qanda “zərərli” xolesterinin qatılığını aşağı salır. Nar dənələrinin tərkibində çoxlu sellüloz var və bu, demək olar ki, kalorisizdir.

Qeyd etmək lazımdır ki, 2014-cü ildə ən çox tədqiq edilən meyvələrin reytingində nar birinci yeri tutub.

NARKOMANIYA ƏLEYHİNƏ PEYVƏND HAZIRLANIR

Alimlər kokainin psixotrop effektini aradan qaldıran peyvənd üzərində işləyirlər

Dərman nəzəri cəhətdən narkotik maddə istəyən insanın bədəndəki ağrı sindromunu aradan qaldıracaq. Beləliklə, narkotik asılılığını da azalda biləcək.

Dərmanın hazırlanması zamanı alimlər yeni yanaşma ortaya qoyublar. Onlar bakterial səviyyədə zülal götürüblər və vadar ediblər ki, həmin zülallar bədəne düşən kokainə hücum çəksinlər. Beləliklə də, immunitetin reaksiyası narkotik maddənin bədəndəki

asılılıq effektini azaldır.

Dərmanın hazırlanması zamanı təhlükəsiz Flaqellin zülalından istifadə edilib. Həmin zülal digər peyvəndlərin hazırlanmasında da istifadə edilir. Peyvənd artıq siçanlar üzərində sınaqdan keçirilib və effektiv olduğu meydana çıxıb. Bu üsulla digər narkotik maddələrə qarşı da peyvəndlər hazırlamaq mümkün olacaq.

NİKOTİN ASILILIĞI SAĞALAN DƏRDDİR

*Alimlər nikotin asılılığı ilə mübarizə üçün
yeni peyvənd hazırlayıblar*

Zərərli vərdəşdən əl çəkmək çox çətindir. Tərgitmək eşqinə düşənlərin hamısı uğurlu olmurlar. Siqaretin birdən-birə atılması mənfi təsirlərlə də özünü biruzə verə bilər. Arterial təzyiq artır, hava çatışmazlığı və gərginlik kimi əlamətlər olur. Bunun nəticəsində yorğunluq, ürək bulanması və bəzən də baş gicəllənməsi də yaranır.

Uzun illərdir ki, bəşəriyyət siqaretlə mübarizə aparır. Ancaq, hələ ki, ciddi uğurlar əldə etmək mümkün olmamışdır.

Kaliforniyadakı Skrips elmi-tədqiqat institutunun alimləri bu məsələ ilə ciddi məşğul olublar və siqaret çəkənlərə yardımçı olacaq vasitə ortaya çıxarıblar.

İnstitutun aparıcı professoru Kim Yand deyir ki, yaradılan peyvənd vasitəsilə nikotinin orqanizmə istənilən təsirinin qarşısını almaq olur.

Onun sözlərinə görə, bundan əvvəlki vasitələr beyin reseptorlarına çatmadan orqanizmdə həll olurdu. Ancaq yeni vasitə isə birbaşa insan beyninə təsir göstərir. Yaxın zamanlarda peyvənd könüllülər üzərində sınaqdan keçiriləcək.

MOZAIKA

*SSRİ xalq artisti İosif Kobzon Rusiya prezidenti Vladimir Putinə
1804-cü ilin xəritəsini hədiyyə edib*

RİA Novosti-nin məlumatına görə, sözügedən xəritədə Krım Rusiya imperiyasının tərkibində göstərilib. Bu barədə məşhur müğənni Sevastopolda, hərbiçilər qarşısında verdiyi konsert zamanı jurnalistlərə açıqlamasında bildirib.

Kobzon xəritəni Avstriyanın antik mağazasından aldığıni qeyd edib. O, Putinə xəritədən necə istifadə etməklə bağlı məsləhət də verib: “Xəritəni Krımın statusu ilə maraqlanan hər kəsə göstərməsini məsləhət bildim”.

İfaçı yaxın vaxtlarda yenidən Donbasa gedəcəyini də vurğulayıb: “Orada nə baş verəcəyindən asılı olmayaraq, mütləq gedəcəyəm. Hazırda Donbasda silahsız adamlara hücum edilir. Bunun qarşısı indi alınmasa, sonradan faciəyə çevriləcək”.

Qeyd edək ki, Ukraynada doğulan İosif Kobzona həmin ölkəyə giriş qadağan edilib, o, ölkənin “qara siyahı”sındadır. Müğənni siyasi baxışlarına görə 2014-cü ilin noyabrında Ukraynanın xalq artisti adından da imtina edib.

XALQ ARTİSTİNDƏN

PUTİNƏ QƏRİBƏ HƏDİYYƏ

OBAMA YENƏ DƏ SAQQIZ ÇEYNƏDİ

B.Obama bu dəfə diqqətləri özünə Nyu-Dehliyə Hindistanın Respublika Günü ilə bağlı yanvarın 26-da keçirilmiş hərbi paradı çəkib.

Hindistanın Baş naziri Narendra Modi B.Obamaya nə isə deyərəkən Prezident ağzından saqqızı çıxarıb, sonradan saqqızı çeynəməyə başlayıb.

*ABŞ Prezidenti Barak Obamanı
yənə də rəsmi tədbirdə
saqqız çeynəyərkən yaxalayıblar*

Xatırladaq ki, B.Obama indiyədək 2014-cü ildə Pekində Asiya-Sakit Okean İqtisadi Əməkdaşlıq Sammitində və həmin il Fransada müttəfiq qoşunlarının Normandiyaya çıxması ilə əlaqədar tədbirdə saqqız çeynəmişdi.

LUKAŞENKONUN “RİTORİK ZARAFAT”I

“Belarus “rus dünyası”nın bir hissəsi deyil, bunu unudun”

“Bəzi ağzıgöyçəklər var ki, Belarusun, onların sözləri ilə desək, “rus dünyası”nın, hətta az qala Rusiyanın bir hissəsi olduğunu bildirirlər. Bunu unudun. Belarus suveren və müstəqil dövlətdir. Biz belə bir ölkənin tarixdə olmadığını düşünən hər kəsi öz müstəqilliyimiz və suverenliyimizə hörmət göstərməyə məcbur edəcəyik. Əvvəl olmayıb, lakin indi var və bununla hesablaşmaq lazımdır”.

“İnterfaks”ın verdiyi məlumata görə, bu sözləri Belarus prezidenti Aleksandr Lukaşenko Minskə yanvarın 29-da keçirdiyi mətbuat konfransında deyib.

A. Lukaşenko Rusiya torpaqlarına iddia etmədiklərini bildirib: “Mən Smolensk, Bryansk, Pskov torpaqları haqda danışıqda bunu cavab kimi söyləmişdim. Bu, ritorik zarafat idi. Bizə başqasının torpaqları lazım deyil. Vacib olan öz torpaqlarımızı heç kimə verməmək və onu uşaqlarımıza, nəvələrimizə ötürməkdir”.

KOLUMBİYALI PAULİNA VEQA “DÜNYA GÖZƏLİ” SEÇİLİB

Kolumbiyalı Paulina Veqa Mayamidə yanvarın 26-da başa çatmış “Dünya Gözəli - 2014” müsabiqəsinin qalibi seçilib

Finala kolumbiyalı ilə yanaşı, ABŞ, Niderland, Ukrayna və Yamayka təmsilçiləri də vəsiqə qazanmışdı.

87 qızın iştirak etdiyi müsabiqənin vitse-dünya gözəli ABŞ təmsilçisi Nia Sançes və “Ukrayna gözəli” Diana Qarkuşa olub. Rusiyalı Yuliya Alipova 15 finalçının sırasına düşə bilməyib.

Qeyd edək ki, 22 yaşlı Paulina məşhur tenor Qaston Veqanın nəvəsidir. Onun üç qardaşı və dörd bacısı var.

1 SENTLİK PUL 2 MİLYON DOLLARDAN BAHA SATILDI

1 sent dəyərində olan mis pul hərracda 2,35 milyon dollara satılıb

Dəyərindən xeyli baha qiymətə satılan mis pul 1793-cü ildə ABŞ-da tədaviyə buraxılıb.

Pulun alıcısı adının gizli saxlanılmasını istəyib. "Zəncir sent" kimi tanınan pul ABŞ-ın tədaviyə öz pullarını buraxdığı zaman hazırlanıb.

DUBAYDA SUALTI VİLLALARIN SATIŞINA BAŞLANIB

Dubayda “The World” süni arxipelaqında tikiləcək villaların satışına başlanıb

Hər bir villanın üçdə bir hissəsi suyun altında yerləşir. Belə daşınmaz əmlakın ilkin qiyməti 5 milyon dirhəm dəyərləndirilir ki, bu da təxminən 18,3 milyon dollar deməkdir.

Birinci mərtəbəsi suyun altında olacaq üçmərtəbəli villalar Avropa üslubunda tikiləcək. Kompleksin inşası 2017-ci ildə başa çatacaq, lakin potensial investorlar üçün artıq satışa dəvət

göndərilib.

“Avropanın ürəyi” adlı layihəyə daxil olan “Kənd” kompleksi 6 adada yerləşəcək. Süni arxipelaq bütövlükdə Yer kürəsi qitələrini xatırladır. O, Dubay sahillərindən təxminən dörd kilometrlik məsafədə yerləşir. “The World” adalarının sahəsi 46,5 min - 140 min kvadrat metr civarında dəyişir.

Fransanın Korrez departamentində sahəsi 3,5 hektar olan və XIII əsrə aid Şartye-Feryer kəndi bir mənzilin qiymətinə satılır

Vaxtilə yay tətillərini kənddə keçirməyə üstünlük verənlərin sayının getdikcə azalması, sakinlərin isə başqa yerlərə köçüb getmələri nəticəsində tamamilə boşalan və sahibsiz qalan kənd vergiləri ödəyə bilmədiyindən satışa çıxarılıb.

Evləri əsasən çay daşlarından tikilən kəndin 360 min avroya satışa qoyulduğu bildirilir. Bu isə Fransada yaxşı bir mənzilin qiymətinə bərabərdir.

FRANSADA XIII ƏSRƏ AİD KƏND BİR MƏNZİL QİYMƏTİNƏ SATILIR

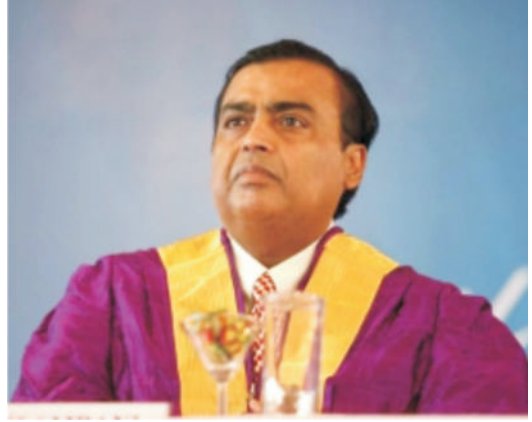
*İqtisadiyyat sahəsində ixtisaslaşan
“Hurun” jurnalı dünyadakı
milyarderlərin siyahısını tərtib edib*

Siyahıya əsasən Hindistan Böyük Britaniya və Rusiyanı arxada qoyaraq üçüncü yerə çıxıb. 2014-cü ildə 70 milyarderi olan bu ölkədə 2015-ci ilin əvvəllərində 97 milyarderin qeydə alındığı bildirilir. Onlardan 23-ü sənaye sektorunda, 14-ü tibbi dərmanlar və 12-si isə texnologiya sahəsində əldə etdikləri var-dövlət hesabına milyarder olublar.

Hindli milyarderlər arasında daha zəngin olan Mukeş Ambaninin sərvəti ümumilikdə 20 milyard dollar təşkil edir. Hindistanlı milyarderlər ümumilikdə 266 milyard dollar var-dövlətə malikdirlər.

Xatırladaq ki, dünyadakı 2089 milyarderin 537-si amerikalı, 430-u çinlidir. Dünyanın ən varlı adamı isə Bill Geyts hesab olunur. Onun var-dövlətinin 82 milyard civarında olduğu bildirilir.

MİLYARDERLƏRİN SAYINA GÖRƏ HİNDİSTAN DÜNYADA ÜÇÜNCÜ YERİ TUTUR

MADAM TÜSSO MUZEYİNİN BİNASI 450 MİLYON DOLLARA SATIŞA ÇIXARILIB

Böyük Britaniyanın paytaxtı London şəhərindəki əfsanəvi Madam Tüsso muzeyinin əzəmətli binası daşınmaz əmlakın sahibi, iş adamı Nik Leslo tərəfindən 300 milyon funt sterlinqə (450 milyon dollar) satışı çıxarılib

AzərTAc Financial Times qəzetinə istinadla xəbər verir ki, meqapolisin turistlər tərəfindən ən çox ziyarət olunan binası Merlin Entertainments kompaniyası tərəfindən 27 illiyə icarəyə götürülmüşdü. İcarəçilər bina sahibinə ildə təxminən 15,5 milyon funt sterlinq (22,5 milyon dollar) ödəyirdilər. Səhmləri 4 milyard funt sterlinq (6 milyard dollar) həcmində qiymətləndirilən Merlin Entertainments kompaniyası bütün dünya üzrə 20 Madam Tüsso muzeyinin sahibidir.

Ekspertlər bildirirlər ki, Londondakı Madam Tüsso muzeyinin populyarlığı artmaqda davam edir. May ayının ortalarında ekspozisiya “Ulduz müharibələri” ("Star Wars") filminin qəhrəmanları ilə zənginləşdiriləcək. Turistlər üçün attraksionda 11 müxtəlif səhnə açılacaq. Ziyarətçilər “Minillik şahin” (Millennium Falcon) kosmik gəmisində olacaq, əllərində şüa qılıncı tuta biləcəklər. Ümumilikdə isə bu sərgidə 2,5 milyon funt sterlinq (3,76 milyon dollar) dəyərində 16 fiqur nümayiş oluna-caq.

Merlin Entertainments kompaniyasının direktoru Devid Şarpın dediyinə görə, yeni sərgi Londonun turizm iqtisadiyyatına güclü impuls verəcək.

ÇOBAN İRİ QIZIL KÜLÇƏSİ TAPDI

*Çinin Uyğur Muxtar bölgəsində bir çoban
7.85 kiloqram ağırlığında qızıl külçəsi tapıb*

Ən az yüzdə 80 nisbətində saflıq nisbəti olduğu ifadə edilən külçənin bazar dəyəri təxminən 255 min dollar olaraq açıqlanıb.

Külçənin 23 sm uzunluğunda, 18 sm enində və 8 sm qalınlığında olduğu deyilir.

AZƏRBAYCANDA UŞAQ İDMAN FEDERASIYALARI YARADILIR

Bununla bağlı Milli Məclisin Sosial siyasət komitəsində "Bədən tərbiyəsi və idman haqqında" qanuna əlavə kimi yeni maddənin layihəsi hazırlanır

Komitənin yanvarın 28-də keçirilən iclasında sədr Hadı Rəcəbli bildirib ki, uşaqlar üçün ayrıca idman federasiyalarının yaradılması dövlətin prioritetlərində idmana olan qayğının tərkib hissəsidir və bu çox vacib amildir.

O qeyd edib ki, yeni layihə aprel ayında parlamentdə müzakirəyə çıxarılaçaq və Bakıda keçiriləcək I Avropa Oyunlarına qədər qəbul olunması ehtimal edilir.

"İLİN İDMAN FEDERASIYASI" NOMİNASIYASININ QALIBI MÜƏYYƏNLƏŞİB

Azərbaycan Taekvondo Federasiyası (ATF) Gənclər və İdman Nazirliyinin, "Sportsman" idman jurnalının əhəməli "Zəfər" yüksək idman nailiyyətləri mükafatının qalibi olub

ATF "İlin idman federasiyası" nominasiyası üzrə bu mükafata layiq görülüb.

Federasiyadan fevralın 4-də AzərTAC-a bildirişlər ki, Azərbaycan 2014-cü ilin mayında böyüklər arasında taekvondo üzrə Avropa çempionatına, iyunda isə yeniyetmələr arasında ilk dəfə keçirilən dünya birinciliyinə ev sahibliyi edib.

Böyüklər arasında təşkil edilən Avropa çempionatında millimiz 1 qızıl və 4 bürünc medal qazanıb. Yeniyetmə taekvondoçular isə mundialda 2 gümüş və 1 bürünc medala layiq görülüblər.

İl ərzində federasiya tərəfindən Bakıda və regionlarda müxtəlif yaş kateqoriyasından olan taekvondoçular arasında açıq birinciliklər təşkil edilib.

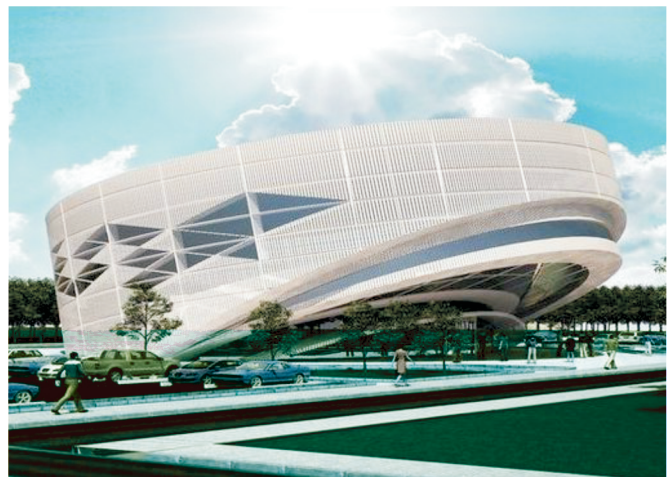
BAKININ MƏRKƏZİNDƏ MÖHTƏŞƏM MUZEY TİKİLİR

Bakıda Olimpiya Hərəkəti və İdman Muzeyinin tikintisinə başlanılıb

Gənclər və İdman Nazirliyinin sifarişi ilə həyata keçirilən layihənin müəllifi Türkiyə şirkətlərindən biridir. Tikinti işlərini isə yerli şirkət həyata keçirir.

Muzey metronun "Gənclik" stansiyası yaxınlığında inşa edilir.

Qeyd edək ki, prezident İlham Əliyev 2013-cü ilin aprelində Olimpiya Hərəkəti və İdman Muzeyinin tikintisi ilə əlaqədar sərəncam imzalayıb və Gənclər və İdman Nazirliyinə ilkin olaraq 1 milyon manat ayrılıb.

FİFA PREZİDENTİ POSTU UĞRUNDA MÜBARİZƏ GƏRGİNLƏŞİR

YOZEF BLATTER FİFA PREZİDENTİNİN SEÇKİLƏRİNDƏ İŞTİRAK EDƏCƏK

FİFA-nın başçısı Yozef Blatter qurumun yeni prezidentinin seçkilərində iştirak etmək üçün yanvarın 29-da öz sifarişini rəsmi surətdə təsdiq edib

Blatterin sözlərinə görə, bu gün seçki təqvimində mühüm gündür. AzərTAc xəbər verir ki, o, tvitterdə yazıb: “Mən sifariş vermişəm. İndi iş qalır seçki komitəsinə”.

Blatter, prezident seçilməyəcəyi təqdirdə, gələcək karyerası haqqında da məlumat verib.

CNN kanalına danışan Blatter bildirib: "FİFA prezidentliyindən getdikdən sonra radioda çalışacağam. Məncə, radio televiziya ilə müqayisədə daha məşhurdur. Radioda işləmək mənim çoxdankı arzumdur".

Qeyd edək ki, Blatter 1998-ci ildən FİFA prezidenti vəzifəsində çalışır.

ŞAHZADƏ FİFA PREZİDENTİ OLMAQ İSTƏYİR

FİFA prezidenti Yozef Blatterə yeni rəqib tapılıb

İordaniya şahzadəsi Əli ibn Əl-Hüseyn ali futbol qurumunun prezidenti olmaq niyyətindədir.

Asiyalı artıq namizədliyini irəli sürəcəyini də açıqlayıb: “FİFA prezidentliyinə namizəd olmağı qərara almışam. Mən bu qərarı verməzdən öncə həmkarlarımla uzun-uzadı müzakirə aparmışam”.

Qeyd edək ki, Əli ibn Əl-Hüseyn hazırda FİFA-nın vitse-prezidenti vəzifəsini icra edir.

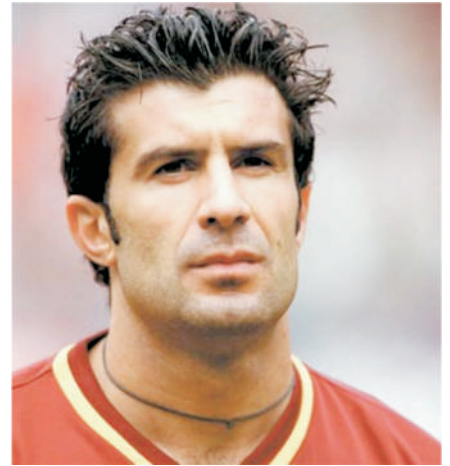
ƏFSANƏVİ FUTBOLÇUYA 5 ÖLKƏDƏN DƏSTƏK

FİFA prezidentliyinə namizədliyini irəli sürəcəyini açıqlayan Portuqaliya yığmasının, həmçinin “Barselona”, “Real” və “İnter”in sabiq yarımmüdafiəçisi Luis Fiquya 5 ölkədən dəstək gəlib

Əfsanəvi oyunçuya mayın 29-da ali futbol qurumuna rəhbər postuna keçiriləcək seçkilərdə Danimarka, Lüksemburq, Makedoniya, Çernaqoriya və Polşa səs verəcək.

Bundan başqa, Fiqunu öz doğma ölkəsi də dəstəkləyəcək.

Xatırladaq ki, tanınmış futbol mütəxəssisi Maykl van Praaqda FİFA-nın başçısı vəzifəsinə namizəddir.

SPONSORLAR FİFA İLƏ ƏLAQƏLƏRİNİ KƏSMƏKDƏ DAVAM EDİRLƏR

Beynəlxalq Futbol Federasiyasının (FİFA) iri sponsorları assosiasiya ilə əlaqələrini kəsməkdə davam edirlər. Yanvarın 25-də üç global korporasiya da FİFA-nı dəstəkləməkdən imtina etdiklərini bildirib. Bunlar “Castrol”, “Continental” və “Johnson & Johnson” kompaniyalarıdır.

Bir qədər əvvəl “Sony” və “Emirates” kompaniyaları da təşkilatla əməkdaşlığa son qoyub. Onlardan heç biri bu addımın konkret səbəbini açıqlamayıb.

Qeyd edək ki, adları qeyd olunan kompaniyalar FİFA-ya hər dörd ildən bir 1,5 milyard dollardan çox vəsait ayırırdı.

“ATLETİKO MADRİD”İN FORMASINDA “BAKİ - 2015”- İN LOQOTİPİ

“Bakı-2015” Avropa Oyunları İspaniyanın “Atletiko Madrid” komandasının formasında 2014- 15 mövsümünün sonunadək UEFA Çempionlar Liqasının və İspaniyanın futbol çempionatı olan La Liqanın oyunlarında çıxışı zamanı ilk Avropa Oyunlarının loqotipinin əks olunması haqqında müqavilə imzalayıb

“Atletiko Madrid” komandasının baş icraçı direktoru Migel Anxel Gil Marin bildirib ki, oyunçuları mövsümün sonunadək böyük qürur hissi ilə “Bakı - 2015” loqotipli formasını geyinəcəklər: “İlk Avropa Oyunları qitənin idman sahəsindəki inkişafında irəliləyən böyük bir addımdır. Biz İspaniya və Avropanın lider futbol klublarından biri olaraq bu Oyunları təbliğ etməkdən olduqca məmnunuq”.

“Bakı -2015”-in kommersiya direktoru Çarli Viceratna isə deyib ki, “Atletiko Madrid” İspaniyanın La Liqa çempionu və dünyanın ən tanınmış futbol klublarından biridir: “Bakı-2015” loqotipinin onların formalarında əks olunması Avropa Oyunları haqqında məlumatlılığın, brendimizin dəyərinin və yaratdığımız təkanın artırılmasının innovativ yoludur”.

TÜRKİYƏDƏ LEGİONER LİMİTİ LƏĞV OLUNACAQ

Türkiyə Futbol Federasiyası 2015/2016-cı il mövsümündən etibarən legioner limitini ləğv edəcək

AzərTAC Türkiyə KİV-lərinə istinadla xəbər verir ki, növbəti çempionatdan hər bir komandanın iştirak ərizəsində 14 yerli və 14 əcnəbi futbolçu ola bilər.

Belə olan halda meydana eyni zamanda 11 legioner də çıxma biləcək. Bununla bərabər, yerli futbolçular arasından bir nəfər mütləq klub yetirməsi olmalıdır.

Hazırkı qaydalara görə, Türkiyə çempionatında eyni zamanda 5 legioner meydana çıxma bilər.

TÜRKDİLLİ XALQLARIN BİRGƏ İDMAN ASSOSİASİYASI YARADILACAQ

Qazaxıstan Türkdilli Xalqların Ənənəvi İdman Növləri Assosiasiyasını yaratmağı təklif edir

Astanada avarışpək (atlılar arasında mübarizə növlərindən biri) milli oyunu üzrə I açıq Asiya çempionatı (turnirdə Azərbaycan, Monqolustan, Tacikistan, Özbəkistan, Əfqanıstan, Rusiya, Qırğızıstan, Çin və Macarıstandan 11 komanda iştirak edib) başa çatandan sonra yanvarın 10-da bu münasibətlə paytaxtdakı Konqres-hollda keçirilən tədbirdə Qazaxıstan nümayəndələri xarici həmkarlarına Türkdilli Xalqların Ənənəvi İdman Növləri Assosiasiyasını yaratmaq təklifi ilə müraciət ediblər. Onların fikrincə, belə bir təşkilat türkdilli xalqların milli idman növlərini birlikdə inkişaf etdirməyə və bu idman növlərinin dünyada təbliğinə kömək edə bilər.

Qazaxıstanın bu təşəbbüsünü iştirakçı ölkələrin hamısı dəstəkləyib və həmin qərarı öz imzaları ilə təsdiq ediblər.

DÜNYA MƏKTƏBİ

VALİDEYNLƏRİN VƏ ŞAĞİRDLƏRİN NƏZƏRİNƏ!

XƏZƏR UNİVERSİTETİNİN DÜNYA MƏKTƏBİ 2015-2016-CI TƏDRİS İLİNDƏ I-XI SİNİFLƏRƏ ŞAĞİRD QƏBULU ELAN EDİR:

Qəbul müsabiqə yolu ilə həyata keçirilir.

Təhsil 3 dildə (Azərbaycan, rus, ingilis) aparılır. Azərbaycan və rus bölmələrində ingilis dili ikinci dil kimi tədris olunur. Şagirdlərin seçimi ilə fransız, alman, çin dilləri də öyrədilir.

Məktəbdə təcrübəli pedaqoqlar, o cümlədən xaricdən dəvət edilmiş mütəxəssislər çalışırlar. Burada savadla yanaşı, tərbiyə də mühüm yer tutur.

Dünya məktəbi beynəlxalq statuslu məktəbdir. O, Beynəlxalq Bakalavr Təşkilatının (International Baccalaureate Organization – IBO) üzvüdür. Məktəbdə IB Diplom Proqramı fəaliyyət göstərir.

X sinif şagirdləri tam orta təhsillə yanaşı, öz istəkləri ilə Beynəlxalq Bakalavr Təşkilatının Diplom Proqramında təhsil ala bilərlər. Digər məktəblərin şagirdləri də imtahan verməklə Diplom Proqramına qəbul edilirlər.

Diplom Proqramında təlim ingilis dilindədir. Təhsil müddəti 2 ildir.

Beynəlxalq Bakalavr Diplomu əldə edən şagirdlər dünyanın tanınmış universitetlərində təhsillərini davam etdirmək imkanı qazanırlar.

DÜNYA BAĞÇASI

2015-2016 - cı il üçün bağçaya uşaq qəbulu davam edir.

Bağçada 4-5, 5-6 yaşlı uşaqlar üçün Azərbaycan, ingilis və rus dillərində qruplar təşkil olunub. Bütün qruplarda əlavə iki dil (Azərbaycan, ingilis, rus) tədris edilir.

Gündəlik dərs proqramından əlavə Şahmat, Kompüter, Psixologiya, Rəsm-Əmək, Rəqs, Dram və Musiqi dərsləri keçirilir.

Burada müxtəlif idman növləri tətbiq olunur.

Ünvan: Bakı, Əcəmi Naxçıvani 9

Dünya məktəbi

Tel.: (012) 563 59 40/47/48

Mob.: (070) 844 08 88

E-mail: info@dunyaschool.az

<http://dunyaschool.az>

Dünya bağçası

(012) 563 59 43; 563 59 45

Mob.: (070) 560 15 18

E-mail: bagca@dunyaschool.az

Universitetdə bakalavr pilləsində aşağıdakı ixtisaslar üzrə kadr hazırlığı aparılır:

I qrup üzrə:

- Kompüter elmləri
- Neft-qaz mühəndisliyi
- Kompüter mühəndisliyi
- İnşaat mühəndisliyi
- Riyaziyyat və informatika müəllimliyi
- Elektronika, telekommunikasiya və radiotexnika mühəndisliyi
- Kimya mühəndisliyi
- Biotibbi texnika mühəndisliyi

II qrup üzrə:

- Mühasibat uçotu və audit
- Maliyyə
- İqtisadiyyat
- Menecment
- Marketinq
- Biznesin idarə edilməsi
- Tarix müəllimliyi
- Coğrafiya müəllimliyi
- Regionşünaslıq (regionlar üzrə)
- Beynəlxalq münasibətlər

III qrup üzrə:

- Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi
- Xarici dil (İngilis dili) müəllimliyi
- İbtidai sinif müəllimliyi
- Filologiya (İngilis dili və ədəbiyyatı)
- Filologiya (Azərbaycan dili və ədəbiyyatı)
- Politologiya
- Tərcümə (İngilis dili və digər dillər)

IV qrup üzrə:

- Kimya müəllimliyi
- Biologiya müəllimliyi
- Psixologiya

Ünvan: Məhsəti küçəsi, 11.
(Neftçilər metrosunun yaxınlığında)
Əlaqə telefonları: (012) 408-81-78, (012) 421-68-11,
(012) 421-79-27
Faks: 012 498-93-79
İnternet: <http://www.khazar.org>

XƏZƏR UNİVERSİTETİ

Xaricdə ən çox tanınan, xaricdən ən çox tələbə göndərən, xaricdən oxumağa tələbələrin ən çox gəldiyi, xarici müəllimlərin ən çox işlədiyi ali məktəbdir. Xəzər Universiteti Azərbaycanda yeganə universitetdir ki, onun tədris siyasəti və Xəzər Univer diplomları Avropa və Amerikanın universitetləri tərəfindən tanınır.

Xəzər Universiteti dünyada ali məktəblərin reytinginin müəyyənləşdirilməsi sahəsində nüfuzlu təşkilatların reyting cədvəlində Azərbaycan ali məktəbləri arasında həmişə birinci olmuşdur.

“QS” təşkilatının 2014-cü il dekabr ayının 17-də elan etdiyi reyting cədvəlinə əsasən **Xəzər Universiteti** Azərbaycanın ən yaxşı ali məktəbi olmaqla yanaşı, Şərqi avropa, keçmiş sovet ölkələri və Türkiyə daxil olmaqla böyük bir regionun 100 ən yaxşı universiteti sırasına daxil edilmişdir. <http://www.iu.qs.com/ecca2014-rankings-results/>

EDUNIVERSAL Beynəlxalq Elmi Cəmiyyətinin 2014-cü il dekabr ayının 24-də açıqladığı reyting cədvəlinə görə Xəzər Universitetinin **Menecment, İqtisadiyyat, Mühasibat uçotu və audit** ixtisasları üzrə MBA proqramları 2014-cü ildə dünyanın ən yaxşı 200 magistr proqramı sırasına daxil olub. Eyni zamanda, hər 3 proqram Avrasya və Yaxın Şərq bölgəsi üzrə ən yaxşı 10 magistr proqramı siyahısında yer alıb. www.best-masters.com

***

Xəzər Universiteti ilk gündən beynəlxalq təcrübəyə əsasən quruldu və Azərbaycanda ingilis dilində tədrisə keçən ilk universitet kimi tanındı. Təhsil sahəsində ən qabaqcıl ölkələrin təcrübəsini öyrənmək və tətbiq etmək ilkinliyi də məhz Xəzər Universitetinə nasib oldu. Dünya təhsil məkanında qabaqcıl mövqeyi və nüfuzu ilə diqqətçəkən Universitetin beynəlxalq əlaqələri yalnız təlim-tədris sahəsində deyil, yüksək ixtisaslı dünya insanı hazırlığında da əhəmiyyət daşıyır. Demokratizm və humanizm, plüralizm və şəffaflıq, müasirlik və təşəbbüskarlıq, ən son təlim texnologiyalarından istifadə, beynəlxalq proqram və layihələrdə fəallıq və digər bu kimi hallar bütünlüklə Universitetdə işgüzarlıq şəraiti yaradır, tələbələrin fəallığı və müstəqilliyini təmin edir.

Professor Əjdər Ağayev,
Azərbaycan Təhsil Şurasının sədri

Universitetin maddi-texniki bazası

Məhsəti küçəsi, 41 ünvanında yerləşən müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş tədris korpusunda (Neftçilər metrosunun yaxınlığında), Şəhərin mərkəzində Bəşir Səfəroğlu küçəsi, 122 ünvanında yerləşən tədris binasında və 8-ci MKR, Əcəmi Naxçıvani küçəsi, 9 ünvanında (Ayna Sultanovanın heykəlinin yaxınlığında) 3 bina və ayrıca idman kompleksindən ibarət tədris kampusunda yüksək keyfiyyətli təhsil almaq üçün hər cür şərait yaradılmışdır.

Təhsil və karyera imkanları

Təhsildə fərqlənən tələbələr təhsillərini Amerika, Kanada, İngiltərə, Fransa, Almaniya, Hollandiya, İsveç, İtaliya, Türkiyə, Çin, Yaponiya və s. ölkələrin tanınmış universitetlərində davam etdirmək imkanı qazanırlar.

Xəzər Universitetində əsas təhsil dili ingilis dilidir. Bu, tələbələrin müasir dərslərdən istifadə etməsi, təhsillərini xaricdə davam etdirməsi, xaricdən gələn müəllimlərin effektiv dərslər deməsinə geniş imkan verir. Məzunlar və yuxarı kurs tələbələri xarici şirkətlərdə yüksək maaşlı işlərə dəvət alırlar, eləcə də dövlət təşkilatlarında və ölkəmizin qabaqcıl şirkətlərində işləmək imkanı əldə edirlər.

Təhsil haqqının ödənilməsində güzəştlər

TQDK-nın keçirdiyi imtahanlarda yüksək bal toplayan tələbələrə aşağıdakı qaydada güzəştlər edilir. İmtahanlarda:
650-700 bal toplayan tələbələr təhsil haqqından tam azad edilir.
600-649 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının cəmi 25%-ni ödəyir.
550-599 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının 50%-ni ödəyir.
500-549 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının 75%-ni ödəyir.

Tələbələr təhsil aldıkları müddətdə əsgəri xidmətdən azaddırlar.